

Nr 125.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49; given Stockholms slott den 18 mars 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÅNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Med hänsyn till de av förra årets riksdag såsom vilande antagna ändringarna i riksdagsordningen bl. a. i fråga om bestämmelserna för avlämnande till riksdagen av budgetpropositioner, vilka ändringar i denna del äro avsedda att genomföras redan under innevarande budgetår, böra i fortsättningen anslagsäskandena å tilläggsstat såvitt möjligt sammanfattas i två propositioner, en avgiven vid riksdagens början och en vid slutet av den nya för budgetpropositionernas avlämnande bestämda propositionstiden.

Den sammanfattande redogörelse över utfallet av budgetens inkomstitlar och utvecklingen av statsutgifterna för det löpande budgetåret, som förut brukat lämnas i samband med ytterligare anslagsäskanden å tilläggsstat i slutet av riksdagens vårsession, torde nu lämpligen böra intagas i propositionen angående komplettering av riksstatsförslaget för nästa budgetår. Nämnade redogörelse grundar sig på från riksräkenskapsverket lämnade uppgifter. Enligt av Kungl. Maj:t beslutad ändring av instruktionen för riksräkenskapsverket (SFS nr 49/1949) har tidpunkten för avlämnande av approximativ beräkning rörande utfallet av statsregleringen för löpande budgetår, som tidigare var bestämd till före 1 maj, fastställts till före den 25 mars. Samma ändring har genomförts beträffande det förslag till förnyad beräkning av statsverkets inkomster under de större inkomstitlarna vid nästföljande statsreglering, som ämbetsverket har att avgiva.

De anslag, som efter riksstatsens fastställande ytterligare äskats för det nu löpande budgetåret, ha sammanförts i särskilda propositioner dels en avseende anslag å tilläggsstat I som avlåtits till 1948 års riksdag vid dess höstsession och av samma riksdag bifallits (prop. nr 303; r. skr. nr 454—458, 463—465 och 477), och dels en avseende anslag å tilläggsstat II, som avlåtits till innevarande års riksdag och av denna bifallits (prop. nr 2; r. skr. nr 17—21, 25—29 samt 35). Efter anmälan av sistnämnda proposition ha därjämte anslagsäskanden å tilläggsstat II beslutats av Kungl. Maj:t i propositionerna nr 91, 111, 115, 116, 118, 130, 131 och 141.

De ytterligare anslagsäskanden avseende tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår, vilka ansetts nu böra föreläggas riksdagen, ha tidigare denna dag anmälts. På hemställen av vederbörande föredragande har Kungl. Maj:t därvid fattat beslut enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (*bil. 1—17*). En förteckning över av Kungl. Maj:t å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 till och med denna dag äskade anslag *utöver* de i propositionen nr 2 upptagna anslagen torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende (*bihang*).

Av förteckningen framgår att — med beaktande jämväl av nyssnämnda nya framställningar om anslag — efter det propositionen nr 2 till årets riksdag framlades, å tilläggsstat äskats 7,79 miljoner kronor å driftbudgeten och 2,39 miljoner kronor å kapitalbudgeten. Därjämte ha i ett flertal fall frågor om överskridande av maximerade poster på avlöningsstaterna för innevarande budgetår ansetts nu böra underställas riksdagens prövning.

Å tilläggsstat I ha tidigare av riksdagen anvisats anslag om tillhoppa 7,37 miljoner kronor å driftbudgeten och 4,64 miljoner kronor å kapitalbudgeten samt å tilläggsstat II anslag å sammanlagt 21,45 resp. 39,92 miljoner kronor. Vid bifall till de efter avlämnande av propositionen nr 2 till och med denna dag gjorda ytterligare anslagsäskandena å tilläggsstat II skulle anslagen å tilläggsstater till riksstaten för innevarande budgetår uppgå till för driftbudgeten 36,61 miljoner kronor och för kapitalbudgeten 46,95 miljoner kronor.

Chefen för finansdepartementet hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de förslag, om vilka Kungl. Maj:t enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (bil. 1—17) fattat beslut.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Olov Sommar.

Bilaga 1.

Egentliga statsutgifter.

Tredje huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

A. Utrikesdepartementet.

[1.] 4. Särskilda kostnader för vissa administrativa anordningar. Vid anmälan den 3 januari 1949 av de frågor, som tillhöra regleringen av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel för budgetåret 1949/50, erinrade jag (III ht., s. 9) om att riksdagen (rd. skr. 420/1948) med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition den 8 maj 1948 (nr 258) framlagda förslag godkänt de administrativa anordningar för att tillgodose personalbehovet bland annat i anledning av Sveriges anslutning till konventionen angående europeiskt ekonomiskt samarbete, som föreslagits i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för sistnämnda dag. Jag framhöll vidare, att de tillfälliga administrativa anordningar, som i anslutning härtill vidtagits och som inneburo inrättandet av en befattning i lönegraden Cg 33 såsom byråchef i utrikesdepartementet, en tjänst i lönegraden Cg 24 såsom beskickningssekreterare vid beskickningen i Paris samt en skrivbiträdesbefattning med placering i Paris, syntes böra utbyggas. En förstärkning borde äga rum dels i vad avsåge den byrå inom utrikesdepartementet, vilken hade att svara för förbindelserna med det amerikanska hjälpprogrammets representanter i Stockholm och den interna svenska förvaltningen samt sköta den inåtriktade informationsverksamheten, dels ock beträffande den i Paris förlagda sven-

ska representationen. Inom utrikesdepartementet erfordrades sannolikt förutom tillgänglig personal ytterligare två förste sekreterare. Med ledning av vunna erfarenheter syntes erforderligt, att den svenska representationen i Paris förstärktes med en tjänsteman i byråchefsggraden; därjämte komme sannolikt att erfordras en förste beskickningssekreterare. Såväl i departementet som i Paris föreläge därjämte behov av ytterligare skrivhjälp. Jag ansåg mig dock icke vara i tillfälle att framlägga definitivt förslag till erforderliga organisatoriska åtgärder för handläggningen å svensk sida av hit hörande frågor utan föreslog, att lämpligt belopp skulle ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att användas för bestridande av kostnaderna för de nya tjänster, som kunde befinnas påkallade. Enligt verkställda beräkningar skulle, såvitt kunde bedömas, under budgetåret 1949/50 härför erfordras ett belopp av 200 000 kronor. Jag hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till Särskilda kostnader för vissa administrativa anordningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 200 000 kronor.

Den senare utvecklingen har emellertid visat, att den sålunda planerade utbyggnaden av ifrågavarande administrativa anordningar bör komma till stånd redan från och med andra kvartalet 1949. Jag förordar därför, att medel för vidtagande av en dylik förstärkning av denna personalorganisation äskas å tilläggsstat till riksstaten för nu löpande budgetår, och föreslår, att för ändamålet beräknas ett belopp, motsvarande en fjärdedel av ovannämnda belopp av 200 000 kronor eller alltså 50 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda kostnader för vissa administrativa anordningar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

B. Sveriges representation i utlandet.

[2.] **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Diplomatisk och konsular personal m. m.** Kungl. Maj:t har genom beslut den 23 april 1948 i enlighet med riksdagens beslut (rd. skr. 3/1948) fastställt avlöningsstat under förevarande anslag, varvid för prisutjämningsstillägg upptagits en obetecknad delpost å 750 000 kronor.

Riksdagen medgav (rd. skr. 38 och 393/1948), att motsvarande delpost för budgetåret 1947/48, som upptagits till 450 000 kronor, finge överskridas med högst 250 000 kronor. Sistnämnda belopp var i huvudsak avsett att täcka till senare hälften av sagda budgetår hänförliga merutgifter och var sålunda beräknat efter ett årligt utgiftsbelopp av närmare 1 000 000 kronor. Utöver det för budgetåret 1948/49 redan beviljade beloppet av 750 000 kronor kommer med utgångspunkt från denna beräkningsgrund att erfordras ett belopp av omkring 250 000 kronor. Under den gångna delen av budgetåret 1948/49 har därjämte på grund av den i ett flertal länder fortgående prisstegringen

blivit nödvändigt att i form av prisutjämningsstillägg bereda därvarande tjänstemän ytterligare ersättning för deras ökade utgifter. Kostnaderna härför ha beräknats till omkring 100 000 kronor. De sammanlagda merutgifterna under förevarande delpost böra därför för budgetåret 1948/49 beräknas till 350 000 kronor. Riksdagens medgivande att överskrida posten med detta belopp torde nu böra inhämtas.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att särskilda sakkunniga tillkallats jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1948, vilka ha till uppgift att fortlöpande följa frågor angående löner till tjänstemän vid beskickningar och konsulat (jfr 1949 års statsverksproposition, III ht., s. 11). Beträffande nämndens hittillsvarande arbete får jag hänvisa till Kungl. Maj:ts proposition den 18 mars 1949 (nr 117) angående anslag till avlöningar vid beskickningar och konsulat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den i avlöningsstaten för diplomatisk och konsulär personal m. m. upptagna delposten till prisutjämningsstillägg må för budgetåret 1948/49 överskridas med högst 350 000 kronor.

[3.] **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Attachéer.** I gällande avlöningsstat har under detta anslag upptagits bl. a. en obetecknad delpost till prisutjämningsstillägg med 70 000 kronor. Av skäl, som anförts under nästföregående punkt, erfordras under innevarande budgetår för prisutjämningsstillägg till attachéer ytterligare 30 000 kronor. Riksdagens medgivande att överskrida posten med detta belopp torde böra inhämtas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den i avlöningsstaten för attachéer upptagna delposten till prisutjämningsstillägg må för budgetåret 1948/49 överskridas med högst 30 000 kronor.

[4.] **4. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden,** I riksstaten för innevarande budgetår har till avlöningar åt skrivbiträden vid beskickningar och konsulat uppförts ett reservationsanslag av 2 070 000 kronor. Av nyss anförda skäl erfordras emellertid under budgetåret 1948/49 härför ytterligare ett belopp av 75 000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[5.] **5. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjänte.** I riksstaten för innevarande budgetår har till avlöningar åt ifrågasvarande personal uppförts ett reservationsanslag av 480 000 kronor.

Under den gångna delen av budgetåret har på grund av rådande förhållanden viss nyanställning av personal måst företagas. Detta gäller särskilt representationerna i Polen och Tyskland, där behov av ytterligare biträdespersonal gjort sig gällande. Tillgängliga medel under förevarande anslag lämna emellertid icke utrymme för bestridande av dessa kostnader. Därjämte erfordras av skäl, som anförts under föregående punkter, ytterligare medel för ifrågavarande anslagsändamål. Nämnade merutgifter ha beräknats till sammanlagt 230 000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjänte* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kronor.

[6.] **6. Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän.** I riksstaten för innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Medelsbehovet för kontorskostnader åt lönade tjänstemän har under senare år undan för undan ökat på grund av att de befattningshavare, som uppbära sådan ersättning, fått vidkännas stegrade utgifter för hyror och därmed sammanhängande omkostnader för sina kontorslokaler. Även under budgetåret 1948/49 ha dessa kostnader fortlöpande ökats. Härutöver medför upprättandet av en beskickning i Delhi merutgifter under ifrågavarande anslag. Gjorda beräkningar ha gett vid handen, att för innevarande budgetår ytterligare ett belopp av 75 000 kronor erfordras för ifrågavarande anslagsändamål.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

D. Diverse.

[7.] Sveriges deltagande i pionjärjubileet i Amerikas Förenta Stater 1948. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (prop. nr. 173/48) har riksdagen (skr. nr 109/48) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 för Sveriges deltagande i pionjärjubileet i Amerikas Förenta Stater 1948 anvisat ett reservationsanslag av 165 000 kronor. Vid föredragning av detta ärende den 12 mars 1948 framhölls, att kostnaderna för deltagandet i sagda jubileum enligt en beräkning, som verkställdes av den av Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet organiserade kommittén för jubileet skulle uppgå till sammanlagt 250 000 kronor. Därav vore ett belopp av 55 000 kronor

avsett för bestridande av kostnaderna för anordnande av en Sverige-utställning, bestående av bilder och fotomontage samt text och statistiska uppgifter, avseende att ambulera mellan de deltagande städerna i Amerikas För-
enta Stater, samt för en i samband med utställningen planerad Sverige-broschyr. Det framhölls vidare, att avsikten vore att ifrågavarande post å 55 000 kronor — jämte en ytterligare post å 30 000 kronor — skulle bestridas av lotterimedel. Kungl. Maj:t har den 21 maj 1948 anvisat sagda belopp å 55 000 kronor att bestridas från lotterimedelsfonden.

I en den 6 februari 1949 dagtecknad promemoria har kommittén meddelat, att det för utställningen m. m. beräknade anslaget av 55 000 kronor visat sig vara otillräckligt och enligt verkställda beräkningar torde komma att överskridas med omkring 8 000 kronor. Kommittén framhåller, att omkring 350 000 personer besökt utställningen och att nya önskemål att få disponera densamma inlöpt, bland annat från Philadelphia och New York. Under hänvisning härtill har kommittén framställt en förfrågan, huruvida ifrågavarande merkostnad kunde bestridas av den besparing, som uppkommit genom att det å riksstaten beviljade anslaget icke helt utnyttjats. Denna uppginge enligt ett av kommittén verkställt preliminärt bokslut per den 1 februari 1949 till 18 567 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att det av riksdagen å tilläggsstat till riksstaten för föregående budgetår anvisade reservationsanslaget må belastas med det belopp av omkring 8 000 kronor, som icke kunnat täckas av det för ändamålet av lotterimedel anvisade anslaget. Då riksdagens medgivande till ett sådant överskridande synes böra inhämtas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att av det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisade reservationsanslaget till Sveriges deltagande i pionjärjubileet i Amerikas För-
enta Stater 1948 ett belopp av högst 8 000 kronor må användas på sätt i statsrådsprotokollet föreslagits.

[8.] 12. **Extra utgifter.** I gällande riksstat har för detta ändamål uppförts ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Avgift för lagfart å en tomt, som härvarande norska beskickning förvärvat i syfte att därå uppföra beskickningsfastighet, bör enligt praxis gäldas av svenska staten. Förevarande anslag, från vilket kostnader av detta slag torde böra bestridas, lämnar icke tillgång för täckande av nämnda utgift vilken preliminärt beräknas uppgå till omkring 13 000 kronor. Jag förordar därför, att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår ett till 15 000 kronor avrundat belopp äskas för ändamålet, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

Kungl. Maj:ts proposition nr 125.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:
Sven Backlund.

Egentliga statsutgifter.

Fjärde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, anmäler under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

B. Centrala förvaltningsmyndigheter.

[1.] **Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar.** Genom beslut den 2 april 1948 förordnade Kungl. Maj:t, att den av 1947 års riksdag beslutade omorganisationen av den centrala fortifikations- och byggnadsförvaltningen inom försvaret skulle genomföras den 1 maj 1948, från och med vilken dag det av riksdagen beslutade nya ämbetsverket fortifikationsförvaltningen trädde i verksamhet. Förvaltningen har övertagit i huvudsak de arbetsuppgifter, som tidigare ankommit på arméns fortifikationsförvaltning, marinförvaltningens fortifikationsavdelning, flygförvaltningens byggnadsavdelning (med undantag av flygfältsbyrån) och försvarets bostadsanskaffningsnämnd.

Genom särskilda beslut den 30 april 1948 angående fastställande av personalförteckning samt avlönings- och omkostnadsstater för fortifikationsförvaltningen m. m. under maj och juni 1948 samt den 30 juni samma år angående vissa anslag för budgetåret 1948/49 under riksstatens fjärde huvudtitel fastställde sedermera Kungl. Maj:t dels personalförteckningar för tjänstemän å ordinarie stat, övergångsstat och extra ordinarie stat med avlöning från avlöningsanslag ävensom för extra ordinarie tjänstemän med avlöning från byggnadsanslag, dels ock avlöningsstat för ämbetsverket upptagande för maj och juni 1948 en nettoutgift å 217 000 kronor samt för bud-

getåret 1948/49 en nettoutgift å 1 434 000 kronor. Kungl. Maj:t förklarade därvid, bland annat, att Kungl. Maj:t ville på därom av fortifikationsförvaltningen gjord framställning meddela beslut angående överskridande av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, därest det skulle visa sig erforderligt överskrida denna anslagspost till följd av omständigheter, som sammanhängde med övergången till den nya organisationen för den centrala fortifikations- och byggnadsförvaltningen inom försvaret. Förvaltningen bemyndigades därjämte att med de begränsningar, som i varje särskilt fall kunde vara meddelade, tills vidare taga i anspråk till ämbetsverkets förfogande ställda byggnadsanslag samt anslag för forskningsverksamhet och för fortifikatorisk rustningsplanläggning för att bestrida avlöningskostnader för personal, som sysselsattes med respektive nybyggnadsuppgifter, forskningsverksamhet och fortifikatorisk rustningsplanläggning. Kungl. Maj:t anmodade jämväl fortifikationsförvaltningen att tillse, att den övertaliga personal, som i samband med omorganisationen av den centrala fortifikations- och byggnadsförvaltningen tillförts ämbetsverket genom överflyttning från andra förvaltningsorgan, avvecklades så snart lämpligen kunde ske.

Med skrivelse den 1 mars 1949 har *fortifikationsförvaltningen* hemställt, att ett belopp av 1 200 000 kronor måtte ställas till ämbetsverkets förfogande för att bestrida uppkomna och beräknade merkostnader för avlöning av ämbetsverkets personal under tiden den 1 maj 1948—den 30 juni 1949.

Ämbetsverket har inledningsvis erinrat om vad 1946 års militära förvaltningsutredning — vars förslag legat till grund för statsmakternas beslut om fortifikationsförvaltningens organisation — anfört beträffande ramen för förvaltningens avlöningskostnader å byggnadsanslag:

Utredningen hade varit väl medveten om vanskligheten av att, innan ämbetsverkets nybyggnadsorganisation prövats i praktiken, beräkna de personalkostnader, som borde utgå av byggnadsanslag, detta desto mera som personalbehovet för nybyggnadsuppgifterna icke enbart vore avhängigt av byggnadsvolymens storlek utan även i icke obetydlig grad påverkades av andra omständigheter, såsom byggnadsverksamhetens fördelning på större eller mindre objekt, behovet av att i förväg projektera arbeten, vilka icke omedelbart efter projekterings avslutande kunde komma till utförande m. m. Utredningen hade emellertid kommit till den uppfattningen, att det nya ämbetsverkets totala avlöningskostnader på byggnadsanslag efter en övergångsperiod syntes kunna nedbringas till omkring 1 500 000 kronor under förutsättning att nybyggnadsvolymen icke överstege 30 miljoner kronor per år. Beräkningarna voro grundade på dåvarande avlöningsförhållanden.

Fortifikationsförvaltningen har med utgångspunkt från angivna beräkningar funnit, att kostnadsramen för avlöningar till ämbetsverkets med underhålls- och förvaltningsuppgifter samt nybyggnadsverksamhet sysselsatta personal utgjorde för maj och juni 1948 å avlöningsanslag 108 500 kronor och å byggnadsanslag 125 000 kronor eller sammanlagt 233 500 kronor per månad samt för innevarande budgetår å avlöningsanslag 119 500 kronor och å byggnadsanslag 125 000 kronor eller sammanlagt 244 500 kronor

per månad. Till dessa belopp syntes emellertid böra läggas de ytterligare medel, som förvaltningen ansåge sig kunna taga i anspråk å byggnadsanslag för avlöning av personal sysselsatt med arbetsledning m. m. å byggnadsplatserna vid byggnadsföretag i egen regi, omkring 14 500 kronor per månad. Ämbetsverket hade sålunda ansett sig för avlöningar kunna disponera under maj och juni 1948 ($233\,500 + 14\,500 =$) 248 000 kronor och under innevarande budgetår ($244\,500 + 14\,500 =$) 259 000 kronor per månad.

Ämbetsverket har emellertid anmält, att avlöningskostnaderna för förvaltningens ifrågavarande personal avsevärt överstigit de sålunda framräknade beloppen, i det att de under tiden maj 1948—januari 1949 uppgått till belopp varierande mellan 350 000 kronor och 338 000 kronor per månad.

Fortifikationsförvaltningen har anfört, att ämbetsverket enligt erhållet uppdrag vidtagit åtgärder för att avveckla ämbetsverkets övertaliga personal. Sålunda hade förvaltningen — jämte det att ett mindre antal befattningshavare på egen begäran beviljats avsked — sedan den övertaliga personalen slutfört vissa med övergången till den nya organisationen sammanhängande arbetsuppgifter efter ett flertal omfattande förhandlingar med vederbörande personalorganisationer företagit entledigande av 11 befattningshavare från och med den 9 oktober 1948, 10 befattningshavare från och med den 1 februari och 15 befattningshavare från och med den 15 maj 1949. Den personal, som från och med sistnämnda dag komme att kvarstå i ämbetsverkets tjänst, syntes i stort sett bli erforderlig vid i huvudsak nuvarande fördelning av arbetsobjekten och en nybyggnadsvolym å 30 miljoner kronor per år. Med hänsyn till den för 1949 beräknade byggnadskvoten, för närvarande pågående arbeten, för vilka byggnadstillstånd erhållits före ingången av 1949, samt arbeten, för vilka meddelats byggnadstillstånd men som ännu icke påbörjats, räknade förvaltningen med att byggnadsvolymer under innevarande år komme att uppgå till minst 30 miljoner kronor.

Med dessa utgångspunkter har fortifikationsförvaltningen beräknat avlöningskostnaderna för tiden februari—juni 1949 till belopp varierande mellan 333 000 kronor och 321 000 kronor per månad. För närvarande förberedde ämbetsverket inplacering såsom extra ordinarie tjänstemän av befattningshavare, som nu vore anställda medelst kontrakt eller såsom extra tjänstemän. Förslag till en dylik inplacering hade förvaltningen för avsikt att så snart ske kunde underställa Kungl. Maj:ts prövning. Uppskattningsvis komme inplaceringen, som syntes böra givas retroaktiv verkan från den 1 maj 1948, att betinga en sammanlagd kostnad för tiden den 1 maj 1948—den 30 juni 1949 av omkring 75 000 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna för all ifrågavarande personal under tiden den 1 maj 1948—den 30 juni 1949 ha med angivna utgångspunkter beräknats till 4 804 000 kronor. Då de medel, som förvaltningen ansett sig kunna disponera för avlöningskostnader under samma tid, allenast uppgå till 3 604 000 kronor, har ämbetsverket hemställt, att för att täcka denna

mellanskillnad ett belopp av 1 200 000 kronor måtte ställas till verkets förfogande för innevarande budgetår.

För att närmare belysa anledningarna till att avlöningskostnaderna för ämbetsverkets ifrågavarande personal överstiga den beräknade kostnadsramen har förvaltningen anfört i huvudsak följande.

1946 års militära förvaltningsutredning, vars beräkningar låge till grund för det i kostnadsramen ingående beloppet för avlöning till nybyggnadspersonalen, hade utgått från avlöningsförhållandena under första kvartalet 1947. Den från och med den 1 juli 1947 genomförda löneregleringen för statens tjänstemän hade emellertid medfört en löneförhöjning med omkring 25 procent i förhållande till löneläget under första kvartalet 1947, vilket innebure, att avlöningskostnaden för den med nybyggnadsverksamhet sysselsatta personalen ökats med omkring 375 000 kronor per år eller 31 250 kronor per månad. Vidare medförde den genom leveranssvårigheter och brist på materiel förorsakade förlängningen av byggnadstiden ökad kostnad för ämbetsverkets kontrollorganisation för nybyggnadsföretag, vilket i sin tur innebure en ökning av avlöningskostnaden med omkring 255 000 kronor per år eller 21 250 kronor per månad. Dessutom nödvändiggjorde den nuvarande byggnadsregleringen anställande av särskild personal, vilket medförde en förhöjd avlöningskostnad med omkring 1 650 kronor per månad. Därjämte vore ämbetsverket, till följd av att all verkets personal icke kunde beredas tjänsterum i Centralpalatset utan lokaler för större delen av de med nybyggnadsverksamhet sysselsatta befattningshavarna måste förhyras på ett flertal ställen, nödsakat ha anställda ytterligare vaktmästare och kontorsbud med en sammanlagd månatlig avlöningskostnad å 1 300 kronor. På grund av förenämnda omständighet erfordrades även två extra telefonister med en avlöningskostnad av sammanlagt 950 kronor per månad, varjämte slutligen med hänsyn till frånvaron av en centralt anordnad kontroll av inpasserande det varit nödvändigt att anställa tre pensionerade polismän med en sammanlagd avlöning av 1 300 kronor per månad för bevakning av tre våningar i Centralpalatset, där hemliga handlingar förvarades. Ifrågavarande speciella förhållanden hade sålunda medfört en ytterligare avlöningskostnad av sammanlagt 57 700 kronor per månad utöver den för förvaltningen tänkta kostnadsramen för avlöning av med nybyggnadsverksamhet sysselsatt personal. Återstående merkostnader — för juni 1949 beräknade till 4 300 kronor — vore huvudsakligen att hänföra till den omständigheten, att förvaltningen, vilken erhållit sin personal från de förvaltningsorgan som uppgått i det nya ämbetsverket, ansett sig böra bibehålla i tjänst vissa befattningshavare med hänsyn till dessas personliga förhållanden.

Departementschefen. Det vid 1947 års riksdag fattade beslutet angående omorganisation av fortifikations- och byggnadsförvaltningen inom försvaret m. m. innebar, att de tre försvarsgrenarnas förvaltningsorgan på detta område i huvudsak sammanfördes till ett för försvaret gemensamt ämbetsverk, fortifikationsförvaltningen. Det förutsattes, att omorganisationen skulle medföra avsevärda besparingar. Med hänsyn till ovissheten rörande tidpunkten för den nya organisationens genomförande betecknades samtliga anslagsposter i det nya ämbetsverkets avlöningsstat för budgetåret 1947/48, i enlighet med förslag i propositionen 1947: 142, förslagsvis. Det förutsattes dock, att överskridande av anslagspost, som enligt eljest tillämpade grunder skulle vara maximerad, icke borde få äga rum utan Kungl. Maj:ts med-

givande. Även i avlöningsstaten för innevarande budgetår ha samtliga anslagsposter betecknats förslagsvis. Vid anmälan av propositionen 1948: 209 uttalade jag i denna fråga, att beräkningen av lönekostnaderna för den ordinarie och extra ordinarie personalen för det dåvarande icke kunde göras exakt och att det även vore svårt att närmare uppskatta behovet av den extra personal, som erfordrades under en övergångstid.

Det nya ämbetsverket, fortifikationsförvaltningen, trädde i verksamhet den 1 maj 1948. Redan dessförinnan hade vissa åtgärder vidtagits i syfte att förbereda avvecklingen av den personal, som vid omorganisationen kunde beräknas bli övertalig. Avvecklingen av den övertaliga personalen har fullföljts av det nya verket. Emellertid har den sammankrympning av personalorganisationen, som omorganisationen avsetts skola möjliggöra, i viss mån komplicerats av att förvaltningsorganisationen även av en annan anledning måst väsentligt nedskäras. Den minskning av byggnadsverksamheten inom försvaret, som ägt rum under de senaste åren, har nämligen medfört, att även den för nybyggnadsverksamhet anställda personalen, med avlöning från byggnadsanslag, måst avsevärt begränsas. De personaluppsägningar, som blivit erforderliga på grund av omorganisationen och byggnadsverksamhetens minskning, ha ansetts böra äga rum under skäligt hänsynstagande till personalens intressen och ha därför krävt tämligen lång tid. Såsom framgår av ämbetsverkets skrivelse beräknas emellertid personalorganisationen i maj 1949 ha skurits ned så långt nuvarande förhållanden det medgiva. Även därefter komma dock verkets avlöningskostnader att överstiga de belopp, varmed man räknade i samband med riksdagsbeslutet om omorganisationen. De skäl, som fortifikationsförvaltningen anfört härför, synas mig godtagbara. Ämbetsverket bör dock givetvis även i fortsättningen vidtaga de förenklingar i organisationen, som kunna visa sig möjliga.

De merkostnader, som föranletts av att personalorganisationen först efter en övergångstid kunnat minskas till den omfattning, som bedömes erforderlig under nu rådande förhållanden, ha av fortifikationsförvaltningen uppskattats till 1 200 000 kronor. Ehuru beloppet är avsevärt, har jag med hänsyn till vad ämbetsverket anfört intet att erinra mot detsammias storlek.

Det lär vara Kungl. Maj:t obetaget att medgiva, att de angivna merkostnaderna, med överskridande av den i verkets avlöningsstat uppförda, av Kungl. Maj:t maximerade anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, bestridas från ämbetsverkets avlöningsanslag. Med hänsyn till merkostnadernas storlek torde emellertid förhållandet böra i detta sammanhang bringas till riksdagens kännedom.

[2.] 18 a. **Marinförvaltningen: Anskaffning av inventarier.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1942 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkt 7) anvisade riksdagen (skr. nr 62) för inredning och utrustning m. m. av nybyggnad för marinens myndigheter ett reservationsanslag av 550 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1944 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkt 8) anvisade riksdagen sedermera (skr. nr 4) för inredning och utrustning av beslutad tillbyggnad av samma marinens ämbetsbyggnad å Ladugårdsgårde ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

I skrivelse den 29 november 1948 har *marinförvaltningen* anfört i huvudsak följande.

Med anlitande av anvisade medel och marinförvaltningens årliga omkostnadsanslag hade lokalerna blivit tillfredsställande möblerade. Då i och med inrättandet av den nya fortifikationsförvaltningen marinförvaltningens fortifikationsavdelning utbrutits ur ämbetsverket och ingått i den nya förvaltningen, hade emellertid fortifikationsavdelningens personal avflyttat från marinledningens lokaler och medtagit då disponerade möbler, enär särskilda medel icke anvisats för möbleringen av fortifikationsförvaltningens lokaler till den del, de skulle tagas i anspråk av personal från marinförvaltningen. Trångboddheten inom vissa av marinförvaltningens och chefens för marinen övriga organ hade vid detta tillfälle varit mycket stor, beroende bland annat på att marinledningen tillagts vissa nya och utökade arbetsuppgifter. Marinförvaltningen ville därvid särskilt erinra om den utveckling radar och likartad materiel undergått under senare år, vilket bland annat föranlett inrättandet försöksvis av ett särskilt stridsledningskontor inom vapenavdelningen. Vidare hade bland annat i anslutning till försvarsutredningen och i enlighet med beslut av 1948 års riksdag inspektörens för kustartilleriet stab utökats med en försöks- och studiedetalj samt ytterligare en detalj på personal- och organisationsavdelningen. Med hänsyn till dessa omständigheter hade medgivits, att de lokaler, 49 rumsenheter, som tidigare disponerats av fortifikationsavdelningen, fortfarande finge utnyttjas av marinledningen. Efter vissa omflyttningar inom marinstaben och marinförvaltningen disponerades nu fortifikationsavdelningens förutvarande lokaler av marinförvaltningen. De befattningshavare, som placerats därstädes, hade i viss utsträckning kunnat dit medtaga de möbler, som de tidigare använt. Det större lokalutrymmet hade dock för marinförvaltningen medfört behov av nya möbler. Därutöver komme att personalen å ämbetsverkets teletekniska byrå väsentligt vuxit i antal och beräknades inom kort komma att ytterligare öka.

Enligt av krigsmaterielverket uppgjord kostnadsberäkning belöpte sig anskaffningskostnaderna för nya möbler och andra inventarier till sammanlagt 37 626 kronor. En mindre del, cirka 2 500 kronor, av denna kostnad beräknades kunna bäras av marinförvaltningens omkostnadsanslag. För täckandet av den återstående kostnaden syntes dock särskilda medel böra anvisas.

I anslutning till vad sålunda anförts har marinförvaltningen hemställt, att 35 000 kronor måtte ställas till ämbetsverkets förfogande.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår ha 1942 och 1944 års riksdagar för inredning och utrustning av marinledningens nya ämbetslokaler å Ladugårdsgårde anvisat anslag om sammanlagt 605 000 kronor. Vissa organisationsändringar ha emellertid medfört behov av ytterligare medel. Mot det äskade beloppet, 35 000 kronor, synes i och för sig intet vara att erinra. Jag förordar, att de föreslagna medlen anvisas såsom särskilt reservationsanslag å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinförvaltningen: Anskaffning av inventarier* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

[3.] 21. *Anskaffning av inventarier m. m. för tillbyggnad till ämbetshusen å Ladugårdsgärde.* Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1946: 120 anvisade riksdagen (skr. nr 365) för budgetåret 1946/47 ett reservationsanslag av 260 000 kronor till *Anskaffning av inventarier m. m. för tillbyggnad till ämbetshusen å Ladugårdsgärde.*

Till grund för anslaget beräkning förelågo framställningar från försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsförvaltning och arméförvaltningens intendenturavdelning om anvisande för ändamålet av sammanlagt (270 000 + 55 000 + 33 000 =) 358 000 kronor. Beträffande det av sjukvårdsförvaltningen uppgivna medelsbehovet hade anmälts, att detta beräknades stiga till 75 000 kronor, därest då pågående sakkunnigutredning angående militärsjukvårdens organisation skulle medföra, att inspektionsorganen förenades med förvaltningsmyndigheten.

I skrivelse den 28 februari 1948 har *försvarets civilförvaltning*, efter samråd med försvarets sjukvårdsförvaltning, anført, att ämbetsverken underkastat medelsbehovet förnyad granskning och därvid funnit, att för anskaffning av erforderliga inventarier m. m. erfordrades för civilförvaltningen 250 000 kronor och för sjukvårdsförvaltningen 115 000 kronor. Däremot syntes det av arméförvaltningens intendenturavdelning tidigare äskade beloppet, 33 000 kronor, alltså vara tillräckligt. Sammanlagt erfordrades således 398 000 kronor. Då hittills för ändamålet anvisade medel uppginge till 260 000 kronor, erfordrades följaktligen ett tilläggsanslag av (398 000 — 260 000 =) 138 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår ha vederbörande myndigheter för ifrågasvarande ändamål tidigare äskat medel å sammanlagt 358 000 kronor. Då dessa medelsäskanden upptogos till behandling, förutsatte jag emellertid, att större delen av det anmälda behovet av kontorsinventarier skulle kunna täckas genom överflyttning av krisförvaltningens och försvarets övertaliga bestånd av dylika inventarier, och förordade, att medelsäskandena begränsades till 260 000 kronor, vilket förslag riksdagen även biföll. Enär emellertid några övertaliga kontorsinventarier icke synas bli tillgängliga i den utsträckning som erfordras för att täcka behovet, anser jag mig böra tillstyrka, att ytterligare medel anvisas för ändamålet.

Sjukvårdsförvaltningen har räknat med att de för närvarande till försvarsgrensledningarna knutna sjukvårdsinspektionsorganen i lokalhänseende komma att bli anslutna till förvaltningen och i sin kostnadsuppgift medtagit inventariebehovet jämväl för dessa organ. Frågan om organisationen av den militära sjukvårdens ledning har i annat sammanhang anmälts för

Kungl. Maj:t, varvid beslutats förslag till riksdagen om en omorganisation i begränsad omfattning. Oavsett hur denna organisation slutgiltigt bestämmes torde under alla förhållanden samtliga rum, för vilka inventarier beräknats, kräva utrustning till i stort sett de beräknade kostnaderna, varför jag icke har något att erinra mot de gjorda beräkningarna. Då kostnadsberäkningarna ej heller i övrigt givit mig anledning till erinran, förordar jag, att ett tilläggsanslag av 138 000 kronor anvisas för ändamålet. Den närmare fördelningen av såväl det nu föreslagna anslagsbeloppet som det tidigare anvisade anslaget torde få ankomma på Kungl. Maj:t.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av inventarier m. m. för tillbyggnad till ämbetshusen å Ladugårdsgårde* å tilläggsstat II till riksdagen för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 138 000 kronor.

C. Försvarskrafterna.

Försvarsstaben.

[4.] **Försvarsstaben: Avlöningar.** Den 30 juni 1948 har Kungl. Maj:t fastställt avlöningsstat för försvarsstaben, med undantag för försvarsväsendets radioanstalt m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49. I den under staten upptagna anslagsposten till särskilda löneförmåner till försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer ingår en obetecknad delpost å 60 000 kronor till prisutjämningsstillägg.

De anvisade medlen ha emellertid med hänsyn till levnadskostnadernas stegring inom vissa främmande länder visat sig vara för knappt tilltagna. Under förenämnda delpost erfordras ytterligare omkring 20 000 kronor. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i avlöningsstaten för försvarsstaben under anslagsposten Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer upptagna delposten Prisutjämningsstillägg må under budgetåret 1948/49 överskridas med högst 20 000 kronor.

Armén.

[5.] 26 a. **Armén: Ytterligare utgifter för övningar m. m.** I riksdagen för innevarande budgetår är anslaget till Armén: Övningar m. m. uppfört med ett belopp av 11 500 000 kronor.

I de i 1948 års statsverksproposition framlagda beräkningarna av anslagen under fjärde huvudtiteln förutsattes (Bil. 6 s. 2) med hänsyn främst till det ansträngda arbetsmarknadsläget, att repetitions- och efterutbildnings-

övningar av större omfattning icke skulle anordnas under budgetåret 1948/49. Därest förhållandena på arbetsmarknaden eller i övrigt skulle väsentligt ändras, skulle det dock vara Kungl. Maj:t obetaget att föranstalta om dylika övningar även om på grund därav skulle erfordras förstärkningsanslag å tilläggsstat. Riksdagen (skr. nr 4; statsutskottets utl. nr 4 s. 2) anslöt sig till vad sålunda anförts.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 21 juli 1948 medgivit, att under innevarande budgetår finge anordnas efterutbildningsövningar med högst 8 000 man, har sedermera riksdagen (skr. nr 26), efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1949: 2, medgivit, att arméns övningsanslag finge förstärkas med, bland annat, ett belopp av 500 000 kronor för täckande av de med ifrågavarande övningar förenade merkostnader.

De av Kungl. Maj:t numera anbefallda repetitionsövningarna innevarande år ha emellertid medfört, att ifrågavarande övningsanslag måste ytterligare förstärkas. De sammanlagda merkostnaderna på anslaget, vilka i överensstämmelse med vad nyss anförts böra täckas genom anslag å tilläggsstat, har jag uppskattat till i runt tal 450 000 kronor. De anbefallda repetitionsövningarna föranleda ökade utgifter under ett flertal andra av arméns anslag. Dessa merkostnader torde emellertid få inrymmas i de anslagsbelopp, som redan stå till vederbörande myndigheters förfogande.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Ytterligare utgifter för övningar m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

[6.] 37 b. *Armén: Ersättning till Norrtälje stad.* Med skrivelse den 8 juni 1948 har *fortifikationsförvaltningen* överlämnat en av stadsfullmäktige i Norrtälje stad gjord framställning, att staden måtte av kronan erhålla en årlig ersättning å cirka 100 000 kronor för täckande av de inkomstförluster, som åsamkats staden till följd av att tidpunkten för Stockholms luftvärnsregementets omförläggning till Norrtälje måst framflyttas. Fortifikationsförvaltningen har i anslutning härtill anført i huvudsak följande.

Genom beslut den 29 juni 1945 godkände Kungl. Maj:t ett mellan dåvarande arméns fortifikationsförvaltning och drätselkammaren i Norrtälje den 19 och 20 februari 1945 träffat avtal rörande reglering av vissa med Stockholms luftvärnsregementets förläggning till Norrtälje sammanhängande frågor. Enligt avtalet skulle staden dels till kronan med full äganderätt utan ersättning överlåta ett område, benämnt Lommarskogsområdet, dels, därest sådant till rimligt pris kunde ske, förvärva och därefter till kronan överlåta tvenne områden, benämnda Nordronaområdet och Mellingeholmsområdet. Det förstnämnda området skulle överlåtas utan ersättning, men för det sistnämnda skulle kronan erlagga en summa motsvarande två tredjedelar av det belopp, staden visat sig hava i köpeskillning erlagt för området, dock högst 150 000 kronor. Lommarskogsområdet skulle få av kronan tillträdas den 1 januari 1946, under det att Nordronaområdet skulle hållas tillgängligt för tillträde av kronan senast den 14 mars 1946 och Mellingeholmsområdet se-

nast den 14 mars 1947, så framt icke kronan framdeles godkände senare tillträdesdagar. Härjämte ålåg det staden att ombesörja och bekosta framdragande av vissa vägar, vatten- och avloppsledningar ävensom att tillhandahålla elektrisk kraft m. m. Berörda avtal hade sedermera reviderats genom ett av Kungl. Maj:t den 20 december 1946 godkänt tilläggsavtal.

Vid tiden för träffandet av förenämnda avtal och tilläggsavtal hade regementets omförläggning till Norrtälje beräknats kunna verkställas till den 1 juli 1947. Vid denna tidpunkt hade staden fullgjort vissa av sina åtaganden enligt avtalen. På grund av brist på byggnadsmateriel och därmed sammanhängande av Kungl. Maj:t anbefallda inskränkningar i den militära byggnadsverksamheten hade emellertid de för regementet projekterade byggnadsarbetena icke kunnat utföras i sådan takt, att en omförläggning av regementet till staden kunnat verkställas vid ifrågakommande tidpunkt.

Stadens utgifter i anledning av regementets förläggning dit beräknades ha uppgått till sammanlagt 1 400 000 kronor. Annuiteten å detta belopp utgjorde efter 3 % ränta och med en amorteringstid av 35 år 65 056 kronor. Staden hade emellertid icke ansett sig kunna åtnöjas med en ersättning motsvarande sistnämnda belopp utan funnit sig böra kräva en årlig ersättning å 100 000 kronor, motsvarande den beräknade inkomstförlust, som staden åsamkats till följd av uppskovet med regementets inflyttning till staden. Nämnda belopp å 100 000 kronor grundade sig på den inkomstkalkyl, som staden vid tidpunkten för avtalets ingående med fortifikationsförvaltningen lagt till grund för sina utfästelser och som då utvisade, att cirka 80 000 kronor per år skulle inflyta i direkta och indirekta skatter från regementets personal, vilken summa enligt stadens beräkningar numera till följd av under tiden inträffade löneökningar och stadens placering i högre dyrort skulle utgjort minst 100 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen funne billighetsskäl tala för att staden beredes viss ersättning av kronan med hänsyn till att staden fullgjort en stor del av sina i avtalet åtagna förpliktelser. Denna ersättning ansåge förvaltningen böra motsvara kostnaderna för ränta och amortering å de faktiska utgifter, staden haft till följd av sina i avtalet åtagna förpliktelser, ävensom ränta å det belopp å $(160\,000 + 15\,000 =)$ 175 000 kronor, som motsvarade värdet av de egna fastigheter, staden överlätit till kronan. Kostnaderna för amortering av sistnämnda belopp syntes förvaltningen icke böra ersättas av kronan. Att ersätta staden för den merinkomst, som staden skulle uppburit i skatteintäkter, därest regementets omförläggning till Norrtälje kunnat verkställas inom ursprungligen avsedd tid, ansåge förvaltningen knappast kunna ifrågakomma. Förvaltningen ansåge sig därför icke kunna tillstyrka, att staden erhöle ersättning med större belopp än $(57\,004 + 5\,250 =)$ 62 254 kronor eller, i avrundat belopp, 62 250 kronor.

I anslutning till det anförda har fortifikationsförvaltningen tillstyrkt, att Norrtälje stad erhåller en årlig ersättning av 62 250 kronor, räknat från och med den 1 juli 1947 intill dess regementets omförläggning till staden ägt rum.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår hade Stockholms luftvärnsregementets omförläggning till Norrtälje ursprungligen beräknats kunna verkställas till den 1 juli 1947. Av skilda anledningar har emellertid tidpunkten för omförläggningen måst framflyttas. När omförläggningen kan komma till stånd kan icke nu med säkerhet bedömas. Norrtälje stad kräver nu en årlig ersättning å 100 000 kronor från och med sagda den 1 juli för

täckande av den inkomstminskning, som staden åsamkats till följd av uppskovet med regementets förflyttning. Onekligen tala billighetsskäl för att staden beredes viss ersättning för de enligt förenämnda avtal åtagna och till stor del fullgjorda förpliktelserna. I likhet med fortifikationsförvaltningen anser jag ersättningsbeloppet böra begränsas till vad som motsvarar kostnaderna för ränta och amortering å de faktiska utgifterna ävensom ränta å det belopp, som motsvarar värdet av de av staden överlätna fastigheterna. Mot det av fortifikationsförvaltningen med denna utgångspunkt framräknade beloppet, 62 500 kronor per år, synes intet vara att erinra. Då ifrågakarande ersättning torde böra utgå från och med den 1 juli 1947, skulle intill innevarande budgetårs slut det totala ersättningsbeloppet belöpa sig till i runt tal 125 000 kronor. Det erforderliga anslaget torde böra äskas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår samt anvisas å driftbudgeten.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Ersättning till Norrtälje stad* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

[7.] 41. *Armén: Hemvärnets övningar.* Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 975 000 kronor.

I skrivelse den 3 mars 1949 har *rikshemvärnschefen* hemställt, att ett förstärkningsanslag av 50 000 kronor måtte anvisas för att bestrida under hemvärnets övningsanslag uppkomna merkostnader i anledning av prisstegringar m. m. Framställningen har tillstyrkts av *chefen för armén och arméförvaltningen*.

Departementschefen. De för innevarande budgetår anvisade medlen till hemvärnets övningar ha av skilda anledningar visat sig vara otillräckliga. Härvid må särskilt framhållas de höjda järnvägstaxorna och drivmedelspriserna, höjda instruktörsarvodet och förbättrade traktamentsförmåner ävensom vidgad omfattning av såväl allmänna hemvärnets som driftvärnets övningar på grund av ökad rekrytering. Med hänsyn härtill vill jag icke motsätta mig en förstärkning av medelsanvisningen under förevarande anslag. Då jag icke funnit anledning till erinran mot föreliggande beräkning av det ökade medelsbehovet, förordar jag, att för ändamålet anvisas ett belopp av 50 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets övningar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Kungl. Maj:ts proposition nr 125.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

A. Broberg.

Bilaga 3.

Egentliga statsutgifter.**Femte huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

T. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Danielson, anmäler härefter under socialdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

E. Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd.

[1.] **Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar.** I den för innevarande budgetår fastställda avlöningsstaten för riksförsäkringsanstalten har upptagits en anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 3 180 000 kronor.

I skrivelse den 14 februari 1949 har *riksförsäkringsanstalten* hemställt, att utöver nämnda belopp ytterligare 125 000 kronor innevarande budgetår måtte få tagas i anspråk under posten. På grundval av den faktiska medelsförbrukningen under posten för januari månad 1949 har anstalten beräknat det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret till 3 231 582 kronor. Emellertid torde enligt anstaltens beräkningar under tiden februari—juni 1949 av olika anledningar en stegring i kostnaderna komma att uppstå. Sålunda beräknades en kostnadsökning å ca 18 000 kronor för ersättare till följd av en del vakanser, som förelegat under januari. Till semestervikarier och vissa andra tillfälliga befattningshavare komme att åtgå ca 30 000 kronor. Uppflyttningar den 1 april 1949 i löneklass samt uppflyttningar vid samma tidpunkt, föranledda av tillämpad befordringsgång för viss personal, beräknades öka den totala kostnaden med ca 4 000 kronor. En kostnadsökning å ca 2 000

kronor kunde vidare uppkomma vid Kungl. Maj:ts resp. statens befodringsnämnds bifall till vissa framställningar av anstalten innevarande budgetår om förbättrad löneställning för ett mindre antal icke-ordinarie biträden. På grund av den väntade sedvanliga ökningen av övertidsersättningarna mot slutet av budgetåret borde beräknas ytterligare 10 000 kronor. Slutligen har riksförsäkringsanstalten hemställt om medel för en statistisk utredning angående riskförhållandena för arbetare hos s. k. mindre arbetsgivare, d. v. s. arbetsgivare som sysselsätta mindre än 5 arbetare under hela året. Denna utredning skulle läggas till grund för en planerad undersökning av möjligheterna till en förenkling av förfarandet vid premiedebitering beträffande nämnda arbetsgivare. Därvid skulle undersökas, huruvida och i vad mån man lämpligen borde företaga en reducering av antalet premiesatser — f. n. omkring 60 — och antalet yrkesbenämningar — f. n. omkring 300 — samt en omläggning av nuvarande ortsguppering m. m. För undersökningens första etapp, som borde påbörjas senast omkring den 1 april och vara slutförd omkring den 1 november 1949, erfordrades nio biträden. Den å innevarande budgetår belöpande kostnaden härför beräknade riksförsäkringsanstalten till ca 9 000 kronor.

Enligt anstaltens beräkningar skulle således under ifrågavarande anslagspost erfordras tillhopa (3 231 582 + 18 000 + 30 000 + 4 000 + 2 000 + 10 000 + 9 000) 3 304 582 kronor eller utöver tidigare anvisat belopp ytterligare (3 304 582 — 3 180 000) 124 582 kronor eller avrundat 125 000 kronor.

Utöver vad i det föregående omnämnts har riksförsäkringsanstalten lämnat bl. a. följande uppgifter angående anledningen till att ifrågavarande anslagspost visat sig otillräcklig.

Till utgångspunkt för beräkning av medelsåtgången för ifrågavarande ändamål under nu löpande budgetår hade tagits det belopp, som i februari 1948 kunde beräknas komma att belasta anslagsposten under budgetåret 1947/48. Vid den sålunda gjorda kostnadsberäkningen hade hänsyn ej tagits till de kostnader, som under innevarande budgetår uppkommit genom löneklassuppflyttningar samt lönegradsuppflyttningar enligt den reglerade befodringsgången för viss personal. De beslutade förbättringarna av ersättningarna enligt olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringslagarna hade nödvändiggjort visst icke tidigare beräknat arbete för omräkning av försäkringspremierna m. m. Kostnaderna härför uppgingo till 12 500 kronor. Härjämte hade avlöningarna till ett antal tjänstemän kommit att belasta posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i stället för, såsom beräknats, posten avlöningar till ordinarie tjänstemän. Härigenom hade å sistnämnda post uppkommit avsevärda besparingar, vilka enligt riksförsäkringsanstaltens beräkningar torde komma att snarare överstiga än understiga 50 000 kronor.

Slutligen har riksförsäkringsanstalten upplyst, att vid de i det föregående gjorda beräkningarna hänsyn icke kunnat tagas till den kostnadsökning, som kommer att uppstå vid tillämpning av kungörelsen den 3 december 1948 med särskilda övergångsbestämmelser i anledning av allmän löne reglering och införande av reglerad befodringsgång den 1 juli 1947, enär den löneomräkning, som föranledes av nämnda kungörelse, ännu ej medhunnits. Riksför-

säkringsanstalten förklarar sig därför ämna framdeles under innevarande budgetår återkomma till här ifrågavarande kostnadsökning.

Föredraganden. Såsom framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen torde för budgetåret 1948/49 medelsbehovet å riksförsäkringsanstaltens icke-ordinariepost komma att ej oväsentligt överstiga det belopp, varmed posten upptagits i gällande avlöningsstat. Till betydande del motsvaras merutgifterna under icke-ordinarieposten av besparingar under ordinarieposten.

Riksförsäkringsanstalten har beräknat ett belopp av 9 000 kronor för en undersökning angående riskförhållandena för arbetare hos s. k. mindre arbetsgivare. Avsikten är att på grundval av de vid denna undersökning framkomna uppgifterna utreda frågan huruvida förfarandet vid premiedebiteringen kan förenklas. Det synes angeläget, att denna undersökning kommer till stånd utan dröjsmål, varför jag tillstyrker, att härför under innevarande budgetår beräknas ett belopp av 9 000 kronor. Jag anser mig även i övrigt böra godtaga riksförsäkringsanstaltens beräkningar av medelsbehovet under ifrågavarande anslagspost. Enligt riksdagens bemyndigande torde anslagsposten kunna överskridas med vissa belopp. Jag förordar emellertid, att riksdagens medgivande till överskridande av posten med hela det i förevarande sammanhang beräknade beloppet, högst 125 000 kronor, utverkas.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för riksförsäkringsanstalten uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under budgetåret 1948/49 överskridas med högst 125 000 kronor.

Vad föredraganden sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

M. Silfverstolpe.

Bilaga 4.

Egentliga statsutgifter.

Sjätte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

T. f. chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Danielson, anmäler här efter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

I. Diverse.

[1.] 9. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Anslaget är för budgetåret 1948/49 anvisat med 250 000 kronor. Därjämte fanns vid ingången av budgetåret en reservation av omkring 6 000 kronor. Medelsförbrukningen å anslaget intill den 1 februari 1949 har utgjort i runt tal 210 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för återstoden av budgetåret må framhållas att 1944 års trafikförfattningssakkunniga nyligen avslutat sitt arbete. Före den 1 juli 1949 torde vidare 1944 års hamnutredning, den förberedande utredningen rörande nya offentlighetsrättsliga bestämmelser för luftfarten, kommittén för stadsplaneväsendets omorganisation, 1947 års utredning rörande decentralisering inom väg- och vattenbyggnadsverket, 1947 års byggnadsstyrelseutredning samt 1948 års utredning angående järnvägskorsningar komma att slutföra sina uppdrag. Återstående kostnader för dessa utredningar beräknas till 107 000 kronor.

Av kommittéer, som icke hinna slutföra sina uppdrag före budgetårsskiftet, äro elkraftutredningen av år 1943 och 1946 års vatten- och avloppssakkunniga mest kostnadskrävande. För dessa båda utredningar torde medels-

behovet under återstoden av budgetåret komma att uppgå till omkring 69 000 kronor. Slutligen beräknas för övriga kommittéer komma att erfordras sammanlagt omkring 50 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle en förstärkning av kommittéanslaget med 180 000 kronor vara erforderlig.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, beþagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Sven G. Karlson.

Bilaga 5.

Egentliga statsutgifter.

Sjunde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler härefter under finansdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

C. Skatte- och kontrollväsen.

[1.] 10 a. Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner. I 1947 års statsverksproposition (VII ht. punkten 41) hemställde jag, efter därom av mynt- och justeringsverket i skrivelse den 31 augusti 1946 gjord framställning, att riksdagen måtte för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 108 000 kronor för nyanskaffning av vissa maskiner. Mynt- och justeringsverkets förslag till maskinanskaffning omfattade en högfrekvensugn, vilken inkl. installationskostnader enligt från Asea införskaffat anbud betingade ett pris av 58 000 kronor, samt en myntpress, vars inköp från en engelsk firma och montering beräknades draga en kostnad av ca 50 000 kronor. Riksdagen biföll förenämnda hemställan (r. skr. nr 7).

I beslut den 30 juni 1947 förklarade sig Kungl. Maj:t framdeles vilja meddela bestämmelser angående dispositionen av ifrågavarande anslag. Sedan mynt- och justeringsverket i skrivelse den 4 juni 1948 gjort framställning härom, ställde Kungl. Maj:t genom beslut den 11 i samma månad anslaget till verkets förfogande att av verket disponeras för anskaffning av ifrågavarande maskiner.

I skrivelse den 8 mars 1949 har *mynt- och justeringsverket*, med åberopande av den fördyring å materiel som inträtt sedan tiden för anslagsäs-

kandet den 31 augusti 1946, hemställt om anvisande av ytterligare 29 000 kronor för ifrågavarande maskinanskaffning. Myntpressen, som med hänsyn till importmöjligheterna av ämbetsverket den 9 september 1948 beställts från en firma i Bizonien, betingade numera ett pris av 61 185 kronor. För motor och montering tillkomme enligt ursprungligen gjord beräkning ett belopp av 6 000 kronor. Kostnaderna för högfrekvensanläggningen beräknades enligt den 13 november 1948 och den 8 mars 1949 inkomna offerter från Asea till 69 000 kronor. Sammanlagda kostnaderna för myntpressen och högfrekvensanläggningen skulle sålunda utgöra ca 137 000 kronor mot anvisade 108 000 kronor.

Departementschefen. Med biträdande av mynt- och justeringsverkets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket: Nyanskaffning av vissa maskiner* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 29 000 kronor.

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

[2.] 5 a. **Inlösen av landgille.** Enligt förordningen den 18 juni 1937 (nr 591) angående upphörande av det från viss jord i Skåne, Halland och Blekinge utgående landgille gäller, att landgille, som utgår av fastighet i nämnda landskap till kyrka eller till avlöning av prästerskap eller klockare utan att rätten till landgillet uppbärande motsvaras av äganderätt till jord, må inlösas mot ersättning av statsmedel, om sådant påkallas av kronan eller ägaren av den fastighet, varifrån avgälden utgår. Detsamma gäller ock landgille, som utgår för jordlägenhet, tillhörig kyrka i något av nämnda landskap och belägen inom viss fastighets ägoområde men till läge i övrigt numera okänd, där församlingen medgiver sådan inlösen. Ersättning för landgille av det förstnämnda slaget skall uppgå till tjugu gånger den årliga avgäldens belopp samt för landgille av det senare slaget till tjugufem gånger nämnda belopp. Utgår årlig avgäld i annat än penningar, skall värdet beräknas efter medeltalet av den årliga markegången för de senaste tio åren. Ärenden angående inlösen av landgille upptagas av länsstyrelsen i det län, där vederbörande fastighet är belägen. Kronan företrädes i dylika frågor av kammaradvokatfiskalsämbetet. Någon viss tid, inom vilken inlösen skall ha skett, har icke föreskrivits, med hänsyn bl. a. till att initiativet tillkommer kronan. Ersättning för landgille skall utbetalas vid början av det kalenderår, fr. o. m. vilket landgillet enligt laga kraftägande utslag upphör att utgå.

I anledning av proposition nr 235/1937 anvisade riksdagen för budgetåret 1937/38 till Inlösen av landgille och landskyld ett förslagsanslag av 110 000 kronor, varav 10 000 kronor avsågos för inlösen av landgille. De totala inlösningskostnaderna uppskattades i propositionen till sammanlagt

i runt tal 120 000 kronor. Då det ansågs lämpligt, att ett reservationsanslag motsvarande totalkostnaderna anvisades för inlösen av landgille och då den inlösen, som ägt rum under budgetåret 1937/38, motvägdés av stegrade markegångspriser, hemställdes i 1938 års statsverksproposition, VII ht. p. 51, att för ändamålet måtte anvisas ett reservationsanslag av 120 000 kronor. 1938 års riksdag biföll denna hemställan.

Enligt beslut av 1942 års riksdag må förefintlig behållning å sistnämnda anslag disponeras jämväl efter utgången av budgetåret 1941/42 för därmed avsett ändamål (se 1942: VII ht. s. 38).

Anslaget disponeras av länsstyrelserna i Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län.

Med skrivelse den 29 januari 1949 har *kammarkollegiet* till Kungl. Maj:t överlämnat en till kollegiet ställd, den 10 i samma månad dagtecknad framställning från länsstyrelsen i Hallands län, vari länsstyrelsen — med förmälan att länsstyrelsen enligt under år 1948 meddelade utslag angående fastställelse av ersättning för inlösta landgillen hade att i början av innevarande år utbetala sammanlagt 29 247 kronor 45 öre i dylik ersättning samt att reservationen å förenämnda anslag vid ingången av budgetåret 1948/49 utgjort 7 350 kronor 91 öre — begärt upplysning av kollegiet, huru länsstyrelsen skulle förfara med ifrågavarande utbetalning. Kammarkollegiet har i sin förenämnda skrivelse på grundval av inom kollegiet företagna beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för samtliga fyra länsstyrelser hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att ett ytterligare belopp av 250 000 kronor snarast möjligt måtte ställas till förenämnda länsstyrelser disposition för inlösen av landgillen. Enligt nämnda beräkningar skulle under år 1949 utbetalas ett inlösenbelopp av sammanlagt 40 493 kronor 40 öre på grund av redan meddelade, laga kraftvunna utslag. Till länsstyrelserna ingivna framställningar, som ännu ej prövats, beräknades draga en kostnad av 77 480 kronor 50 öre. Slutligen beräknades ersättningar för landgillen, å vilka uppgift inkommit men vilka ännu icke närmare utretts, belöpa sig till 129 590 kronor 75 öre. Medelsbehovet skulle följaktligen uppgå till sammanlagt 247 564 kronor 65 öre, varifrån avginge reservationen å 7 350 kronor 91 öre. Med tanke på förändringar i markegångsprisen borde emellertid enligt kollegiets mening beloppet avrundas till 250 000 kronor. Kollegiet har slutligen uttalat, att den avsevärda stegringen utöver det ursprungligen beräknade totalbeloppet å 120 000 kronor torde bero icke blott på höjda markegångspriser utan även därpå att de uppgifter som legat till grund för beräkningarna i propositionen nr 235/1937 varit ofullständiga.

Genom beslut den 11 februari 1949 har Kungl. Maj:t — med anledning av förenämnda framställning från länsstyrelsen i Hallands län — bemyndigat länsstyrelsen att förskottsvis av ombänderhavande medel utbetala 29 247 kronor 45 öre samt föreskrivit, att Kungl. Maj:t framdeles ville anvisa medel för återbetalning av ifrågavarande förskott.

Departementschefen. På grund av vad kammarkollegiet anfört synas ytterligare medel böra äskas för inlösen av landgillen. Mot kollegiets beräkningar härutinnan har jag ingen erinran. Hela det av kollegiet begärda beloppet å 250 000 kronor torde dock icke redan nu behöva anvisas. Ett anslag å 150 000 kronor torde vara tillräckligt för att täcka det aktuella behovet. Anslaget bör givas formen av ett reservationsanslag.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inlösen av landgille* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

E. Diverse.

[3.] 7. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 450 000 kronor. Såsom jag framhöll vid anmälan av årets statsverksproposition, sjunde huvudtiteln, punkten 69, pågår f. n. inom finansdepartementet ett utredningsarbete av delvis mycket kostnadskrävande natur. Bland större utredningar må nämnas 1944 års allmänna skattekommitté, sambeskattnings-sakkunniga, 1947 års taxerings-sakkunniga, 1947 års skogstaxerings-sakkunniga, 1948 års blankettkommitté, 1948 års statistikutredning och utredningen angående gällande budgeträtt och nuvarande budgetpraxis. Belastningen på anslaget uppgick vid utgången av februari 1949 till i runt tal 430 000 kronor. Inberäknat reservation från budgetåret 1947/48 återstod å anslaget vid nämnda tidpunkt endast ett belopp av omkring 130 000 kronor. Med ledning av uppgifter, som i februari 1949 inhämtats från under finansdepartementet arbetande kommittéer och utredningar, torde medelsförbrukningen å anslaget under återstoden av budgetåret bortsett från tryckningskostnader kunna beräknas till omkring 60 000 kronor för månad. Därutöver torde medel böra beräknas till bestridande av kostnaderna för under våren 1949 tillkomna utredningar beträffande frågorna om en allmän översyn av gällande upp-bördssystem, om de kommunala ortsavdragen och om en allmän översyn av gällande bestämmelser rörande folkbokföringsväsendet. Med hänsyn till det anförda synes förstärkningen av anslaget ej kunna sättas till lägre belopp än 150 000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Carl Olov Sommar.

Bilaga 6.

Egentliga statsutgifter.**Åttonde huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne, och statsrådet Quensel anmäla härefter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49, statsrådet Quensel beträffande punkten 1 samt statsrådet Weijne beträffande punkterna 2—7. Föredragandena anföra därvid följande.

C. Kyrkliga ändamål.

[1.] 8 b. **Bidrag till reparation av Västerås domkyrka.** Till detta ändamål anvisades å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1946/47 ett reservationsanslag av 17 500 kronor. Beloppet var avsett som bidrag till kostnaderna för reparation av tornspiran å domkyrkan, vilka kostnader beräknats uppgå till 70 000 kronor. Av dessa kostnader i övrigt avsågos 35 000 kronor skola bestridas av Västerås och Lundby församlingars kyrkliga samfällighet och 17 500 kronor genom ett statligt amorteringslån till domkyrkan.

I skrivelse den 27 december 1948 har *domkyrkokommissionen i Västerås*, under framhållande att det efter hand visat sig nödvändigt att omedelbart företaga en genomgripande reparation även av klockstolarna, anhållit om ytterligare bidrag av statsmedel med i runt tal 4 700 kronor för ändamålet. Kommissionen har anfört huvudsakligen följande.

Reparationsarbetena påbörjades den 27 maj 1947. Efter hand visade det sig, att de stora skadorna på bl. a. konsollerna, som till $\frac{2}{3}$ måste ommuras, till stor del berodde på att klockstolarna genom röta och sprickning voro

så skadade, att de på södra sidan vilade mot tornmuren. Ringningen skulle härigenom i fortsättningen komma att äventyra beståndet av jämväl de under utförande varande reparationerna.

Under sådana förhållanden blev det nödvändigt att omedelbart företaga en genomgripande reparation även av klockstolarna. En sådan var icke medtagen vid uppskattningen av kostnaderna till 70 000 kronor. Enligt arbetschefens beräkning krävdes härför ett tilläggsanslag på förslagsvis 6 000 kronor. Efter framställning från domkyrkokommissionen anslög kyrkliga samfälligheten sagda belopp.

Av den slutrapport, som arbetschefen, byråingenjören i byggnadsstyrelsen S. Brådhe, lämnat domkyrkokommissionen sistlidna 21 december, framgår, att de 6 000 kronor, som kyrkliga samfälligheten sålunda ställt till förfogande, icke varit tillfyllest, utan att en brist på 4 678 kronor 45 öre föreligger.

Med hänsyn till att å ena sidan domkyrkan saknar medel till bristens täckande och därjämte häftar i skuld för drygt 125 000 kronor och å andra sidan pastoratet, utöver de 35 000 kronor, som i nådiga brevet den 30 december 1946 förutsattes, lämnat ytterligare bidrag med såväl 6 000 kronor till klockstolarnas reparation som 3 800 kronor till urtavlor och vissa dekorationers förgyllning i samband med restaureringsarbetet samt 2 000 kronor till ombyggnad av domkyrkans arkiv, således sammanlagt 11 800 kronor, får domkyrkokommissionen hos Eders Kungl. Maj:t anhålla om ytterligare bidrag av statsmedel med felande 4 678 kronor 45 öre.

Departementschefen. Med hänsyn till vad domkyrkokommissionen i ärendet anfört har jag funnit skäligt, att staten lämnar visst ytterligare bidrag till domkyrkans reparation. Av de beräknade merkostnaderna härför, i runt tal 10 700 kronor, har den kyrkliga samfälligheten bestridit 6 000 kronor. Jag anser mig böra tillstyrka, att ett anslag av 4 700 kronor för ändamålet anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till reparation av Västerås domkyrka* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 4 700 kronor.

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

[2.] **Lunds universitet: Omkostnader.** Med bifall till i propositionen 1947: 272 (s. 415 f.) framlagt förslag anvisade 1947 års riksdag under förevarande anslag en särskild anslagspost å 25 000 kronor till Inredningsarbeten för den prekliniska tandläkarutbildningen m. m. Medelsanvisningen förändrades av att vissa inredningsarbeten m. m. vore erforderliga inom de medicinsk-kemiska, patologiska, histologiska och fysiologiska institutionerna för att tillgodose det genom den vid universitetet bedrivna praktiska tandläkarutbildningen uppkomna behovet av ökade undervisningslokaler, förvarings-skåp m. m.

Universitetets drätsetnämnd har nu hemställt om anvisande av ytterligare 35 000 kronor för ifrågasvarande ändamål. Nämnden har därvid meddelat,

att de utredningar och kostnadsberäkningar, som legat till grund för universitetets tidigare framställning om anslag, på grund av brådskan vid ärendets behandling blivit synnerligen ungefärliga. Allteftersom inredningsarbetet framskridit, hade det visat sig, att kostnaderna bleve betydligt högre än som från början beräknats och komme, när de begärda arbetena bleve färdiga, att med i runt tal 35 000 kronor överskrida det beviljade anslaget.

Större akademiska konsistoriet och kanslern ha hemställt om bifall till framställningen.

Departementschefen. Såsom av det föregående framgår ha de inredningsarbeten för den prekliniska tandläkarutbildningen m. m. vid Lunds universitet, vartill av 1947 års riksdag 25 000 kronor anvisats under universitetets omkostnadsanslag, visat sig draga väsentligt större kostnader än som från början beräknats. Efter att närmare ha tagit del av de arbeten, som utförts, har jag ansett mig böra godtaga de vidtagna åtgärderna och har icke heller funnit anledning till erinran mot de slutliga kostnadsberäkningarna, vilka sluta på i runt tal 60 000 kronor. Jag förordar, att den till 35 000 kronor uppgående merkostnaden må bestridas från det för innevarande budgetår anvisade omkostnadsanslaget för universitetet och därvid redovisas särskilt. Härtill torde riksdagens medgivande böra inhämtas.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att ifrågavarande merkostnad för vissa inredningsarbeten för den prekliniska tandläkarutbildningen m. m. må bestridas från det för budgetåret 1948/49 anvisade förslagsanslaget till Lunds universitet: Omkostnader med högst 35 000 kronor.

[3.] 9 b. **Utrustning av en undertryckskammare m. m. vid akademiska sjukhuset i Uppsala.** För budgetåret 1946/47 anvisade riksdagen ett reservationsanslag av 390 000 kronor till flygmedicinsk forskning. Av detta anslag avsåg ett belopp av 20 000 kronor inrättande av en klimatkammare vid fysiologiska institutionen vid universitetet i Uppsala. Beträffande skälen för denna medelsanvisning torde få hänvisas till propositionen 1946: 273, s. 188 ff. Såsom därav framgår hade i anslaget också inräknats medel för inrättande av undertryckskammare vid universitetet i Lund (50 000 kronor) och vid karolinska mediko-kirurgiska institutet (100 000 kronor). I detta sammanhang må även erinras om att en undertryckskammare tidigare inrättats vid gymnastiska centralinstitutet.

Efter framställning av vederbörande universitetsmyndigheter i Uppsala har *kanslern för rikets universitet* hemställt, att för uppförande av en undertryckskammare och en klimatanläggning i den under byggnad varande öronkliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala måtte på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas ett anslag av 95 500 kronor, varav 15 000 kronor till byggnadsarbeten och 80 500 kronor till utrustning. Därvid har förutsatts,

att förutnämnda belopp av 20 000 kronor, vilket ännu icke tagits i anspråk, skulle få disponeras för inrättandet av klimatanläggningen.

Av den till grund för anslagsäskandet liggande framställningen av *medicinska fakulteten* inhämtas bland annat:

Den avsedda klimatanläggningen vid fysiologiska institutionen har ej kunnat komma till utförande i brist på lämplig lokal.

Fakulteten har tidigare framhållit önskvärdheten av att också Uppsala universitet beredes tillfälle till flygmedicinsk forskning samt påpekat, att lämpliga lokaler för undertryckskammare kunde ställas till förfogande i den blivande öronkliniken vid akademiska sjukhuset, varest stort intresse för flygmedicinska problem förefunnnes. Vederbörande institutionsföreståndare ha nu överenskommit om att föreslå inrättande av klimatanläggningen i öronklinikbyggnaden. För dess ändamålsenliga konstruktion erfordras dock ytterligare medel än de hittills beviljade. Det klinisk-teoretiska samarbete, som härigenom inledes, kan än mer utvecklas genom tillkomsten av en undertryckskammare på samma plats, samtidigt som kombinationen av dessa båda anläggningar från vetenskaplig synpunkt är utomordentligt värdefull. En viktig faktor i detta sammanhang är, att yngre vetenskapsidkare från universitetet, vilka redan dokumenterat sig som framgångsrika forskare, stå redo att bearbeta och fördjupa sig i olika problem inom flygmedicin och klimatforskning, vilka äro föremål för intensivt studium utomlands.

Den planerade *undertryckskammaren* har avsetts skola placeras i kulvertvåningen i öronklinikens behandlingsflygel. Själva kammaren skulle utgöras av en liggande plåt-cylinder med en utvändig diameter av 2,75 meter och en längd av 3,3 meter. Kostnaderna ha preliminärt beräknats på följande sätt:

Undertryckskammare	kronor	18 000
Utrustning och inredning i kammaren	»	6 500
Utrustning i observations- och manöverrum	»	4 000
Luftevakueringsanläggning	»	15 000
Syrgasutrustning och ventiler	»	4 000
Kontroll och installation	»	8 000

Summa kronor 55 500.

Kammaren skulle till väsentlig del kunna utföras i svenskt material. Från utlandet skulle egentligen endast pumpaggregatet för minskningen av lufttrycket behöva importeras.

Vad angår *klimatanläggningen*, kan ett försöksrum, som tillåter noggrann reglering av temperatur, värmestrålning, fuktighet, luftströmmar och ventilation, finna mångsidig användning inom fysiologisk och hygienisk forskning. Beklädnadsfysiologisk forskning har bedrivits vid fysiologiska institutionen men måst nedläggas av brist på ett klimatiserat laboratorium. I klimatkammaren skulle bland annat kunna studeras luftburen smitta och medel däremot samt »drag».

Klimatanläggningen skulle omfatta tre rum och förläggas till anvisat utrymme i öronkliniken. För anläggningen har uppgjorts följande preliminära kostnadsberäkning:

Klimatkammarens tekniska utrustning	kronor	40 000
Köldrum	»	15 000
Ledningar m. m.	»	5 000

Summa kronor 60 000.

Då 20 000 kronor redan beviljats av riksdagen, skulle för klimatanläggningen erfordras ytterligare 40 000 kronor.

För fysiologisk utrustning, avsedd för båda anläggningarna, erfordras minst 25 000 kronor. Yrkande härom framlägges dock icke nu, enär möjligheter att erhålla bidrag från annat håll i första hand skola prövas.

Universitetets drätselnämnd har anfört, att av det äskade beloppet 15 000 kronor borde anvisas som byggnadsanslag och 80 500 kronor som utrustningsanslag. Då kostnaderna beräknats med hänsyn till att byggnadsarbetena skulle utföras i samband med de pågående byggnadsarbetena för uppförande av klinikbyggnaden och då vidare leveranstiden för erforderlig apparatur vore mycket lång, har drätselnämnden ansett anslagen böra anvisas på tilläggsstat för budgetåret 1948/49.

Flyg- och navalmedicinska nämnden har ansett det i hög grad önskvärt, att universitetet i Uppsala bereddes tillfälle och möjligheter till flygmedicinsk forskning. Såsom i första hand synnerligen angeläget har nämnden betecknat anskaffandet av en klimatanläggning. På universitetets fysiologiska institution, där en för nämndens verksamhet värdefull beklädnadsfysiologisk forskning ägt rum, hade erfarenhet och sakkunskap på området samlats. Nämnden, som ansett det för inrättande av en klimatkammare år 1946 beviljade anslaget otillräckligt, har förklarat sig livligt tillstyrka framställningen om ytterligare anslag för uppförande av en klimatanläggning. Nämnden har också uttalat sig för anskaffande av en undertryckskammaranläggning till universitetet men ansett även andra forskningsuppgifter än de avsedda oto-rhino-laryngologiska böra bli tillgodosedda genom anläggningen. Därjämte har nämnden förutsatt, att det forskningsarbete, som kunde komma att utföras med hjälp av anläggningen, på lämpligt sätt samordnades med den övriga flygmedicinska forskningen i landet. Vid behov borde anläggningen även kunna tagas i anspråk för undersökningar av personal från flygflottiljen och flygkadettskolan i Uppsala.

Departementschefen. Under de senare åren ha åtgärder vidtagits för åstadkommande av en flygmedicinsk forskning i vårt land. Såsom av propositionen 1946: 273 framgår har denna forskning ansetts böra i första hand knytas till universitetens, karolinska institutets och gymnastiska centralinstitutets fysiologiska institutioner. För Uppsala-universitetets vidkommande har avsetts, att dess fysiologiska institution tills vidare skulle medverka endast i begränsad omfattning, nämligen genom undersökningar i klimatkammare. Orsakerna härtill ha främst varit brist på lämpliga lokaler och ringa tillgång på speciellt flygmedicinskt inriktade forskare. Det har emellertid förutsatts, att frågan om institutionens medverkan kunde komma i ett nytt läge, sedan förhållandena i dessa avseenden ändrats.

Enligt det nu föreliggande förslaget skulle frågan om lokaler för flygmedicinsk forskning vid universitetet i Uppsala lösas genom att i den under uppförande varande öronklinikens vid akademiska sjukhuset inrättas en klimatkammare och en undertryckskammare, vilka även skulle användas för undersökningar inom de vetenskapsgrenar, för vilka kliniken är avsedd.

I fråga om klimatkammaren innebär förslaget en utvidgning av vad som beslutats av 1946 års riksdag, då 20 000 kronor anvisades för inrättande av en klimatkammare vid fysiologiska institutionen i Uppsala. Anordnandet av en undertryckskammare i Uppsala har däremot icke tidigare närmare dryftats. Vad angår de personliga förutsättningarna för en flygmedicinsk verksamhet i Uppsala må framhållas, att tillgången på flygmedicinskt inriktade forskare därstädes under senare år ökat avsevärt. I likhet med flyg- och navalmedicinska nämnden har jag därför ansett mig böra tillstyrka den föreliggande framställningen. Vad nämnden anfört rörande användningen av undertryckskammaren och forskningsverksamhetens bedrivande torde dock böra beaktas.

Kostnaderna för inrättande och utrustning av undertryckskammaren och klimatanläggningen ha beräknats till sammanlagt 115 500 kronor, varav dock 20 000 kronor avsetts skola gäldas genom ianspråktagande av förutnämnda år 1946 anvisade belopp. Jag har icke funnit anledning till erinran häremot. Enligt vad jag inhämtat skulle ytterligare kostnader uppkomma, om nu ifrågavarande arbeten icke komme till stånd samtidigt med pågående byggnadsarbeten för öronkliniken utan utföras senare. Av det nu erforderliga tilläggsbeloppet, 95 500 kronor, torde 15 000 kronor, avseende byggnadskostnader, böra uppföras såsom investeringsanslag och 80 500 kronor, avseende utrustning, böra utgå såsom reservationsanslag; om anvisande av investeringsanslaget gör jag framställning i annat sammanhang denna dag. Anslagen torde böra uppföras på tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning av en undertryckskammare m. m. vid akademiska sjukhuset i Uppsala* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 80 500 kronor.

[4.] 14 a. **Inredning och utrustning av genetiska institutionen vid Lunds universitet.** Till nybyggnad för genetiska institutionen vid universitetet i Lund anvisade 1946 års riksdag för budgetåret 1946/47 ett investeringsanslag av 490 000 kronor. I det förslag till byggnadsarbetenas utförande, som låg till grund för nämnda medelsanvisning, hade vinden till byggnaden utformats på ett sådant sätt, att reservrum i framtiden kunde inredas därstädes. På grund härav hade taket givits en något brantare lutning och takkupor anordnats. Byggnadstillstånd för uppförande av byggnaden har ännu ej meddelats.

Till inredning och utrustning av ifrågavarande institution har för budgetåret 1947/48 anvisats 190 000 kronor.

I skrivelse den 11 december 1948 har *kanslern* tillstyrkt en av *större akademiska konsistoriet i Lund* gjord framställning om anvisande av dels 75 600 kronor för bekostande av fast skåp- och hyllinredning i genetiska institu-

tionens nybyggnad dels ock 33 000 kronor för inredande av arbetsrum å vindsvåningen i samma byggnad.

Institutionsföreståndaren, *professorn A. Müntzing*, har erinrat, att kostnaden för fasta skåp och hyllor ej inkluderats vare sig i det av riksdagen för byggnadens uppförande anvisade anslaget eller i de för inredning och utrustning av institutionen anvisade anslagsmedlen.

Detaljutformningen av den nu förordade inredningen framgår av i ärendet bifogade ritningar. I det beräknade beloppet, 75 600 kronor, ingår även kostnaden för erforderlig skåp- och hyllinredning i de arbetsrum i vindsvåningen, som tillika föreslås inredda.

Förslaget om inredning av arbetsrum i vindsvåningen har motiverats med tillkomsten under senare år av flera nya befattningar vid institutionen. Institutionsföreståndaren framhåller, att, sedan ritningarna till nybyggnaden uppgjorts, den fasta staben vid institutionen utökats med 7 befattningshavare, varjämte professorn A. Håkansson erhållit en personlig forskningsassistentbefattning och ytterligare ett laboratoriebiträde kunde väntas tillkomma nästa budgetår. För beredande av utrymme för denna ökade personal föreslås åtta arbetsrum inredda i vindsvåningen, vilket beräknas medföra en merkostnad för byggnadens uppförande med 33 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har icke haft något att erinra mot den föreslagna vindsinredningen och har funnit den beräknade kostnaden härför skälig.

Departementschefen. Byggnadstillstånd till uppförande av nybyggnad för genetiska institutionen, vartill medel anvisats av 1946 års riksdag, torde komma att meddelas inom en relativt nära framtid. Med hänsyn härtill bör ställning nu tagas till den ändring i de ursprungliga byggnadsplanerna, som av universitetsmyndigheterna ifrågasatts och som innebär, att vinden, som från början avsetts som reservutrymme, redan nu skulle inredas för att bereda plats för den under de senaste åren starkt ökade personalen vid institutionen. Det synes lämpligt, att dessa åtgärder vidtagas i samband med byggnadens uppförande. Till bestridande av den härför beräknade merkostnaden, 33 000 kronor, torde investeringsanslag böra anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Jag gör i annat sammanhang denna dag hemställa härom.

I samband härmed torde även böra upptagas frågan om anvisande av ytterligare medel till inredning och utrustning av den genetiska institutionen, inberäknat de nu till inredning föreslagna vindsutrymmena. De förebragta kostnadsberäkningarna för anskaffning av skåp och hyllor ha icke givit mig anledning till erinran. Jag förordar därför anvisande i förevarande sammanhang av det begärda beloppet, 75 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inredning och utrustning av genetiska institutionen vid Lunds universitet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 75 600 kronor.

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.

[5.] 4 a. Bidrag till ekonomisk studie- och upplysningsverksamhet. I skrivelse den 23 december 1948 har *arbetarnas bildningsförbund* framhållit, att de ekonomiska frågornas ökade aktualitet skapat ett intresse, som gjort det synnerligen önskvärt och nödvändigt att åstadkomma en omfattande ekonomisk upplysningsverksamhet. Då de anslagsmedel, som för budgetåret 1948/49 tilldelats studieförbunden för föreläsningar i anslutning till lokalt organiserat studiearbete, vilka förmedlas av ABF, redan vore förbrukat, har förbundet anhållit om ett särskilt anslag å 62 000 kronor, varav 60 000 kronor till föreläsningsförmedlingen som bidrag till föreläsningar och 2 000 kronor som bidrag till en korrespondenskurs.

Skolöverstyrelsen har med vissa förbehåll tillstyrkt framställningen. Överstyrelsen har anfört:

Överstyrelsen vill för sin del understryka betydelsen av en studie- och upplysningsverksamhet, som i nuvarande brydsamma ekonomiska läge ger insikt i de ekonomiska sammanhangen och i vida kretsar sprider förståelse för den ekonomiska situationens problem och krav. Överstyrelsen kan emellertid icke underlåta att i viss mån ställa sig tveksam till möjligheterna att få en så god anslutning av deltagare, att verksamheten verkligen fyller sin uppgift, och vill i detta sammanhang erinra om att de krisföreläsningar, som med särskilt anslag anordnades under krigsåren, i en del fall tilldrogo sig ett så ringa intresse, att de förväntningar man ställt på detta arrangemang icke alltid infriades. Förutsättningen för att staten genom bidrag skall stödja den av ABF ifrågasatta upplysningsverksamheten bör givetvis vara, att intresset är så stort hos allmänheten och att verksamheten får en sådan god tillslutning, att garantier skapas för ett gott resultat och en nyttig användning av medlen.

Enligt planerna för den föreslagna föreläsningsverksamheten skulle föreläsningar anordnas *dels* som sedvanliga föreläsningskurser, *dels* vid »rundabordskonferenser», en form som avser att samla större skaror lyssnare än eljest, *dels* vid informationskonferenser för studieledare och *dels* vid enskilda organisationers möten. I sistnämnda fall skulle således föreläsningarna jämföras med den föreläsningsverksamhet, som bedrivs *dels* i samband med central kursverksamhet, *dels* i allmän studiecirkel och *dels* som allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet, där statsbidrag utgår med medgivande att föreläsningarna ej behöva vara offentliga. Med hänsyn till att ökade möjligheter synas föreligga att nå ett större antal åhörare, om föreläsningarna kunde förläggas till organisationernas ordinarie sammankomster, och då behovet av ekonomisk upplysning är synnerligen framträdande just bland dessa grupper, vill överstyrelsen tillstyrka, att bidrag må kunna utgå till föreläsningar även på icke offentliga möten. Som villkor för statsbidrag till denna föreläsningsverksamhet bör gälla, att föreläsarna skola väljas ur av överstyrelsen godkända kataloger eller eljest vara av överstyrelsen på förhand godkända.

I skrivelsen hemställes även om ett bidrag på 2 000 kronor till en korrespondenskurs i aktuella ekonomiska frågor, som skall utgivas av Brevskolan och vara tillgänglig för alla. Bidraget avser att till omkring 40 % täcka de fasta kostnaderna, d. v. s. kostnaderna för tryckning och författarvoden och medföra en motsvarande sänkning av kurskostnaden. Då ge-

nom denna korrespondenskurs ett lämpligt studiematerial kan erhållas, vill överstyrelsen tillstyrka detta bidrag, under förutsättning att överstyrelsen efter granskning av korrektur godkänner kursbrevens innehåll och pris-kontrollnämnden granskar och godkänner kostnadskalkylen.

Kostnaden för den planlagda föreläsningsverksamheten, innefattande föreläsarnas arvoden, resor och traktamenten, har beräknats till 70 000 kronor. Arvodena ha därvid beräknats efter dem som sedvanligen utgå för populärvetenskapliga föreläsningar, nämligen 45 kronor för enkel och 60 kronor för dubbel föreläsning, samt 15 kronor för s. k. frågetimme. Den vanligaste formen torde bli dubbelföreläsning eller enkel föreläsning med frågetimme. Resekostnaderna ha beräknats till i genomsnitt 60 kronor per föreläsning, beroende på att föreläsarna i regel komma att tagas från Stockholm. Traktamenten skola utgå efter av ABF:s föreläsningsförmedling tillämpade grunder, 23 kronor per dygn eller 13 kronor per dag och 10 kronor per natt. Under förutsättning att till varje föreläsning, vare sig den omfattar dubbelföreläsning eller enkel föreläsning med frågetimme, utgår ett föreläsararvode på 60 kronor, en resekostnad på i genomsnitt 60 kronor och traktamentersättning, omfattande ett dygn och en dag, på i genomsnitt 36 kronor, skulle varje föreläsning draga en kostnad av $(60 + 60 + 36 =)$ 156 kronor. Om minst 400 föreläsningar anordnades, skulle den totala kostnaden bliva 62 400 kronor. Då emellertid en viss marginal är nödvändig för att tillgodose önskemål om fler än de beräknade 400 föreläsningarna och då rese- och traktamentskostnader kunna komma att överstiga den härför beräknade summan, anser överstyrelsen den beräknade totalkostnaden vara skälig.

De lokala arrangörerna skola betala en avgift av 25 kronor per föreläsning (även dubbelföreläsning) och svara för hyra och andra lokala utgifter. Då kostnadsramen medger minst 400 föreläsningar, beräknas ca 10 000 kronor inflyta genom avgifterna, varför ABF hemställer om statsbidrag på 60 000 kronor. För att denna upplysningsverksamhet skall komma till stånd, synes starka skäl tala för att de lokala arrangörerna ej betungas med högre kostnader än de föreslagna. Överstyrelsen vill härvid erinra om att det särskilda statsbidraget till allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet medger, att föreläsaren erhålles utan kostnad för arrangörerna.

Med anledning av de erinringar överstyrelsen härovan framfört synes det överstyrelsen vara lämpligt att Kungl. Maj:t, för den händelse föreliggande framställning bifalles, föreskriver, att upplysningsverksamheten skall stå under kontroll av överstyrelsen och ABF och att anslaget ställes till förfogande endast i den mån inkomna rapporter ge vid handen, att verksamheten bedrivs med tillfredsställande resultat. Vidare synes statsbidraget böra vara tillgängligt för alla godkända studieförbund, som önska anordna föreläsningar i aktuella ekonomiska frågor.

Departementschefen. Jag anser i likhet med överstyrelsen, att den ifrågasatta ekonomiska upplysningsverksamheten skulle kunna i händelse av tillräcklig anslutning bli av stor betydelse. Jag har därför ansett mig böra biträda den gjorda framställningen. För ändamålet torde å tilläggsstat för innevarande budgetår böra anvisas ett reservationsanslag av 62 000 kronor. Jag vill framhålla, att den planerade upplysningsverksamheten icke är avsedd att bli en årlig anordning utan får betraktas som en tillfällig åtgärd. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående anslaget disposition. I anslutning till vad överstyrelsen anfört vill jag framhålla, att ett utnyttjande av anslaget givetvis bör komma

i fråga endast, om anslutningen till verksamheten blir så god, att densamma verkligen kan väntas fylla en uppgift. Verksamheten torde böra stå under kontroll av överstyrelsen och ABF. Vidare bör givetvis statsbidraget vara tillgängligt för alla godkända studieförbund, som önska anordna föreläsningar i aktuella ekonomiska frågor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till ekonomisk studie- och upplysningsverksamhet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 62 000 kronor.

N. Diverse.

[6.] 17. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Åttonde huvudtitelns kommittéanslag är för innevarande budgetår uppfört med 790 000 kronor. Inom departementet pågår för närvarande ett omfattande och delvis mycket kostnadskrävande utredningsarbete. Sålunda kan nämnas, att vid ingången av år 1949 33 utredningar voro i verksamhet, bland vilka märkas 1946 års skolkommision, 1945 års universitetsberedning, handelsutbildningskommittén, nationalmuseiutredningen, 1947 års musikutredning, 1948 års konstutredning, 1948 års tekniska skolutredning, bokutredningen m. fl. Under år 1949 ha vidare hittills tillkallats sakkunniga för, bland annat, utredning av de juridiska och statsvetenskapliga examina, för översyn av filmgranskningsverksamheten m. m., för vidare förhandlingar med Stockholms stad och Malmö stad rörande tandläkarhögskolorna samt för fortsatt beredning av frågan om riktlinjerna för det svenska skolväsendets utveckling. Jag avser dessutom att före budgetårets utgång inhämta Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla sakkunniga för vissa ytterligare utredningsarbeten.

Den 1 mars 1949 utgjorde behållningen å anslaget i runt tal 272 000 kronor. Med hänsyn till vad jag anfört rörande det pågående och planerade utredningsarbetet inom departementet kan det förutses, att detta belopp icke kommer att vara tillräckligt. En viss förstärkning av anslaget synes därför erforderlig. Jag förordar, att för ändamålet anvisas ytterligare 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[7.] 18. **Extra utgifter.** Åttonde huvudtitelns anslag till detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört med 175 000 kronor. Vid budgetårets början fanns enligt budgetredovisningen en reservation å i runt tal 70 000 kronor, vilken dock var endast skenbar, enär dispositionsbeslut tidigare med-

delats beträffande nämnda anslagsmedel, ehuru utbetalning ej skett före budgetårsskiftet. Vid början av mars 1949 utgjorde de odisponerade medlen av detta anslag endast i runt tal 30 000 kronor. Då anslaget regelmässigt belastas av vissa årligen återkommande utgifter av skilda slag, vilka icke ansetts vara av sådan natur, att särskilda anslagsmedel för ändamålet bort anvisas under åttonde huvudtiteln, och därjämte av en mängd tillfälliga och ofta brådskande utgifter av engångsnatur, kan det förutses, att de tillgängliga anslagsmedlen icke komma att vara tillräckliga för budgetåret. Det må vidare framhållas, att förevarande anslag sannolikt kommer att behöva tagas i anspråk även för bestridande av vissa utgifter av beskaffenhet att närmast böra bestridas från anslaget till främjande av internationellt-kulturellt samarbete, enär detta senare anslag redan är i det närmaste förbrukat. Jag anser mig därför böra förordna en förstärkning av anslaget till extra utgifter med 50 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Hans Åke Karlström.

Bilaga 7.

Egentliga statsutgifter.**Nionde huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler härefter under jordbruksdepartementet hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

J. Skogsväsendet.

[1.] 19. **Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor.** Under denna anslagsrubrik anvisade 1948 års riksdag för budgetåret 1948/49 ett reservationsanslag av 110 700 kronor (IX HT 1948 p. 134; r. skr. nr 9). Härav beräknades 85 000 kronor för ombyggnad av gamla skolhuset vid Bispgårdens skogsskola.

I skrivelse den 1 februari 1949 har *domänstyrelsen* hemställt, att under förevarande anslag måtte för budgetåret 1948/49 anvisas *dels* ytterligare 25 000 kronor för slutförande av nämnda ombyggnad jämte vissa kompletteringsarbeten i anslutning härtill, *dels* 5 225 kronor för vidtagande av oundgängligen nödvändiga reparationsarbeten m. m. i skolbyggnaden vid Kolleberga skogsskola. Domänstyrelsen har tillika framhållit, att — därest ifrågavarande medel icke kunde anvisas i detta sammanhang — styrelsen med hänsyn till nödvändigheten av att berörda arbeten utfördes under innevarande år ansåge sig ur domänfonden böra förskottera för ändamålet erforderliga medel och upptaga desamma i sina anslagsäskanden för budgetåret 1950/51.

Beträffande Bispgårdens skogsskola har domänstyrelsen anfört, att det för ombyggnaden anvisade beloppet i stort sett varit förbrukat

vid årsskiftet, men att vissa arbeten återstode, innan ombyggnaden vore slutförd. Orsakerna till att den beräknade kostnadsramen icke kunnat hållas vore flera. Sålunda hade utgrävningen av källarvåningen i sten och mycket hård pinnmo dragit betydligt större kostnader än som beräknats. Byggnadens beskaffenhet hade varit avsevärt sämre än man väntat, vilket medfört oförutsedda men nödvändiga reparationer och förbättringar. Under byggnadstiden hade vidare barackbostäder för kökspersonal och elever samt särskild barack för undervisningen inomhus måst anordnas, vilket icke förutsetts i den ursprungliga ombyggnadsplanen och förorsakat ytterligare utgifter. Slutligen hade timpenningen för såväl byggnads- som grovarbetare stigit under år 1948.

Styrelsen har beräknat, att slutförandet av ifrågasatt ombyggnadsarbete i planerad och oundgängligen nödvändig omfattning komme att draga en kostnad av 21 000 kronor utöver tidigare anvisat anslag. Därjämte återstode utförandet av vissa andra nödvändiga anläggningar och arbeten i samband med ombyggnadsarbetet såsom anordnande av reningsbrunnar för avlopp, bortrivning av gamla avträdet med slaskhus, klädning av bastuns väggar med härdade fiberplattor för värmeisolering samt diverse inredning i mangelrum, torkrum och elevernas garderober. Kostnaderna för sistnämnda arbeten uppskattades till 4 000 kronor.

Beträffande *Kolleberga skogsskola* har domänstyrelsen erinrat om att styrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1949/50 föreslagit, att gamla skolhuset skulle ombyggas och en ny byggnad, inrymmande kök, matsal för eleverna och rum för samlingar m. m., uppföras. Styrelsen hade därvid framhållit att skolhuset vore i otidsenligt skick samt saknade tillräckliga utrymmen för undervisningens bedrivande och för hushållets ändamålsenliga skötsel. Styrelsen hade vidare understrukit, att det för undervisningen vid skolan vore högst angeläget, att byggnaden snarast möjligt kunde ställas i fullgott skick och att en ny byggnad uppfördes i enlighet med styrelsens förslag. Emellertid hade departementschefen i 1949 års statsverksproposition uttalat, att med de ifrågasatta byggnadsarbetena vid nämnda skola utan alltför stor olägenhet syntes kunna anstå tills vidare och att någon medelsanvisning sålunda icke nu behövde ske.

Domänstyrelsen har nu anført, att under senare år angelägna och nödvändiga reparationer hade fått anstå i avvaktan på att den planerade om- och tillbyggnaden av skolbyggnaden skulle komma till stånd. Botandet av vissa brister kunde icke längre uppskjutas utan avsevärd skada å byggnaden och men för driften vid skolan. Bland annat vore det absolut nödvändigt att sätta in dubbelkopplade fönster i lektionssalen och matsalen samt att kläda taken i matsalen och vissa elevrum med träfiberplattor. Dessa reparationer komme icke att föregripa den tilltänkta om- och tillbyggnaden av skolhuset. Enär den i köket befintliga spisen vore helt utbränd, erfordrades ny spisutrustning, som jämväl kunde komma till användning i den blivande tillbyggnaden av skolhuset.

Departementschefen. Med hänsyn till vad domänstyrelsen anfört i ärendet torde ytterligare medel redan under innevarande budgetår böra ställas till styrelsens förfogande för att möjliggöra, att ombyggnaden vid Bispgårdens skogsskola slutföres. Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet har jag icke något att erinra. Jag förordar sålunda, att ett belopp av 25 000 kronor skall för ändamålet anvisas å tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår. Kostnaderna för reparationsarbeten m. m. i skolbyggnaden vid Kolleberga skogsskola anser jag däremot böra bestridas från det för budgetåret 1949/50 äskade reservationsanslaget till byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[2.] 23. *Skogsvård m. m.: Bidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet.* Under denna anslagsrubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 9 015 000 kronor.

I skrivelse den 28 februari 1949 har *skogsstyrelsen* efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen framlagt förslag till ökad medelsanvisning under vissa anslag på skogsvårdens område, avseende såväl innevarande som nästkommande budgetår. Skogsstyrelsen har sålunda hemställt, dels att å tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår skulle anvisas 400 000 kronor till bidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet samt tillhoppa 5 000 000 kronor under de särskilda skogsvårdsanslagen, dels ock att anslaget till skogsvårdsstyrelsernas omkostnader skulle upptagas med 750 000 kronor och de särskilda skogsvårdsanslagen med tillhoppa 5 000 000 kronor högre belopp för budgetåret 1949/50 än som föreslagits i årets statsverksproposition. Till motivering av sina förslag har styrelsen framhållit, att fara föreläge för arbetslöshet bland skogsarbetarna, därest icke särskilda åtgärder vidtoges. Härom har styrelsen anfört följande.

Den relativt ringa snötillgången under vintern har medfört, att drivningsarbetena i skogen gått betydligt fortare än vanligt. I Norrland, övre Svealand samt på det småländska höglandet, eller över huvud taget där marken varit tjälad, ha såväl huggnings- som körningsarbetena kunnat utföras under gynnsamma betingelser, medan inom vissa delar av landet den ringa snötillgången i förening med otjälad mark försvårat körningarna. I stort sett har betydligt mycket mer virke redan utdrivits från skogen än som normalt är fallet vid denna årstid, och enligt uppgift av arbetsmarknadsstyrelsen beräknas drivningssäsongen bliva 1 å 2 månader kortare än vanligt, varjämte höstens avverkningar beräknas bli jämförelsevis små.

Anförda förhållanden ha väckt vissa farhågor för arbetslöshet bland skogsarbetarna. Även en temporär och relativt kortvarig arbetslöshet i skogen kan lätt medföra, att skogsarbetarna söka sig över till andra näringsgrenar, från vilka de icke utan svårighet kunna återvinnas till skogen. Med hänsyn härtill och då skogsbruket under hela kristiden haft mindre god till-

gång på arbetskraft, kunna allvarliga följdverkningar befaras inträda för skogsnäringsen, därest icke särskilda åtgärder vidtagas i anledning av den inträffade situationen.

Med anledning av det uppkomna läget hade, anför skogsstyrelsen vidare, arbetsmarknadsstyrelsen kallat berörda parter till sammanträde. Därvid hade överenskommits, att skogsstyrelsen skulle för det enskilda skogsbrukets del uppgöra en plan över de skogliga arbeten, som lämpligen kunde ifrågakomma till tryggnad av sysselsättning för den fasta skogsarbetarstammen, ävensom beräkna åtgången av de medel som kunde erfordras här för under olika anslag. Den långt framskridna tiden hade dock icke medgivit utarbetande av någon detaljerad plan. Emellertid funnes skogliga arbeten, som utan längre varsel kunde igångsättas och som utan egentlig olägenhet kunde påbörjas under eftervintern—våren. Hit hörde i första hand s. k. sommarhuggning, röjningsgallring, hyggesrensningar och vissa vägarbeten samt senare på våren skogsodlings- och dikningsarbeten ävensom betesanläggningar. Beträffande dessa arbeten har skogsstyrelsen närmare anført i huvudsak följande.

Sommarhuggning kan med viss fördel påbörjas omedelbart efter vinterhuggningarnas slut. De större skogsägarna — bolagen — torde därför i år igångsätta sommarhuggningarna tidigare än eljest på egna skogar samt inom tidigare inköpta rotposter. Därutöver torde igångsättande av sommarhuggningar tidigare än eljest knappast kunna påräknas i någon större omfattning på grund av den rådande ovissheten om blivande virkespriser. Hyggesrensning kan igångsättas så snart marken är bar medan övriga återväxtåtgärder — skogsodling, bränning m. m. — kunna utföras först senare på våren eller sommaren. Hyggesrensning behöver verkställas på mycket stora arealer. Det sagda gäller huvudsakligen marker, där ägarna äro skyldiga att vidtaga produktionsåtgärder, och givet är att skogsvårdsstyrelserna böra igångsätta en intensiv propagandaverksamhet för att inhämta något av eftersläpningen i detta avseende, om arbetskraftstillgången så skulle medge. En sådan intensifierad propagandaverksamhet medför ett visst ökat medelsbehov för skogsvårdsstyrelserna till rese- och traktamentsersättningar. Men härutöver torde en väsentligt ökad medelstildelning erfordras till hållande av förmän vid såväl hyggesrensningarnas som de senare skogsodlingarnas utförande, då skogsvårdsstyrelsernas kostnader för sådan verksamhet icke täckas av markägarnas biträdesavgifter. Även för att stimulera till utförande av röjningsgallring behövs ökad propaganda från skogsvårdsstyrelsernas sida.

Under kristiden har underhållet av tidigare skogsdikningar, som utförts med statsbidrag, blivit i hög grad eftersatt. Sådant underhåll äro markägarna enligt kontrakt skyldiga att svara för, men på grund av den ringa tillgången på arbetskraft i skogen ha skogsvårdsstyrelserna mångenstädes ansett sig icke kunna utkräva underhåll i önskvärd omfattning. Givet är att vid ökad tillgång på arbetskraft bristerna i detta avseende snarast böra botas.

Även om åtgärderna till förebyggande av arbetslöshet i skogen i första hand böra inriktas på utförande av sådana arbeten, som markägarna lagenligt ha att svara för, kan det vara lämpligt, och måhända nödvändigt för att arbetslöshet skall undgås, att även utöka den verksamhet, som bedrivs med bidrag från statens skogsförbättringsanslag. Denna verksamhet gäller

skogsdikning, röjningsgallring i stavaskog och återväxtåtgärder, men beträffande de sistnämnda i huvudsak enbart sådana som icke omfattas av reproduktionsplikten. För samtliga dessa grupper av åtgärder finnas arbetsplaner upprättade och en ökad medelstilldelning detta budgetår kan därför redan under våren resultera i vidgad sysselsättning.

Vissa arbeten i samband med skogsvägbyggnad kunna utföras redan nu utan hinder av årstiden, framför allt avverkning av skogen i väggatan. Först när tjälen gått ur jorden kunna lämpligen markröjnings- och terrasseringsarbeten påbörjas. Dessa utföras ofta bäst och billigast på så sätt att grovplanering och jordflyttning göres med traktor, medan manuell arbetskraft användes vid de efterföljande diknings- och justeringsarbetena m. m. En vägbyggnadsverksamhet, som skall få någon väsentlig effekt för sysselsättning av arbetslösa, blir därför relativt kapitalkrävande. Emellertid är tillgången på utarbetade vägplaner så stor att det mycket väl låter sig göra att utvälja objekt som äro särskilt lämpade ur sysselsättningssynpunkt.

Med stöd av norrländska produktionsanslaget har en omfattande planläggning av betesanläggningar utförts och även om dessa arbeten ofta lämpa sig för traktordrift är tillgången på objekt så god att — liksom beträffande vägarna — det torde vara möjligt att utvälja ur sysselsättningssynpunkt väl lämpade företag.

I anslutning till det anförda har skogsstyrelsen framhållit, att det sålunda inom olika skogliga verksamhetsgrenar i stor omfattning funnes arbeten planlagda, vilka kunde igångsättas vid lämplig tidpunkt. Då någon arbetslöshet av mera katastrofal karaktär icke förväntades, hade sådana åtgärder som att anvisa medel under beredskapsanslaget icke ifrågasatts. Den lämpligaste åtgärden i nuvarande läge syntes i stället vara, att genom ökad medelsanvisning under de normala anslagen och med bibehållande av de vanliga bidragsprocenterna vidga sysselsättningsmöjligheterna. Styrelsen har anført, att en sådan ökning av medelsanvisningen syntes nödvändig redan för innevarande budgetår. Med hänsyn till farhågorna för arbetslöshet även under instundande sommar och höst borde emellertid enligt styrelsens mening jämväl anslagen för nästkommande budgetår uppräknas i förhållande till vad som föreslagits i årets statsverksproposition.

Skogsstyrelsen har härefter övergått till en närmare beräkning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål. Därvid har styrelsen till en början framhållit, att det på grund av det labila läget vore utomordentligt svårt att mera exakt uppskatta nämnda behov under de skilda anslagen. Styrelsens beräkningar finge därför endast betraktas såsom approximativa. Beträffande beräkningarna har styrelsen härefter anført följande.

Skogsstyrelsen behandlar till en början det ökade *medelsbehovet för innevarande budgetår*. Vad först angår anslaget till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet kan redan nu förutses att det för Kungl. Maj:ts förfogande reserverade beloppet till oförutsedda ändamål helt behöver tagas i anspråk för bestridande av vissa automatiska kostnadsökningar, vilka sammanhånga med den förutsatta normala verksamheten. Nyssnämnda kostnadsökningar äro för övrigt av den storleksordning, att det förefaller i hög grad ovisst, om det reserverade beloppet förslår till kostnadernas täckande. Medelsbehovet för anställande av ytterligare förmän och bestridande av stegrade rese- och traktamentskostnader i anledning av en befarad arbetslöshetskris m. m. beräk-

nar skogsstyrelsen till i runt tal 400 000 kronor. Under de särskilda skogsvårdsanslagen beräknas behovet till: statens skogsförbättringsanslag 500 000 kronor, skogsvägsanslaget 4 000 000 kronor och norrländska produktionsanslaget 500 000 kronor.

Utöver de belopp, som under de olika anslagen upptagits i statsverkspropositionen för nästa budgetår, har skogsstyrelsen beräknat följande *medelsbehov för budgetåret 1949/50*. Anslaget till skogsvårdsstyrelsernas omkostnader bör uppräknas med i runt tal 750 000 kronor. Under statens skogsförbättringsanslag torde erfordras 500 000 kronor och under skogsvägsanslaget 4 000 000 kronor. Från produktionsanslaget komma från och med den 1 juli 1949 betesförbättringsbidrag att utgå enbart inom lappmarkerna. Skogsstyrelsen beräknar det ökade medelsbehovet för nämnda ändamål till 500 000 kronor.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har skogsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att anvisa *dels* å tilläggsstat för innevarande budgetår till bidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet ett reservationsanslag av 400 000 kronor, till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor samt till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland ett reservationsanslag av 500 000 kronor, *dels ock*, med ändring av vad i årets statsverksproposition föreslagits för budgetåret 1949/50, till bidrag till skogsvårdsstyrelsernas omkostnader ett reservationsanslag av 4 711 600 kronor, till statens skogsförbättringsanslag ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor, till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo ett reservationsanslag av 5 500 000 kronor samt till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

Tillika har skogsstyrelsen anhållit om bemyndigande att för innevarande budgetår utlämna bidrag från statens skogsförbättringsanslag till högst 800 000 kronor samt att av Kungl. Maj:t spärrade belopp under anslaget till väg- och flottledsbyggnader samt norrländska produktionsanslaget måtte omedelbart ställas till disposition.

Slutligen har skogsstyrelsen förklarat sig ämna att, därest så skulle befinnas påkallat för att hindra eller lindra arbetslöshet, hemställa hos Kungl. Maj:t att de medel från diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter, vilka avsatts för återuppbyggnad av skogsbeståndet i landet och stå till Kungl. Maj:ts förfogande, skulle tagas i anspråk för sitt ändamål:

Departementschefen. Vad som anföres i skogsstyrelsens skrivelse synes giva vid handen att det av olika anledningar, bland annat att drivningssåsongen i år torde komma att bli betydligt kortare än normalt, föreligger en viss risk för att arbetslöshet instundande vår och sommar skall uppstå bland skogsarbetarna, därest inga särskilda åtgärder vidtagas för att öka arbetstillfällena i skogen. Eftersom det under en följd av år rått en så gott som permanent brist på skogsarbetare och till följd därav en rad skogsvårdsåtgärder måst eftersättas, torde det väl kunna antagas att skogsägarna, om tillgången på arbetskraft nu skulle bli god, komma att begagna sig härav för att avhjälpa den eftersläpning i skogsvården, som sålunda föreligger.

Särskilt vad de enskilda skogsägarna angår torde det dock, om dylika åtgärder skola komma till stånd i önskvärd omfattning, ofta vara nödvändigt att bidrag till kostnaderna skall lämnas av allmänna medel.

Vad angår skogsstyrelsens framställning om anvisande av medel härför utöver vad som redan beviljats respektive äskats för nästa budgetår vill jag emellertid framhålla, att det är mycket svårt att för närvarande bedöma omfattningen av de åtgärder, som kunna erfordras för att motverka arbetslöshet bland skogsarbetarna. Jag vill vidare erinra om att av de medel, som tidigare anvisats till skogsvårdsanslagen, för närvarande tillhopa 1 200 000 kronor äro spärrade genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t. I mån av behov böra redan under innevarande budgetår medel härav kunna ställas till förfogande för skogsvårdsåtgärder i de trakter, där arbetslöshet hotar att uppstå. Vidare kunna för vissa skogsvårdsåtgärder även disponeras de medel från diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter, som avsatts för återuppbyggnad av skogsbeståndet i landet och stå till Kungl. Maj:ts förfogande. Slutligen må i detta sammanhang framhållas, att riksdagens beslut rörande anvisande av medel till statens skogsförbättringsanslag för innevarande budgetår giver Kungl. Maj:t vissa möjligheter att överskrida det av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet. För nästa budgetår torde i första hand böra disponeras de medel, som i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln äskats till skogsvårdande åtgärder. Skulle ytterligare medel erfordras under loppet av nästa budgetår, torde då få upptagas frågan om att anvisa dessa medel å tilläggsstat.

Med hänsyn till vad nu anförts ävensom till det allmänna ekonomiska läget anser jag mig icke kunna förorda skogsstyrelsens hemställan vare sig om anvisande av ytterligare medel till skogsvårdsanslagen för innevarande budgetår eller om höjning av de belopp, som för nästa budgetår äskats under dessa anslag.

En utvidgning av skogsvårdsåtgärderna å de enskilda skogarna förutsätter även en ökning av insatserna från skogsvårdsstyrelsernas sida i form av tillhandahållande av förmanspersonal, biträde vid planering av åtgärderna m. m. Såsom skogsstyrelsen framhållit torde skogsvårdsstyrelserna emellertid icke utan höjda anslag av statsmedel kunna påtaga sig denna ökning av arbetsbelastningen. Jag biträder därför skogsstyrelsens förslag, att å tilläggsstat för innevarande budgetår skall äskas ett belopp av 400 000 kronor till förstärkning av reservationsanslaget till bidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. Någon höjning av detta anslag för nästa budgetår utöver vad som begärts i statsverkspropositionen torde däremot icke böra ifrågasättas redan nu.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skogsvård m. m.: Bidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[3.] 23 a. Skogsvård m. m.: Täckande av viss förlust hos skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län.

Genom lagakraftvunnet utslag den 6 augusti 1945 dömde Sollefteå tingslags häradsrätt kamreraren hos skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län E. N. Berglund för tillgrepp och förskingring av i tjänsten omhänderthavda medel och värdehandlingar m. m. till frihetsstraff och avsättning. Tillika ålade häradsrätten Berglund att utgiva skadestånd med 136 355 kronor 55 öre samt att till styrelsen återställa förskingrade obligationer till ett nominellt belopp av 25 000 kronor eller att ersätta styrelsen deras värde med samma belopp, ävensom att å utdömda belopp gälda ränta efter 5 procent från dagen för utslaget till dess betalning skedde.

I skrivelse den 17 december 1947 har *skogsstyrelsen* hemställt, att till täckande av skogsvårdsstyrelsens förlust till följd av Berglunds tillgrepp ett belopp av 111 281 kronor 55 öre måtte ställas till förfogande från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. Till stöd för sin framställning har skogsvårdsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Av det Berglund ådömda skadeståndet kvarstår oguldet 111 281 kronor 55 öre, sedan en för Berglund — som försatts i konkurs — tecknad garanti-försäkring å 25 000 kronor tillgodoförts skogsvårdsstyrelsen och densamma erhållit utdelning med 74 kronor ur konkursboet. De förskingrade obligationerna ha återställts. Upplupen ränta per den 31 december 1947 utgör 16 059 kronor 66 öre. Skogsvårdsstyrelsens på domstolsutslaget grundade hela kvarstående fordran sistnämnda dag uppgår sålunda till $(111\ 281:55 + 16\ 059:66 =)$ 127 341 kronor 21 öre, vilken fordran får anses helt värdelös. Fordringsbeloppet avser i huvudsak statsmedel, som ställts till skogsvårdsstyrelsens förfogande för utdelning som bidrag till olika skogsvårdsåtgärder, och allenast till mindre del skogsvårdskassamedel. Någon bestämd fördelning av beloppet å statsbidrag eller skogsvårdskassamedel är emellertid icke möjlig att göra, enär skogsvårdsstyrelsen icke följt gällande föreskrifter att hålla statsbidragsmedlen placerade å särskild räkning och att bokföra och redovisa dessa medel särskilt, utan sammanfört dem med styrelsens övriga likvida tillgångar.

Vid prövning av frågan, huruvida skogsvårdsstyrelsen skäligen bör av statsmedel beredas täckning för hela sin undan för undan växande fordran eller endast för viss del, har skogsvårdsstyrelsen funnit sig böra bortse från den del av fordringen, som avser ränta, samt föreslå, att täckning beredes allenast för fordringens huvudstol eller 111 281 kronor 55 öre. Vid bifall härtill torde under alla förhållanden skogsvårdsstyrelsens fordringsrätt till motsvarande belopp böra överflyttas på kronan. Då det emellertid måste anses utan mening att skogsvårdsstyrelsen bibehåller en del av en fordran, som i sin helhet är att betrakta såsom värdelös, och då det framstår såsom lämpligast att fordringsrätten allt framgent förblir odelad, vill skogsvårdsstyrelsen för sin del föreslå, att i förevarande sammanhang skogsvårdsstyrelsens hela fordringsrätt gentemot Berglund överflyttas på kronan.

På grund av vad sålunda anförts och då skogsvårdsstyrelsens ekonomi oundgängligen kräver att styrelsen erhåller täckning för sin fordran i den omfattning nu sagts, hemställer skogsvårdsstyrelsen, att för ifrågavarande ändamål måtte ställas till förfogande ett belopp av 111 281 kronor 55 öre. Ifrågavarande utgift synes vara av natur att böra bestridas från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. Med hänsyn härtill torde ärendet böra underställas riksdagens prövning.

Statskontoret har i remissutlåtande den 21 januari 1948 anfört följande.

Enligt vad statskontoret inhämtat redovisas i balansräkningen för år 1946 för skogsvårdsstyrelsen tillgångar utöver skulder med ett belopp av 150 114 kronor 3 öre, därvid bland tillgångarna upptagits »E. Berglunds redovisningskonto» med 146 218 kronor 80 öre. Då sålunda den på grund av Berglunds förskingringar bokförda förlusten helt täckes av styrelsens nettotillgångar, kan statskontoret icke finna skäl föreligga, att från anslaget till oförutsedda utgifter ställa medel till förfogande för att ersätta någon del av denna förlust.

Huruvida särskilda åtgärder kunna påkallas från statsmakternas sida för förbättrande av skogsvårdsstyrelsens likviditet kan statskontoret icke bedöma på grundval av föreliggande uppgifter. I vart fall synas icke några omedelbara likviditetssvårigheter föreligga. Innan sådana åtgärder övervägas, bör det därför enligt statskontorets mening ankomma på skogsvårdsstyrelsen att inkomma med utredning rörande storleken av det rörelsekapital, som är oundgängligt för styrelsens verksamhet. I detta sammanhang må erinras, att 1944 och 1945 års riksdagar anvisat tillhoppa 170 000 kronor till sanering av skogsvårdsstyrelsens ekonomiska ställning.

I remissutlåtande den 30 augusti 1948, därvid fogats från skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län införskaffad sammanställning över styrelsens tillgångar och skulder vid utgången av budgetåret 1947/48, har riksräkenskapsverket anfört i huvudsak följande.

Av sammanställningen framgår, att vid nämnda tidpunkt skogsvårdsstyrelsens tillgångar uppgingo till ett bokfört värde av sammanlagt 329 288 kronor. Skulderna uppgingo till 376 439 kronor och överstego alltså tillgångarna med 47 151 kronor. Bland skulderna redovisas inteckningslån å 130 000 kronor och skuld till statsanslag med 115 442 kronor. Sistnämnda belopp torde enligt vad riksräkenskapsverket inhämtat avse statsbidrag, som skogsvårdsstyrelsen förskottsvis lyftat för att sedermera utbetala till vederbörande markägare. Då utförandet av de företag, för vilka ovannämnda statsbidragsbelopp voro avsedda, av olika anledningar uppskjutits, har skogsvårdsstyrelsen på grund av bristen på rörelsemedel i stället disponerat bidragsbeloppen för sin allmänna verksamhet. Den härigenom uppkomna skulden till vissa statsanslag bör uppenbarligen snarast möjligt återbetalas.

Nyssnämnda sammanställning utvisar, att skogsvårdsstyrelsens ekonomiska ställning för närvarande är svag. Orsaken härtill torde närmast vara den förlust, som skogsvårdsstyrelsen åsamkats genom Berglunds förskingring. Även om staten icke är ersättningsskyldig för det förskingrade beloppet, anser riksräkenskapsverket med hänsyn till dels skogsvårdsstyrelsens ekonomiska ställning, dels ock att denna brist med nuvarande ordning för finansiering av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet förr eller senare i någon form måste ersättas med statsmedel, att dylika medel nu böra anvisas för täckande av de förskingrade medlen intill det belopp, som föreslagits av skogsstyrelsen, eller 111 281 kronor. Riksräkenskapsverket förutsätter härvid, att eventuellt anvisade medel användas för återbetalning av skogsvårdsstyrelsens skuld å 115 442 kronor till vissa statsanslag. Frågan om anvisande av statsmedel för ändamålet bör underställas riksdagens prövning.

Vad angår sättet för anvisande av medlen har riksräkenskapsverket övervägt, huruvida desamma borde anvisas från det under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Skogsvård m. m.: Bidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, vilket anslag därvid skulle få förstärkas i motsvarande mån, eller om ett särskilt anslag för ändamålet borde upptagas.

Med hänsyn till omständigheterna i det föreliggande fallet anser sig riksräkenskapsverket emellertid icke böra föreslå någon av dessa utvägar. Riksräkenskapsverket vill därför förorda skogsstyrelsens förslag om att medlen anvisas från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. I samband med utanordnande av medlen till skogsvårdsstyrelsen bör den i anledning av förskingringen uppkomna fordringen hos Berglund till motsvarande belopp överlätas å kronan. Åt skogsstyrelsen synes böra anförtros att i vederbörlig ordning bevaka kronans fordringsrätt gentemot Berglund. Vidare bör fordringsbeloppet i skogsstyrelsens räkenskaper bokföras såsom osäker fordring i enlighet med av riksräkenskapsverket meddelade anvisningar rörande bokföring av dylika fordringar.

Departementschefen. Såsom framgår av det förut anförda har skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län på grund av förutvarande kamrerarens oegentligheter tillfogats en förlust, som numera uppgår till 111 281 kronor 55 öre jämte ränta. Till huvudsaklig del synes förlusten avse medel, som styrelsen tilldelats från skilda statsanslag för att sedermera utbetala såsom bidrag till vederbörande markägare för utförande av olika skogsvårdsföretag, varom kontrakt ingåtts mellan styrelsen och markägarna. Enligt vad utredningen i ärendet utvisar är styrelsens ekonomiska ställning främst på grund av ifrågavarande förlust svag. Styrelsen torde sålunda sakna möjlighet att fullgöra sina ekonomiska förpliktelser enligt berörda kontrakt, såvida ej förlusten ersättes. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda, att det av skogsstyrelsen äskade beloppet, i runt tal 111 300 kronor, ställes till förfogande för ändamålet.

I ärendet har föreslagits, att dessa medel skulle utgå från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. För min del anser jag det emellertid lämpligare, att medlen anvisas såsom ett särskilt anslag å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Anslaget, som bör vara obetecknat, torde böra benämnas Skogsvård m. m.: Täckande av viss förlust hos skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län. Därest riksdagen skulle anvisa det föreslagna anslaget torde, såsom riksräkenskapsverket uttalat, i samband med att anslaget utbetalas till skogsvårdsstyrelsen dennas fordran hos kamreraren överlätas å kronan till motsvarande belopp. Tillika torde böra uppdragas åt skogsstyrelsen att i vederbörlig ordning bevaka fordringsrätten. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter härom ävensom att utfärda de bestämmelser rörande anslagets disposition, som må befinnas erforderliga.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skogsvård m. m.: Täckande av viss förlust hos skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av 111 300 kronor.

L. Rikets allmänna kartverk.

[4.] 4. Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m. Detta anslag har för innevarande budgetår uppförts med 45 800 kronor. Genom beslut den 10 december 1948 har Kungl. Maj:t, med anledning av en av rikets allmänna kartverk den 26 november 1948 gjord framställning, bemyndigat kartverket att träffa avtal med Norrtälje stad rörande förhyrning av en hangarbyggnad, en sprutmålningsverkstad och en barackbyggnad, vilka byggnader staden inköpt från AB Airolo (Skandinaviska Aero AB). Därjämte har kartverket bemyndigats att med Svensk Flygtjänst AB eller annat enskilt flygföretag träffa avtal om underhåll och vård av kartverkets flygplan i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid sagda framställning fogat förslag.

I skrivelse den 26 januari 1949 har rikets allmänna kartverk hemställt, att under förevarande anslag måtte för budgetåret 1948/49 anvisas ytterligare 20 000 kronor för inköp av vissa inventarier m. m. till den förhyrda hangarbyggnaden. Till stöd för framställningen har kartverket anfört i huvudsak följande.

På grund av nämnda beslut kommer kartverket innevarande år att överflytta flygfotograferingsverksamheten till Norrtälje. Tre av kartverkets fyra flygplan ha sålunda redan överflugits till hangaren, och det fjärde beräknas kunna överflyttas dit inom de närmaste dagarna. I anslutning härtill har föreslagits att kontraktet med Norrtälje stad skulle retroaktivt gälla från och med den 14 januari 1949, samma dag som det första flygplanet överflögs till hangaren. Samtidigt har kartverket överenskommit med Svensk Flygtjänst AB att detta bolag i likhet med närmast föregående år skall omhändervå skötseln och underhållet av kartverkets flygplan såväl under flygfotograferingsperioden som — beträffande hangareringen och översynen — under vinterhalvåret. Kontrakt med sistnämnda bolag kommer att gälla från samma tidpunkt som avtalet med Norrtälje stad.

Kartverket är i behov av viss utrustning i hangarbyggnaden i första hand möbler och arbetsbänkar såväl till kontors- och förrådslokalerna som till den egentliga hangaravdelningen. Utrustningen avser endast den del av anläggningen, som ämbetsverket kommer att begagna för sin verksamhet i samband med flygfotograferingen. Svensk Flygtjänst AB skall å sin sida anskaffa erforderlig utrustning för de lokaler, som bolaget skall disponera i enlighet med den fördelning av lokalutrymmet, som framgår av bilaga till kartverkets framställning den 26 november 1948. Härutöver tillkommer i första hand viss verkstadsutrustning för bolaget, varemot för kartverkets vidkommande endast erfordras en mindre sådan utrustning.

Vad angår anskaffande av erforderlig inventarieutrustning har kartverket undersökt möjligheten att få övertaga viss del av de inventarier, som AB Airolo i samband med bolagets avveckling avsett att försälja. Bolaget har erbjudit sig att överlåta samtliga inventarier för ett belopp av 20 000 kronor, varav 14 744 kronor skulle komma på kartverket och 5 256 kronor på Svensk Flygtjänst. Detta anbud måste ur statens synpunkt anses vara fördelaktigt. En nyanskaffning torde ställa sig betydligt dyrare. Härtill kommer att nuvarande långa leveranstider vid en beställning sannolikt

skulle förhindra att verksamheten innevarande år kunde överflyttas till Norrtälje i önskad utsträckning. Då en stor del av inventarierna äro specialgjorda skulle en eventuell nybeställning medföra högre kostnad och ökad tidsutdräkt. Kartverket får därför förorda ett övertagande av de av AB Airolo offererade inventarierna.

Med dessa inventarier torde kartverket kunna utrusta större delen av de rum, som kartverket avser att använda för sin egen verksamhet. Kartverket kan emellertid i nuvarande läge ej i detalj överblicka, vilka arbetsmoment utöver flygfotograferingen, som för arbetenas rationella genomförande lämpligen kunna förläggas till hangaranläggningen. För bedömning därav kräves någon tids erfarenhet från den nya verksamheten. Redan nu kan emellertid sägas, att sådana arbetsmoment som filmframkallning och vissa förarbeten rörande filmen jämte kamerornas översyn under flygfotograferingsperioden sannolikt kunna förläggas till Norrtälje. Kartverket torde nämligen därigenom vinna fördelen, att filmen kan framkallas i direkt anslutning till flygverksamheten. Detta kommer att medföra, att den flygande personalen kan utnyttjas för dylikt arbete vid alla de tillfällen, då flygplanen ligga baserade vid Norrtälje hangar som huvudbas. Flygfotograferna kunna därigenom omedelbart efter filmens behandling utläsa resultatet av flygfotograferingen för bedömning av eventuellt erforderlig kompletteringsfotografering.

Härutöver önskar kartverket pröva möjligheten att inom hangarbyggnaden förlägga den flygande personalen vid de tillfällen, då flygplanen under fotograferingsperioden ligga baserade på Norrtälje flygplats. Därigenom skulle vinnas en ej oväsentlig besparing i nattraktamenten, som annars skulle utgå. Sannolikt erfordras för sådan förläggning att minst fyra av de rum, som kartverket kommer att disponera i kontorsbyggnaden, inredas såsom bostadsrum för personalen. I anslutning härtill föreslås möblering av förefintligt lunchrum.

Inredningen av bostadsrummen, i första hand sängutrustning, uppskattas till 3 000 kronor. Övrig utrustning och möblering av lunchrummet torde belöpa sig till omkring 1 500 kronor. Slutligen erfordras någon anskaffning av verktyg m. m. för översynen av kartverkets kameror. Denna kostnad beräknas till omkring 750 kronor. Härigenom skulle den totala kostnaden bliva (14 744 + 3 000 + 1 500 + 750 =) i runt tal 20 000 kronor.

Departementschefen. Det torde vara ofrånkomligt att anskaffa inventarier till den för kartverkets flygfotograferingsverksamhet förhyrda hangarbyggnaden i Norrtälje. Därvid torde ett övertagande av vissa inventarier från AB Airolo enligt föreliggande anbud vara ur flera synpunkter förmånligare för statsverket än nyanskaffning. Vidare synes det vara ändamålsenligt att inreda bostads- och lunchrum åt den flygande personalen. Då jag icke har något att erinra mot kartverkets beräkning av medelsbehovet, förordar jag, att för nämnda ändamål skall anvisas det av verket begärda beloppet 20 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Per Eldin.

Egentliga statsutgifter.

Tionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

T. f. chefen för handelsdepartementet, statsrådet Andersson anmäler här-
efter under handelsdepartementets handläggning hörande ärenden angående
egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49
samt anför därvid följande.

D. Sjöfart och handel.

[1.] **Lotsverket: Omkostnader.** I lotsverkets omkostnadsstat för budget-
året 1948/49 ingår en delpost till Bojar och prickar å förslagsvis 200 000
kronor. Posten är avsedd att täcka lotsverkets fredsbehov av prickar och
mindre bojar.

I skrivelse den 17 februari 1949 har *lotsstyrelsen* hemställt om medel till
viss materiel, som erfordrades för utprickning av de leder i svenska far-
vatten, som kunde bliva behövlige för handelssjöfarten under krig och krigs-
fara. Kostnaderna beräknades till sammanlagt 290 000 kronor, varav 140 000
kronor för prickmateriel och 150 000 kronor för lys- och ljudbojar. Först-
nämnda belopp erfordrades redan under det nu löpande budgetåret, medan
återstoden borde anvisas med 75 000 kronor under vart och ett av budgetåren
1949/50 och 1950/51.

Föredraganden. Jag delar lotsstyrelsens uppfattning att medel för att an-
skaffa prickmaterielen böra ställas till lotsstyrelsens förfogande redan under
innevarande budgetår. Mot lotsstyrelsens beräkning av kostnaderna härför
har jag intet att erinra. Jag förordar därför att Kungl. Maj:t inhämtar riks-

dagens bemyndigande att anlita lotsverkets omkostnadsanslag för att bestrida de 140 000 kronor, som erfordras för ändamålet.

Däremot är jag icke beredd att tillstyrka att medel nu anvisas för de begärda lys- och ljudbojarna.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att från förslagsanslaget till Lotsverket: Omkostnader må bestridas kostnader för prickmateriel utöver lotsverkets fredsbehov med högst 140 000 kronor.

[2.] **Statens handelskommission: Omkostnader.** Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 27 oktober 1948 tre sakkunniga för att utreda frågan om samarbetet mellan handelskommissionen och försörjningskommissionerna ävensom krisförvaltningens arbetsförhållanden i allmänhet. De sakkunniga ha antagit benämningen Krisförvaltningens effektiviseringskommitté. Genom beslut den 28 januari 1949 bemyndigade Kungl. Maj:t kommittén att anlita Thulebolagens planeringsavdelning och därtill knuten expertis som expertorgan i kontorstekniska och organisatoriska frågor. Kungl. Maj:t förklarade sig framdeles vilja meddela beslut angående sättet för bestridande av de kostnader, som kunde föranledas av bemyndigandet. Kommittén har i en promemoria dagtecknad den 16 februari 1949 uppgivit, att kommittén räknade med att anlita planeringsavdelningen under sju månader för en kostnad av cirka 15 000 kronor i månaden eller sammanlagt 105 000 kronor. Av sistnämnda belopp kunde endast omkring 5 000 kronor anses utgöra egentliga kommittékostnader. Återstoden borde påföras handels- och industrikommissionernas omkostnadsanslag.

Med hänsyn till antalet befattningshavare vid de båda kommissionerna — omkring 500 vid handelskommissionen och 300 vid industrikommissionen — borde handelskommissionen svara för $\frac{5}{8}$ och industrikommissionen för $\frac{3}{8}$ av återstående 100 000 kronor, eller 62 500 respektive 37 500 kronor.

I skrivelse den 9 februari 1949 har *statens handelskommission* och *statens industrikommission* gjort framställning av innebörd, att handels- och industrikommissionernas omkostnadsanslag borde få användas för att bestrida vissa kostnader, sammanlagt 260 000 kronor, föranledda av kommissionernas planerade inflyttning i Svea livgardes förutvarande kaserner.

Flyttningskostnaderna beräknades för handelskommissionen till 14 000 och för industrikommissionen till 10 000 kronor. Övriga kostnader bleve gemensamma för de båda kommissionerna. De skulle utgöras av 60 000 kronor för ombyte av telefonväxlar, 55 000 kronor för inköp av lysämnesrör, 33 000 kronor för inköp och uppsättning av gardiner, 3 500 kronor för inköp av dörrskyltar, 70 000 kronor för utrustning för lunchrum samt 14 500 kronor för inköp av utrustning till läkarmottagning. De gemensamma kostnaderna borde, av förut angivna skäl, till $\frac{5}{8}$ bestridas av handelskommis-

sionen och till $\frac{2}{3}$ av industrikommissionen. Ombytet av telefonväxlar behövde betalas först under budgetåret 1949/50, varemot medel för övriga ändamål erfordrades redan under innevarande budgetår.

I fråga om armaturkostnaderna har förebragts en vidlyftig utredning, däribland en promemoria från Svenska föreningen för ljuskultur, av vilken framgår, att kostnaderna för lysämnesrör redan vid en amorteringstid av 4 år bleve lägre än kostnaderna för glödlampsbelysning. Beträffande gardinkostnaderna har upplysts, att krigsmaterielverket komme att ställa gardintyg till förfogande till ett meterpris, varierande mellan 2 kronor och 2 kronor 25 öre. Den tilltänkta utrustningen för lunchrummet utgjordes av porslin, bestick, glas och köksgeråd för omkring 30 000 kronor, köksmaskiner m. m. för omkring 30 000 kronor, samt möbler för omkring 10 000 kronor. I kostnaderna för läkarmottagningen inginge bl. a. 5 000 kronor för röntgenapparat och 3 000 kronor för elektrokardiograf.

I fråga om den tilltänkta personalen för läkarmottagningen — verksläkaren och en sjuksköterska — har följande upplysts.

Läkaren komme att ha mottagning en timme per dag, medan sjuksköterskan skall vara anträffbar hela dagen. Till dennas arbete skall bl. a. höra att mottaga anmälningar till läkarens mottagning och ordna besökstiderna så att minsta möjliga tidsspillan uppstår för personalen. Ett läkarbesök, som i vanliga fall, om man inräknar färd till och från läkarens mottagningslokal och väntetid, i regel icke torde understiga en timme, skulle på detta sätt icke behöva längre tid än en kvarts timme. Om man räknar med två läkarbesök per år för 700 befattningshavare med rätt för läkarvård, skulle kommissionerna uppnå en tidsbesparing av 1 050 arbetstimmar per år $\left(\frac{700 \times 2 \times 3}{4}\right)$

En genomsnittslön av 3 kronor i timmen skulle giva en besparing av 3 150 kronor om året. Genom att förese läkarmottagningen med röntgenutrustning och elektrokardiograf blir det möjligt att reducera kostnaderna för specialistvård. Dessa, som uppgå till cirka 1 750 kronor per månad, beräknas kunna reduceras med åtminstone 500 kronor i månaden eller 6 000 kronor om året. Härtill bör likaledes läggas den tidsvinst, som uppstår för personalen. Å andra sidan tillkommer avlöning av sjuksköterska med cirka 500 kronor i månaden. Med detta beräknings sätt skulle kostnaden för utrustningen av läkarmottagningen kunna avskrivras på mindre än fem år. Sjuksköterskan skall även ha till uppgift att taga hand om plötsliga sjukdomsfall, sköta mindre omläggningar och företaga sjukbesök för att kontrollera, att den som sjukskrivit sig verkligen är sjuk.

Det torde veterligen icke förekomma, att läkarmottagning inrättats hos andra statliga organ än hos vissa alfärdsdrivande verk, men det vore måhända av ett visst värde för staten att vinna erfarenhet i detta hänseende. Därvid torde det vara lämpligt att använda krisorganet såsom försöksobjekt, eftersom dessa äro avsedda att upphöra och man på så sätt icke behöver binda sig för någon längre tid.

Efter remiss har krigsmaterielverket, byggnadsstyrelsen och krisförvaltningens effektiviseringskommitté yttrat sig över framställningen i dess helhet. Statens provningsanstalt har avgivit begärt utlåtande i fråga om belysningsanordningarna och statskontoret angående läkarmottagningen.

Krigsmaterielverket har icke haft något att erinra mot kostnaderna för inköp av lysämnesrör samt för inköp, sömnad och uppsättning av gardiner.

Byggnadsstyrelsen har anfört, att till posten för utrustning av lunchrum borde läggas 24 000 kronor till anskaffning av en bardisk, som torde vara nödvändig men icke inginge i den utrustning, som inräknats i byggnads-kostnaderna. I övrigt hade kostnadsberäkningarna icke föranlett någon annan erinran från byggnadsstyrelsens sida än att kostnaden för inköp och uppsättning av gardiner förefölle något hög.

Statens provningsanstalt har uttalat, att lysrörsalternativet såväl rent ljustekniskt som ekonomiskt ställde sig fördelaktigast.

Statskontoret har i fråga om läkarmottagningen anfört följande.

Det i föreliggande ärende upptagna spørsmålet berör ett problem, som är av betydelse icke enbart inom statsförvaltningen utan för det ekonomiska livet över huvud taget, nämligen den tidsförlust, som kan beräknas sammanhänga med läkarbesök. Det kunde med hänsyn härtill vara motiverat att försöksvis anordna läkarmottagning för den till läkarvård på statens bekostnad berättigade personalen i omedelbar eller nära anslutning till vederbörande myndighets egna lokaler. Beaktas må emellertid, att tidsförlusten för patienterna främst torde vållas av knappheten på läkare och sjuksköterskor. Då sjukhusen för närvarande arbeta med en konstant brist på sköterskor och i viss mån även läkare, en brist som av olika skäl — befolkningsutvecklingen och genomförandet av den obligatoriska sjukförsäkringen — snarast torde kunna befaras skärpt under den närmaste framtiden, lär en verksamhet, vilken bygger på anställandet av heltidstjänstgörande sjuksköterskepersonal icke böra ifrågakomma ens såsom försöksverksamhet.

Vad särskilt angår det föreliggande förslaget synes ett realiserande av detsamma även av andra skäl mindre lämpligt. Det kan nämligen ifrågasättas, om erfarenheterna vid en läkarmottagning för vissa krisorgan med dess speciella, heterogena personal, som därtill först nyligen erhållit rätt till läkarvård på statens bekostnad, kunna bliva av värde för de permanenta förvaltningsorganen.

Statskontoret har som en särskilt betydelsefull omständighet framhållit, att avlöningsreglementets bestämmelser om läkarvård väntades komma att bliva föremål för genomgripande omarbetningar i samband med att obligatorisk sjukförsäkring genomfördes. Ämbetsverket har vidare anfört.

Viss tveksamhet kan råda i fråga om de beräknade besparingarna, närmast med tanke därpå, att läkarmottagningens lättillgänglighet kan medföra ökad besöksfrekvens och större läkemedelskostnader. Även om besparingar skulle stå att vinna måste statskontoret likväl av de skäl, som förut anförts, avstyrka det föreliggande förslaget med anordnande av särskild läkarmottagning. Slutligen vill ämbetsverket understryka, att verksläkar-kungörelsen uppenbarligen icke kan läggas till grund för bestämmandet av ersättning åt läkare vid en dylik mottagning, då de nu gällande villkoren förutsätta, att läkaren tillhandahåller lokal, utrustning och eventuellt erforderligt arbetsbiträde.

Krisförvaltningens effektiviseringskommitté, som haft tillgång till övriga remissvar, då kommittén avgivit sitt utlåtande, har beträffande utrustningen för lunchrestaurangen understrukit behovet av en särskild restaurang

för kommissionens personal. För att lunchpriserna skulle kunna hållas låga, borde restaurangen liksom flera andra av statsverket bekostade förses med hela den begärda utrustningen. Dessutom borde medel anvisas till bardisken med det belopp, 24 000 kronor, som föreslagits av byggnadsstyrelsen.

I fråga om utrustningen till läkarmottagningen har kommittén anfört i huvudsak följande.

Enligt kommitténs uppfattning kan läkarvårdens effektivitet ökas genom att mottagning anordnas på arbetsplatsen. Kommittén vill ingalunda bestrida statskontorets uttalande att läkarmottagningens lättillgänglighet kan medföra ökad besöksfrekvens. Det synes mellertid icke kunna anses vara till nackdel för verksamheten utan tvärtom till fördel att personalen i god tid uppsöker läkaren, varigenom sjukdomsfall kunna förebyggas eller sjuktidens längd nedbringas. Att mottagningens lättillgänglighet icke skulle medföra större läkemedelskostnader än vad som vore motiverat ur sjukvårdens synpunkt torde vederbörande läkare tillse. En effektiv läkarvård innebär enligt kommitténs uppfattning en besparing på lång sikt.

I anledning av statskontorets påpekande om sjukhusens brist på sköterskor vill kommittén efter samråd med vederbörande kommissioner föreslå att en halvtidsanställd sjuksköterska anställs i stället för heltidsanställd.

Utöver sin verksamhet i samband med patienternas läkarbesök avses sköterskan, enligt vad som inhämtats, få den viktiga uppgiften att hålla kontakt med de sjuka. Det måste vara av betydelse att en i sjukvårdsfrågor kunnig person med utgångspunkt från läkarundersökningar kan lämna fortlöpande råd och upplysningar. Visserligen förutsätter kommittén att kommissionernas ansvarskännande personal icke orättmätigt utnyttjar sjukledighet, men såsom tidigare framhållits är personalens heterogenitet inom kommissionerna så stor, att fall kunna förekomma, där en sådan kontakt är ägnad att förkorta sjukledigheten.

Det som varit av betydelse för kommitténs ställningstagande är främst att här sammanförts en så stor personal att särskilda åtgärder på ifrågavarande område äro motiverade. Även inom post- och telegrafverken torde denna synpunkt varit avgörande vid beslut om inrättande av läkarmottagningar på arbetsplatserna. Enligt vad kommittén inhämtat, har dessa mottagningar i nämnda verk givit de fördelar man väntat. Kommittén vill i detta sammanhang även påpeka att ett flertal privata företag anordnat läkarmottagningar av detta slag. Så kan till exempel anföras att ett av stadens största varuhus sedan en längre tid tillbaka har de bästa erfarenheter av denna anordning.

Beträffande omfattningen av den begärda utrustningen kan kommittén ej bilda sig någon uppfattning, men har från vederbörande i handelskommissionen erfarit, att utrustningsförslaget uppgjorts efter samråd med medicinalstyrelsen.

I anledning av statskontorets påpekande att verksläkarkungörelsen icke kan läggas till grund för bestämmandet av läkarens ersättning har kommittén gjort sig underrättad om att någon sådan ersättning icke fastställts. Denna fråga avses bli beroende på medicinalstyrelsens ställningstagande.

I övrigt har kommittén tillstyrkt kommissionernas framställning samt anfört, att den nya utrustningen sannolikt komme att vara till nytta även för det organ, som flyttade in i lokalerna sedan kommissionerna avvecklats.

Föredraganden. Såsom inledningsvis framhållits har Kungl. Maj:t bemyndigat krisförvaltningens effektiviseringskommitté att anlita Thulebolagens

planeringsavdelning och därtill knuten expertis som expertorgan i kontorstekniska och organisatoriska frågor. Kostnaderna härför torde, såsom kommittén förutsatt, komma att uppgå till ca 100 000 kronor. Med hänsyn till att handelskommissionens personal består av omkring 500 och industrikommissionens av omkring 300 personer, anser jag det rimligt att kostnaderna för att avdelningen anlitas — i den mån de icke kunna anses som rena kommittékostnader — belasta respektive kommissioners omkostnadsanslag i proportionerna $\frac{5}{6}$ respektive $\frac{1}{6}$. Efter samråd med chefen för folkhushållningsdepartementet förordar jag, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att bestrida på handelskommissionen belöpande del av nyssnämnda kostnader från kommissionens omkostnadsanslag. Chefen för folkhushållningsdepartementet torde, enligt vad jag inhämtat, senare denna dag komma att begära motsvarande bemyndigande beträffande de kostnader, som belöpa på industrikommissionen.

Kommissionernas framställning om medel till att täcka kostnaderna för flyttning till och utrustning av de nya lokalerna ger mig icke anledning till erinran såvitt angår posterna till flyttningskostnader, utbyte av telefonväxlar, inköp av lysämnesrör och dörrskyltar samt inköp, sömnad och uppsättning av gardiner. Jag har icke heller funnit annan anledning till erinran mot beräkningen av kostnaderna för utrustning till lunchrummet än att posten bör räknas upp med 24 000 kronor enligt byggnadsstyrelsens förslag, som tillstyrkts av krisförvaltningens effektiviseringskommitté. Att sistnämnda belopp icke medtagits i kommissionernas framställning beror enligt vad jag inhämtat därpå, att kommissionerna förutsatt att kostnaden för bardisken skulle komma att bestridas av byggnadsanslaget.

Av principiella skäl anser jag mig icke kunna tillstyrka, att medel anvisas för inköp av utrustning till läkarmottagning.

Flyttningskostnaderna torde få bestridas från respektive kommissioners omkostnadsanslag. För utrustningskostnaderna sammanlagt [60 000 + 55 000 + 33 000 + 3 500 + (70 000 + 24 000) =] 245 500 kronor, vilka torde komma att bestridas under budgetåren 1948/49 och 1949/50, torde lämpligen ett särskilt reservationsanslag begäras å tilläggsstat II för innevarande budgetår. Härtill återkommer jag under nästa punkt.

Under hänvisning till det anförda får jag under förevarande punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att från förslagsanslaget till Statens handelskommission: Omkostnader må bestridas på kommissionen belöpande kostnader för att anlita Thulebolagens planeringsavdelning och därtill knuten expertis som expertorgan i kontorstekniska och organisatoriska frågor.

[3.] 8 a. Utrustning av lokaler för statens handelskommission och statens industrikommission. Under hänvisning till vad jag anført under punkten 2 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning av lokaler för statens handelskommision och statens industrikommision* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 245 500 kronor.

F. Diverse.

[4.] 7. **Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår å riksstaten anvisats ett belopp av 231 000 kronor.

I skrivelse den 22 februari 1949 har *Svenska turisttrafikförbundet* hemställt om ett särskilt bidrag till turistreklam i Amerikas förenta stater. Reklamkampanjen, som skulle syfta till att öka antalet utländska turister efter den egentliga turistsäsongens slut, skulle bedrivas dels tillsammans med Danmark och Norge och dels gemensamt med de s. k. Marshallländerna.

I skrivelsen framhålles, att förbundet med motsvarande organisationer i Danmark och Norge överenskommit att i största möjliga omfattning bedriva gemensam turistpropaganda i Amerikas förenta stater. Samarbetet hade redan resulterat i tillkomsten av en film och av en turistbroschyr över de skandinaviska länderna. För en begränsad gemensam skandinavisk reklamkampanj avseende eftersäsongen 1949 hade Danmarks och Norges regeringar anvisat 10 000 dollars vardera under förutsättning att motsvarande belopp ställdes till förfogande av Sveriges regering.

I fråga om den gemensamt med Marshallländerna bedrivna verksamheten har förbundet yttrat bl. a. följande.

I samband med Marshallorganisationens strävan att stimulera den amerikanska turisttrafiken till Europa för att därigenom skapa största möjliga »osynliga» export till USA har genom den av Internationella Unionen av erkända turisttrafikorganisationer bildade European Travel Commission i Paris en plan uppgjorts för att förena de europeiska annonskampanjerna i Förenta staterna för turistresor till Europa. Planen har godkänts av Department of Commerce i Washington. Den 10 december 1948 bildades i New York en organisation bestående av representanterna i USA för de europeiska Marshallländernas nationella turisttrafikorganisationer. På grundval av förslag från denna kommitté har den europeiska kommittén beslutat att igångsätta en reklamkampanj i USA i syfte att öka antalet amerikanska resande till Europa efter den egentliga turistsäsongens slut. Kostnaderna härför uppskattas till 175 000 dollars.

Förbundet framhåller, att kostnaderna för Skandinavien skulle bli 15 000 dollars till lika fördelning mellan Sverige, Norge och Danmark. På Sveriges del skulle alltså falla 5 000 dollars. Detta finge anses vara fördelaktigt med hänsyn till att Portugal, Österrike och Holland enligt planen skulle betala vardera 10 000 dollars, medan Sverige kommit i samma kategori som bl. a. Luxemburg.

Sammanlagda kostnaden för Sveriges del i den föreslagna reklamkampanjen skulle sålunda uppgå till (10 000 + 5 000 =) 15 000 dollars eller omräknat i svenskt mynt cirka 54 000 kronor.

Turistutredningen har i infordrat utlåtande bl. a. framhållit fördelarna av den gemensamma reklamen samt tillstyrkt framställningen.

Föredraganden. Svenska turisttrafikförbundet har hittills endast kunnat disponera blygsamma belopp för reklamverksamhet i Amerikas för-
enta stater. Om verksamheten bedreves intensivare, skulle den sannolikt tillföra Sverige betydligt flera amerikanska turister än de som nu besöka vårt land. En ökad reklamverksamhet i Amerika skulle dock med hänsyn till de höga kostnaderna knappast bliva lönande, om den bekostades av Sverige ensamt. Däremot anser jag att goda resultat för måttligt pris skulle kunna vinnas, om reklamkostnaderna delades mellan flera länder. Den reklamkampanj, för viken turisttrafikförbundet begärt anslag, syftar till att öka antalet turister under tiden efter den egentliga turistsäsongen, vilket synes välbetänkt. Våra möjligheter att under säsongen mottaga ett ökat antal turister torde nämligen f. n. vara små.

Jag tillstyrker, att medel ställas till förbundets förfogande för den föreslagna reklamkampanjen. Mot det begärda beloppet 54 000 kronor har jag intet att erinra. Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av 54 000 kronor.

Vad föredraganden sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Lennart Kihlstrand.

Bilaga 9.

Egentliga statsutgifter.

Elfte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg, anmäler under inrikesdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

A. Inrikesdepartementet.

[1.] **Inrikesdepartementet: Avlöningar.** Den i gällande avlöningsstat för inrikesdepartementet upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal är fastställd till 158 000 kronor.

I propositionen nr 236/1946 med förslag till lag rörande ny indelning av riket i borgerliga kommuner m. m. framhölls, att beredningen av ärendena om den nya kommunindelningen inom vederbörande departement icke kunde förutsättas kunna ske utan en tillfällig förstärkning av arbetskrafterna på den byrå inom departementet, på vilken ärendena skulle handläggas. Den 19 november 1948 har Kungl. Maj:t meddelat beslut om viss personalförstärkning för nämnda ändamål på inrikesdepartementets landsstatsavdelning fr. o. m. den 1 januari 1949. Denna förstärkning kommer att medföra en merbelastning av omkring 7 000 kronor på departementets icke-ordinariepost för innevarande budgetår. Gällande grunder för tillsättande av ordinarie kontorsbiträdestjänster ha vidare medfört, att tre av de i departementets personalförteckning uppförda kontorsbiträdestjänsterna icke kunnat tagas i anspråk. I stället finnas anställda tre icke-ordinarie biträden. Kostnaderna för avlöning åt dessa kan beräknas till i runt tal 13 000 kronor. En motsvarande besparing uppkommer därvid på ordinarieposten.

Såsom jag framhållit i årets statsverksproposition har slutligen departementets behov av amanuens- och biträdespersonal visat sig vara något större, än vad man ansåg sig böra räkna med i propositionen nr 33/1947, vari förslag framlades om personalorganisation för departementet. För att tillgodose detta behov kräves för löpande budgetår en förstärkning av icke-ordinarieposten med 9 000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal för innevarande budgetår erfordras ytterligare (7 000 + 13 000 + 9 000) 29 000 kronor. Ehuru Kungl. Maj:t torde äga riksdagens bemyndigande medgiva överskridande av posten i fråga om de merutgifter, som motsvaras av besparingar å ordinarieposten, synes det mig likväl lämpligt, att frågan om överskridande av icke-ordinarieposten nu behandlas i ett sammanhang.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för inrikesdepartementet upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1948/49 överskridas med högst 29 000 kronor.

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

[2.] **Medicinalstyrelsen: Avlöningar.** Den i gällande avlöningsstat för medicinalstyrelsen upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal är fastställd till 500 000 kronor.

I skrivelse den 4 februari 1949 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslagsposten för budgetåret 1948/49 måtte få överskridas med 135 000 kronor. Till stöd för sin hemställan har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Medicinalrådstjänsten på styrelsens sjukhusbyrå kommer att under hela budgetåret uppehållas på förordnande. Kungl. Maj:t har genom beslut den 17 juni 1948 föreskrivit, att ersättningen för förordnandet skall bestridas från denna anslagspost. Kostnaderna beräknas komma att för budgetåret uppgå till 19 600 kronor.

Genom beslut den 26 juni och 30 december 1948 har Kungl. Maj:t beviljat chefen för styrelsens byrå för social- och rättspsykiatri partiell tjänstledighet under budgetåret samt förordnat annan läkare att mot vikariatslön handlägga vissa ärenden på byrån. Avlöningskostnaden för denne kommer att uppgå till 20 300 kronor.

Till förstärkning av arbetskrafterna på styrelsens tandvårdsbyrå har Kungl. Maj:t genom beslut den 20 augusti 1948 medgivit, att fr. o. m. den 1 september 1948 finge anställas en byråtandläkare i Cg 29, en amanuens enligt reglerad befördringsgång samt ett kanslibitråde i Ce 11. På grund härav kommer anslagsposten att belastas med 20 500 kronor under innevarande budgetår.

Genom beslut den 5 november 1948 har Kungl. Maj:t bemyndigat styrelsen att till en extra ordinarie byråsekreterare för tjänstgöring såsom sekreterare

vid den av styrelsen verkställda utredningen angående den öppna läkarvården från anslagsposten utbetala — utöver lönen — ett belopp av 3 000 kronor.

Avlöning till vikarier å vakanta ordinarie tjänster samt på sådana ordinarie tjänster, vilkas innehavare förordnats på högre extra ordinarie tjänst eller erhållit vikariatslöneförordnande på högre ordinarie tjänst, utöver de 4 kontorsbiträdestjänster, för vilkas uppehållande av vikarier medel anvisats på anslagsposten, ävensom på ordinarie tjänster, vilkas innehavare beviljats tjänstledighet med C-avdrag, beräknas komma att uppgå till ett belopp av tillhoppa 30 900 kronor.

Enligt de direktiv — finansdepartementets promemoria av den 20 november 1940 — som tidigare gällt i fråga om disposition av medel till avlöningar åt befattningshavare, tillhörande styrelsen underlydande förvaltningar och kårer, vilka förordnats att uppehålla tjänster i styrelsen, skulle dessas avlöning på egen tjänst och vikariatsersättning bestridas från för dessa förvaltningar och kårer anvisade anslag. Enligt föreskrifter, som meddelats efter tidpunkten för avgivandet av anslagsäskanden för innevarande budgetår, skall emellertid ersättningen till ifrågavarande ersättare numera bestridas från styrelsens anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Härigenom ha för anslagsposten uppstått kostnader, som icke förutsetts vid anslagspostens beräkning. Nämnade kostnader ha hittills under budgetåret uppgått till sammanlagt ca 16 000 kronor. Då behov av dylika ersättare torde vara att emotse även under återstående del av budgetåret synas inalles 20 000 kronor böra ställas till förfogande för bestridande av kostnader av förevarande slag.

Som styrelsen vid sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår framhållit, har medelsbehovet för budgetåret 1948/49 för avlöning av styrelsens fasta icke-ordinarie personal blivit för lågt beräknat. Beräkningen grundades å en uträkning av medelsbehovet under budgetåret 1947/48, då flera nyinrättade extra ordinarie befattningar icke kunnat tillsättas från budgetårets början. Bristen kan för innevarande budgetår uppskattas till 20 700 kronor.

Av det anförda framgår, att till avlöningar till extra ordinarie och extra befattningshavare samt till vikarier utöver anvisade medel erfordras sammanlagt (19 600 + 20 300 + 20 500 + 3 000 + 30 900 + 20 000 + 20 700) 135 000 kronor.

Departementschefen. Beträffande vissa av de av medicinalstyrelsen begärda beloppen torde Kungl. Maj:t äga befogenhet att med stöd av riksdagens bemyndigande meddela beslut om överskridande av den i styrelsens avlöningsstat för innevarande budgetår upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Frågan om överskridande av posten torde dock böra behandlas i ett sammanhang. Då jag ansett mig kunna godtaga medicinalstyrelsens framställning om förstärkning av anslagsposten, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den i avlöningsstaten för medicinalstyrelsen upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1948/49 överskridas med högst 135 000 kronor.

[3.] 78. Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater. Till detta ändamål har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett anslag av

25 000 kronor. Bestämmelser rörande anslaget användning ha meddelats i Kungl. Maj:ts brev till pensionsstyrelsen den 14 maj 1948 (statsliggaren s. 942—943).

I skrivelse den 28 januari 1949 har *hörselfrämjandets centralstyrelse* gjort framställning om anvisande av ett extra anslag av 25 000 kronor till bidrag till anskaffande och drift av hörapparater för att kunna tillgodose sådana ansökningar om bidrag, som redan ingivits till föreningen eller vore att vänta, innan föreningen erhöle det anslag, som kunde komma att anvisas för budgetåret 1949/50.

Föreningen erinrar om att den för budgetåret 1948/49 hemställt om ett anslag å minst 100 000 kronor till bidrag till anskaffande och drift av hörapparater. Detta belopp hade emellertid — i avvaktan på resultatet av det utredningsarbete, som bedreves av kommittén för dövhetens bekämpande — nedsatts till 25 000 kronor. Sistnämnda belopp jämte det belopp av 10 000 kronor, som för samma ändamål utginge ur anslaget till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet, hade förbrukats redan i december 1948. Därvid hade kunnat tillgodoses 213 av de 225 ansökningar om bidrag, som inkommit redan före den 1 juli 1948. I medeltal hade beviljats ett bidrag av 164 kronor per ansökning. Detta utgjorde i samtliga fall mindre än halva kostnaden för hörapparaten och alltså betydligt mindre än vad som finge utgå enligt gällande bidragsbestämmelser, nämligen högst två tredjedelar av kostnaden för anskaffande av hörapparat.

Föreningen framhåller vidare, att redan 170 nya ansökningar låge färdigberedda och väntade på bidrag samt att föreningens utprovningsresor i landsorten under våren 1949 med all säkerhet komme att resultera i minst lika många bidragsansökningar som föregående år. Föreningen komme därför att även i fortsättningen ha en balans mellan bidragsberättigade och otillräckligt anslag. Denna balans komme inom en icke avlägsen framtid att bli katastrofal, därest beviljade anslag även i fortsättningen icke ens komme att räcka till för att täcka de ansökningar, som väntade på bidrag vid budgetårets början. Detta bleve med all säkerhet förhållandet, då föreningen dittills icke märkt någon som helst avmattning i besöksfrekvensen. Antalet besökande på föreningens utprovningsresor i landsorten hade sålunda under år 1948 utgjort 2 213 mot 1 391 år 1947, vilket alltså innebure en ökning enbart vid resorna av 822 besökare. Då föreningen under innevarande år — bl. a. på uppmaning av kommittén för dövhetens bekämpande — ytterligare komme att utöka resorna till landsorten, emotsåge föreningen ytterligare tillströmning av patienter, vilket komme att medföra en ökning av de bidragssökande. Många obemedlade döva i landsorten, vilka tidigare icke haft någon möjlighet att skaffa sig den enda och nödvändiga hjälp en hörapparat skänkte, sökte sig nu till föreningen, då de nu kände till den hjälp, som de kunde få genom statens ingripande.

Pensionsstyrelsen har i avgivet utlåtande i ärendet tillstyrkt föreningens framställning. Styrelsen har därvid anfört följande.

Såsom framgår av uppgifterna i föreningens framställning, förslå de nuvarande anslagen icke tillnärmelsevis till bidrag åt alla de personer, vilka

principiellt måste anses vara berättigade härtill. Då föreningens balans av oavgjorda ansökningar om bidrag till anskaffande och drift av hörapparater alltmera växer och det måste anses föga tillfredsställande att ett stort antal döva och lomhörda personer, vilka för sitt yrke äro i behov av hörapparater först efter mycket lång väntetid skola hava möjlighet att erhålla erforderligt bidrag för anskaffande av hörapparater, synes ett extra anslag härtill vara starkt av behovet påkallat.

Departementschefen. Av den lämnade redogörelsen framgår, att det för löpande budgetår anvisade anslaget till bidrag till anskaffande och drift av hörapparater förbrukades redan i december 1948 och därvid förslog endast för att tillgodose sådana bidragsansökningar, som inkommit före budgetårets ingång. Till följd härav förelågo i början av detta år icke mindre än 170 ansökningar om bidrag, som på grund av brist på medel icke kunna upptas till behandling. Detta antal väntas öka under innevarande vår. Då det som pensionsstyrelsen framhållit måste anses föga tillfredsställande, att sådana döva och lomhörda, som för sitt yrke äro i behov av hörapparat, först efter mycket lång väntetid kunna erhålla erforderligt bidrag härtill, är jag för min del beredd att tillstyrka, att hörselfrämjandet erhåller ett extra anslag för att tillgodose balansen av oavgjorda bidragsansökningar. Jag föreslår därför, att för detta ändamål å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas ett belopp av 25 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

[4.] **Statens institut för folkhälsan: Omkostnader.** I den för budgetåret 1948/49 fastställda omkostnadsstaten för statens institut för folkhälsan har till expenser upptagits ett belopp av 135 000 kronor, varav för bränsle, lyse och vatten avsetts 65 000 kronor samt för övriga expenser 70 000 kronor. I skrivelse den 10 februari 1949 har *styrelsen för institutet* hemställt om medgivande att från delposten till övriga expenser bestrida kostnaderna för föreslagen automatisering av institutets telefonväxel. Styrelsen anför.

Under de senaste åren, intill mitten av föregående år, voro telefonförbindelserna såväl till som inom institutet synnerligen otillfredsställande. Sålunda hade på grund av institutets snabba utveckling 45 direktgående telefonapparater, varav en del försedda med anknjtningsapparater, måst uppsättas. Frånvaron av en växelanläggning inom institutet medförde stora nackdelar för såväl allmänheten som institutets tjänstemän. Systemet med ett större antal olika telefonledningar var ineffektivt och i längden ohållbart. Enligt uppgifter, som inhämtats år 1948, kunde rikstelefonbyrån på grund av materielsvårigheter icke fastställa någon leveranstid vid beställning av en automatisk telefonväxel, medan däremot en manuell växel kunde levereras inom några månader. För att avhjälpa de största olägenheterna med de rådande telefonförhållandena lät institutet därför på rikstele-

fonbyråns förslag under år 1948 installera en manuell telefonväxel med 60 anknytningslinjer, varvid det förutsattes att institutet, så snart leveransmöjligheterna det medgav, skulle få växeln automatiserad. Den hitillsvarande erfarenheten har också visat, att en automatisering av växeln är erforderlig, ehuru institutet och allmänheten genom installerandet av en manuell växel erhållit en i viss grad förbättrad telefonservice. Enligt uppgift från rikstelefonbyrån finns det möjlighet för institutet att inom de närmaste månaderna kunna utbyta den manuella växeln mot en automatväxel.

Kostnaderna för automatiseringen ha beräknats till 11 500 kronor.

Departementschefen. I likhet med styrelsen för statens institut för folkhälsan anser jag, att institutet snarast bör erhålla en automatiserad telefonväxel. Kostnaden härför, beräknad till 11 500 kronor, torde böra bestridas från den i gällande omkostnadsstat under anslagsposten till expenser upptagna delposten till övriga expenser. Med hänsyn till utgiftens natur synes lämpligt att riksdagens medgivande inhämtas att härför anlita omkostnadsanslaget.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att från det för budgetåret 1948/49 anvisade förslagsanslaget till Statens institut för folkhälsan: Omkostnader må intill ett belopp av 11 500 kronor bestridas kostnaderna för automatisering av institutets telefonväxel.

[5.] **Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.** Från detta anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår är upptaget med 20 000 kronor, bestridas bl. a. kostnaderna för den sedan den 1 juli 1934 nedlagda Fejans karantänsanstalt. Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt stat för anstalten, att lända till efter rättelse tills vidare fr. o. m. budgetåret 1942/43. Staten upptager bl. a. en anslagspost till underhåll och reparation av byggnader m. m. å 500 kronor.

I skrivelser den 31 augusti 1944 samt den 31 augusti och den 12 november 1945 hemställde medicinalstyrelsen, i samband med framläggande av förslag till beräkning av ifrågavarande anslag för budgetåren 1945/46 och 1946/47, om anvisande av medel för vissa reparations- och underhållsarbeten å anstaltsbyggnaderna. Då frågan om den framtida användningen av anstalten, vilken under krigsåren disponerats av kustartilleriförsvaret, ännu icke vore klarlagd, ansåg sig emellertid föredragande departementschefen icke då kunna tillstyrka, att medel ställdes till förfogande för de av styrelsen föreslagna underhållsarbetena. Riksdagen framställde ingen erinran häremot.

Sedan medicinalstyrelsen *dels* i skrivelse den 22 juni 1946 ånyo gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål, *dels ock* i skrivelse den 9 januari 1947 anmält, att styrelsen och andra myndigheter, med vilka styrelsen samrått, funnit anstaltsbyggnaderna icke under nuvarande förhållanden kunna komma till användning i vederbörande myndig-

het underställd verksamhet, uppdrog Kungl. Maj:t den 21 februari 1947 åt byggnadsstyrelsen att i samråd med medicinalstyrelsen verkställa utredning om anstaltens framtida användning samt att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda.

Tillika uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att snarast möjligt till Kungl. Maj:t inkomma med utredning angående kostnaderna för de underhållsarbeten å byggnaderna vid anstalten, vilka finge anses oundgängligen nödiga för att förhindra, att byggnaderna förfores. •

I skrivelse den 3 december 1948 har *byggnadsstyrelsen*, som i ärendet samrått med medicinalstyrelsen, försvarets sjukvårdsförvaltning och Stockholms kustartilleriförsvaret, i fråga om karantänsanstaltens framtida användning meddelat, att styrelsen hänvänt sig till samtliga de statliga organ, som kunde tänkas ha anledning att pröva frågan om ett utnyttjande av anstalten för sin verksamhet, men att ingen av dessa anmält behov av att taga byggnaderna i varaktigt anspråk. I anledning av vad sålunda förekommit ämnade byggnadsstyrelsen undersöka, huruvida anläggningen möjligen kunde, trots dess speciella karaktär, överlätas eller uthyras till någon större semester- eller fritidsorganisation.

Styrelsen anser det emellertid angeläget, att de nödiga underhållsarbetena på anstaltens byggnader icke bleve uppskjutna i avvaktan på beslut angående den framtida användningen. Byggnadsstyrelsen hade, efter besiktning på platsen och i samråd med medicinalstyrelsen, verkställt utredning beträffande dels i vilken omfattning de olika byggnaderna över huvud taget borde bibehållas dels ock vilka underhållsarbeten, som erfordrades för de byggnader, vilka sålunda borde bevaras för framtiden. Det resultat, som därvid framkommit, hade godtagits av såväl medicinalstyrelsen som försvarets sjukvårdsförvaltning.

Enligt byggnadsstyrelsens mening kunde vissa byggnader nu lämnas utan underhåll, ehuru de tills vidare borde kvarstå för att framdeles vid behov och om så visade sig möjligt nödtorftigt sättas i stånd. De underhållsarbeten, som nu finge anses oundgängligen nödiga för att förhindra, att de byggnader förfores, vilka enligt styrelsens förslag skulle bevaras, borde komma till utförande, oavsett vad som kunde komma att beslutas rörande deras framtida användning. Kostnaderna för dessa arbeten hade av byggnadsstyrelsen beräknats till sammanlagt cirka 20 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen framhåller vidare, att medicinalstyrelsen utöver den i staten för karantänsanstalten upptagna anslagsposten om 500 kronor för underhåll och reparation av byggnader m. m. icke disponerade över vare sig anslag till årligt underhåll, beräknat enligt gängse normer, eller eljest medel för iståndsättande av anstaltens byggnader, fränsett det belopp, som av fortifikationsförvaltningen ställts till disposition för slitage under beredskapsåren 1939—45 och som enligt medicinalstyrelsens anmälan till Kungl. Maj:t den 30 september 1946 uppginge till 9 625 kronor. Med frånräknande av nyssnämnda belopp skulle alltså till anläggningens underhåll erfordras cirka 10 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har hemställt, att sistnämnda belopp måtte anvisas för ändamålet.

Departementschefen. Frågan om anvisande av medel för reparations- och underhållsarbeten å den sedan den 1 juli 1934 nedlagda karantänsanstalten å Fejan har vid upprepade tillfällen varit föremål för statsmakternas prövning. Då emellertid frågan om anstaltens framtida användning varit svävande, ha medel icke ansetts böra ställas till förfogande för de av medicinalstyrelsen i olika sammanhang föreslagna underhållsarbetena.

Oaktat denna fråga ännu icke blivit avgjord, anser jag i likhet med byggnadsstyrelsen angeläget, att för anstaltsbyggnadernas bestånd oundgängligen nödvändiga underhållsarbeten icke längre uppskjutas. Härvid böra såsom byggnadsstyrelsen föreslagit endast de byggnader komma i fråga, vilka styrelsen efter besiktning på platsen och i samråd med medicinalstyrelsen ansett höra bevaras. Kostnaderna för dessa arbeten ha av byggnadsstyrelsen beräknats till sammanlagt 20 000 kronor. Då fortifikationsförvaltningen efter förhandlingar med medicinalstyrelsen ställt ett belopp av 9 625 kronor till styrelsens förfogande såsom ersättning för slitage å byggnaderna under krigsåren, skulle alltså erfordras ett belopp av i runt tal 10 000 kronor för ändamålet. Kostnaderna synas böra bestridas från förslagsanslaget till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård. Jag föreslår, att riksdagens medgivande inhämtas att för detta ändamål anlita nämnda anslag intill ett belopp av 10 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att från det för budgetåret 1948/49 anvisade förslagsanslaget till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård må intill ett belopp av 10 000 kronor bestridas kostnader för underhållsarbeten å Fejans karantänsanstalt.

C. Alkoholistvård m. m.

[6.] 2 a. **Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa ombyggnadsarbeten.** Under rubriken Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa ombyggnadsarbeten har riksdagen (skr. nr 34/1948) för ombyggnad av sovcellerna samt vissa andra förbättringsarbeten vid alkoholistanstalten på Svartsjö å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisat ett reservationsanslag på 50 000 kronor. Genom beslut den 20 februari 1948 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att för en kostnad av högst 50 000 kronor låta utföra dessa arbeten samt ställde anslaget till styrelsens förfogande.

I skrivelse den 29 januari 1949 har styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes hemställt, att för

ombyggnadsarbeten vid anstalten måtte anvisas ytterligare ett belopp av 99 000 kronor.

Styrelsen erinrar, att den i skrivelse den 13 november 1947 hemställde, att för vissa ombyggnadsarbeten å Svartsjö skulle anvisas ett anslag av 40 000 kronor. Socialstyrelsen hade i yttrande över framställningen föreslagit i vissa hänseenden mera genomgripande ombyggnader än anstaltsstyrelsen och förordat en höjning av medelsanvisningen till 50 000 kronor. I propositionen hade föreslagits, att anslaget skulle upptagas till 50 000 kronor, vilket belopp sedermera anvisades av riksdagen.

Styrelsen fortsätter.

Då det av styrelsen ursprungligen framlagda, av dåvarande förste byråingenjören hos byggnadsstyrelsen Birger Westerdahl uppgjorda förslaget till ombyggnader icke överensstämde med de i propositionen upptagna ombyggnaderna, har styrelsen uppdragit åt Westerdahl att utarbeta ett nytt förslag, som är mera i överensstämmelse med vad i propositionen förordats. Vid uppgörande av detta förslag har Westerdahl emellertid måst göra vissa avvikelser från vad som förutsattes i propositionen. Enligt propositionen skulle sovcellerna avlägsnas och logementen uppdelas i mindre rum, vart och ett för högst tre vårdtagare. Enligt Westerdahls nya förslag bibehållas i huvudsak de nuvarande sovsalarna, men varje sal avses endast för ett mindre antal vårdtagare, i allmänhet 2—4 personer. Sovcellerna slopas och i deras ställe uppföras i sovsalarna särskilda utrymmen, vart och ett avsett för en person. Personalen har nämligen framhållit, att vårdtagarna, som ju i stor utsträckning äro psykopater, skulle bliva ännu mera svårhanterliga än vad nu är fallet, därest icke en var bereddes en plats där han kunde vara i avskildhet när han så önskade. Vid samtal, som styrelsen haft med vårdtagarna, ha även dessa uttryckt önskemål om anordnande av dylika utrymmen, där de få känna sig ostörda. Vidare upptager det senaste förslaget inrättande av toaletter med därtill hörande ledningar m. m. i slottsbyggnaden. Sådana ha tidigare icke funnits och det har på grund av den numera höga beläggningen visat sig vara förenat med alltmåra ökade hygieniska olägenheter, särskilt vintertid, att dylika funnits endast på gården framför slottsbyggnaden. Ytterligare torde det bliva nödvändigt att belägga golven i sovsalarna med linoleummattor. I övrigt överensstämmer det nya förslaget i huvudsak med vad i propositionen förordats. Styrelsen har denna dag i närvaro av representanter för lokalavdelningen å Svartsjö av Sveriges fångvårdsmannaförbund besiktigt anstaltsbyggnaderna och funnit, att en ombyggnad i enlighet med det senaste förslaget torde innefatta en i stort sett någorlunda tillfredsställande lösning av problemet att skapa drägliga vårdförhållanden för de intagna.

Kostnaderna för de nu föreslagna ombyggnadsarbetena skulle enligt av Westerdahl uppgjorda beräkningar — vilka bifogats skrivelsen — uppgå till sammanlagt 149 000 kronor, d. v. s. 99 000 kronor mer än det av riksdagen förut anvisade anslaget. Styrelsen anför, att ökningen främst föranleddes av att vid de ursprungliga anslagsberäkningarna förutsatts, att samtliga arbeten skulle kunna utföras av interner. Det hade emellertid vid närmare undersökning visat sig, att dessas arbetskraft endast i synnerligen ringa utsträckning torde kunna användas för arbetena. Kostnaderna för den arbetskraft, som i stället måste anlitas, hade av Westerdahl

beräknats till omkring 50 000 kronor. Härtill komme, att arbetena måste göras något mera omfattande än vad tidigare avsetts samt att det efter uppgörandet av den ursprungliga kostnadsberäkningen — som varit synnerligen snävt tilltagen — inträtt en viss prisstegring.

Styrelsen framhåller slutligen, att ombyggnaden komme att medföra ökat behov av medel till inventarier — enligt en preliminär uppskattning omkring 25 000 kronor. Då behovet ännu icke kunde överblickas, avsåge emellertid styrelsen att senare återkomma till denna fråga.

På grund av det anförda har styrelsen hemställt, att ytterligare ett belopp av 99 000 kronor måtte anvisas till ombyggnadsarbeten å Svartsjö.

Över framställningen ha yttranden avgivits av socialstyrelsen och byggnadsstyrelsen.

Socialstyrelsen tillstyrker det nya ombyggnadsförslaget och anför.

Förslaget har tillkommit i samråd med socialstyrelsen, som därvid har anslutit sig till detsamma. Förslaget tillgodoser visserligen icke av styrelsen tidigare framfört önskemål om en placering av vårdtagarnas sovplatser, som gäve dessa bättre tillgång till dagsljus. Det möter emellertid stora svårigheter att tillfredsställande lösa detta problem på grund av slottsbyggnadens karaktär av byggnadsminnesmärke, vilken i hög grad begränsar de tekniska möjligheterna. I fråga om förslagets detaljer må särskilt framhållas, att inläggandet av tarkettgolv i dagrum, matsalar och diskrum samt beläggandet av sovrummens golv med linoleummattor, trots de relativt höga kostnaderna härför likväl är att bestämt förordas på grund av den mycket dåliga beskaffenheten hos anstaltsbyggnadens golv, samt att anordnandet av vattenklosetter inom förläggningsavdelningarna är väl motiverat, enär behovet av sådana bekvämlighetsinrättningar är mycket stort, icke minst för nattbruk.

Byggnadsstyrelsen anser kostnaderna böra beräknas till 155 000 kronor. De förhållandevis omfattande arbeten, som avsåges, syntes nämligen icke böra utföras utan att samtidigt vissa rörledningar i källaren m. m. utbyttes, vilket medförde kostnader för ytterligare håltagningar och efterlagningar.

Departementschefen. Vid framläggandet för 1948 års riksdag av förslag till ombyggnadsarbeten vid alkoholistanstalten å Svartsjö (prop. 2/1948 bil. 5. p. 2) lämnades en närmare redogörelse för lokalförhållandena vid anstalten, till vilken jag torde få hänvisa.

Såsom framgår av den av anstaltsstyrelsen nu gjorda framställningen avveko de i 1948 års proposition avgivna förslagen från vad anstaltsstyrelsen ursprungligen förordat. På grund härav visade det sig nödvändigt att utarbeta nya ritningar för ändringsarbetena, vilka därför icke kunde igångsättas vid förutsatt tidpunkt. Under ritningsarbetena befunnos vissa avvikelser från propositionens förslag erforderliga. Det visade sig dessutom i hög grad önskligt, att vissa förbättringsåtgärder, som icke angivits i de tidigare förslagen, vidtoges. I anledning härav och på grund av vissa andra omständigheter ha jämväl förutsättningarna för de tidigare kostnadsberäkningarna rubbats. Frågan om ombyggnadsarbetena på Svartsjö måste därför ånyo underställas riksdagens prövning.

Jag vill i anledning av det nya förslaget framhålla, att det på grund av

förläggningsbyggnadens karaktär av byggnadsminnesmärke ansetts icke lämpligt att, såsom tidigare förutsatts, upptaga en korridor utmed huskroppens mittvägg. Detta har medfört, att logementen icke utan stora tekniska svårigheter och dryga kostnader kunna anordnas på sätt i 1948 års proposition förordats. Vissa ändringar i det då angivna ombyggnadsprogrammet äro därför nödvändiga. Jag godtager det av styrelsen nu framlagda modifierade ombyggnadsförslaget, vilket av såväl interner som personal befunnits tillfredsställande. Vidare anser jag synnerligen önskvärt, att de enligt det nya förslaget tillkommande förbättringsåtgärderna — införande av wc samt beläggning av golven i större utsträckning med linoleum — vidtagas. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att man torde vara nödsakad räkna med att Svartsjöanstalten kommer att vara i verksamhet under åtskilliga år framåt, varför det får anses vara i särskilt hög grad påkallat, att de mycket otillfredsställande förhållandena på anstalten så långt möjligt förbättras. Jag tillstyrker alltså, att de nya arbeten, som angivits i anstaltsstyrelsens framställning, komma till utförande.

De nytillkommande åtgärderna föranleda givetvis ökade kostnader. Vidare har antalet intagna fortgående ökats. Vid de på hösten 1947 gjorda beräkningarna av avlöningsanslaget utgick man från en medelbeläggning av 80 interner under budgetåret 1948/49. Det kan icke antagas, att beläggningen under närmaste framtiden — oaktat tillkomsten av den nya provisoriska alkoholistanstalten vid Västra Ny sjukhus — kan hållas vid denna relativt låga nivå. I det nya förslaget ha upptägit i runt tal 110 sovplatser. Medelsanvisningen måste dessutom ökas, enär det visat sig icke möjligt att, såsom ursprungligen förutsatts, för ombyggnadsföretaget använda internernas arbetskraft utom för vissa enklare arbeten. Slutligen har efter uppgörandet av den ursprungliga kostnadsberäkningen inträtt en viss prisstegring. I enlighet med byggnadsstyrelsens uppskattning torde kostnaderna i sin helhet få beräknas till 155 000 kronor. Då tidigare anvisats ett belopp av 50 000 kronor, erfordras alltså ett tilläggsanslag av 105 000 kronor. Enär det är angeläget, att arbetena kunna igångsättas snarast möjligt, bör beloppet anvisas på tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa ombyggnadsarbeten å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 105 000 kronor.*

[7.] 2 b. *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Utbyggnad av en transformatorstation.* I skrivelse den 29 december 1948 har *styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes* gjort framställning om anslag för utökning och ändring av en transformatorstation. Styrelsen anför.

Den nuvarande transformatoranläggningen uppfördes i samband med anstaltens elektrifiering år 1920. Den försörjde ursprungligen endast själva anstaltsbyggnaderna och ett fåtal tjänstemannabostäder samt i viss mindre utsträckning anstaltens jordbruk. Därefter har under årens lopp utan att någon utökning av transformatoranläggningen ägt rum kraftförbrukningen mångdubblats. Sålunda har antalet ljuspunkter i anstaltsbyggnaderna väsentligt utökats och numera ha samtliga tjänstemannabostäder, tillhoppa ett 70-tal, elektrifierats. Vidare drivas till jordbruket hörande kvarn, smedja och sågverk numera med elektrisk kraft, varjämte jordbruksdriften i övrigt i stigande omfattning övergått till användning av elektrisk energi. I den för fångvårdsändamål upplåtna s. k. slutna avdelningen har installerats mekanisk verkstad, vilkens maskiner drivas på elektrisk väg. Ytterligare kan nämnas, att transformatoranläggningen mot avgift förser även en modern konsumentkooperativ butikslokal med stora kylskåp, kyldiskar osv. med elektrisk kraft.

Detta har medfört, att transformatoranläggningen avsevärt överbelastats och numera icke helt kan tillgodose efterfrågan. På grund härav kunna bl. a. till jordbruket hörande elektriska anläggningar icke utnyttjas till sin fulla kapacitet, varigenom det ekonomiska utbytet av jordbruksdriften i viss utsträckning äventyras. Vidare har på senare tid vid flera tillfällen transformatoranläggningen gått varm, varvid avsevärd eldfara uppstår. Styrelsen får i detta sammanhang framhålla, att, även om anstalterna i princip skola nedläggas, detta nedläggande icke torde kunna äga rum förrän vid en så sen framtida tidpunkt, att med en utökning av transformatoranläggningen icke kan anstå. Det torde även kunna antagas, att, då i en framtid anstalterna icke längre användas för sitt nuvarande ändamål, behovet av elektrisk kraft icke skall vara mindre än nu.

Styrelsen har därför från civilingenjören Karl Sohlberg, som av styrelsen i många år anlåtats som konsulterande elektroteknisk expert för anstalterna, låtit infordra kostnadsberäkning för en billigast möjlig men likväl ekonomiskt försvarbar utökning av den vid ladugården belägna transformatorstationen. Beräkningen slutar på 23 800 kronor.

I ett framställningen bilagt yttrande av civilingenjören Sohlberg uttalar denne, att transformatorstationerna på grund av successivt utökad användning nu blivit överbelastade, vilket bl. a. yttrat sig i nedsatt belysningsstyrka hos de inom anstalten med tillhörande bostäder uppsatta lamporna samt i diverse driftsstörningar i kraftdistributionen m. m. Bristningsgränsen kunde nu sägas vara uppnådd, varför en omändring syntes vara ofrånkomlig. Tills vidare borde transformatorstationen vid stallgården utökas, vilket även medförde, att ny kiosk där måste uppsättas. Vidare borde utgående ledningar i transformatorstationens närhet nedtagas och ändras.

Styrelsen föreslår i enlighet med det anförda, att ett investeringsanslag på 23 800 kronor anvisas för transformatorstationens utbyggnad.

Socialstyrelsen har i utlåtande över framställningen framhållit, att anstalterna å Svartsjö, i varje fall alkoholistanstalten, måste bibehållas ännu under avsevärd tid. Man torde för övrigt enligt styrelsens mening få räkna med ett stort behov av elektrisk kraft på Svartsjö egendom, oavsett vilken användning densamma kunde komma att få i en framtid. Styrelsen anför vidare, att den av anstaltsstyrelsen framlagda kostnadsberäkningen icke innefattade arbetskostnad, när arbetena förutsatts skola bli utförda av

vid anstalten anställd eller därtill knuten personal. Enligt upplysning av t. f. direktören vid anstalten T. von Schmalensée beräknade anstaltsledningen, att arbetet skulle, eventuellt med biträde av vårdtagare, utföras av den elektriske montör, som anlätades av anstalterna, och att kostnaden här för skulle bestridas från jordbrukets omkostnadsstat, vilken lämnade sådan möjlighet. Med hänsyn härtill behövde särskilda medel till arbetskostnaden ej anvisas. Under återopande av det anförda tillstyrker socialstyrelsen bifall till framställningen.

Departementschefen. Vad myndigheterna anfört har övertygat mig om att ifrågavarande transformatoranläggning skyndsamt behöver utbyggas. Mot den gjorda kostnadsberäkningen har jag intet att erinra. På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Utbyggnad av en transformatorstation å tilläggstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 23 800 kronor.*

[8.] **Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader.** I skrivelse den 11 februari 1949 har *socialstyrelsen* hemställt, att den i gällande omkostnadsstat för länsnykterhetsnämnderna ingående anslagsposten till reseersättningar, vilken uppförts med 40 000 kronor, finge överskridas med 21 000 kronor. Styrelsen anför.

Länsnykterhetsnämnderna ha under tiden 1 juli—31 december 1948 i reseersättningar förbrukat tillhoppa drygt 25 000 kronor. Enligt av socialstyrelsen inhämtade uppgifter äro de i behov av omkring 26 000 kronor för samma ändamål för tiden 1 januari—30 juni 1949. Då de resor, vartill anslagsposten är avsedd, gälla sådana för nykterhetsvården väsentliga uppgifter som bistånd och hjälp åt kommunala nykterhetsnämnder i aktuella, ofta mycket trängande vårdfall, utredning i sådana ärenden, tillsyn av övervakning och familjevård enligt alkoholistlagen m. m., kunna de icke inskränkas utan allvarligt men för länsnykterhetsnämndernas hela verksamhet. Anslagsposten behöver därför förstärkas med 10 000 kronor för detta ändamål.

Sedan länsnykterhetsnämndernas tillkomst vid ingången av år 1939 ha representanter för dem två gånger varit samlade till överläggning, nämligen år 1941 och år 1946. I den första sammankomsten deltog från varje nämnd ordföranden och ytterligare en ledamot samt ombudsmannen, i den senare däremot endast ombudsmännen. Det föreligger nu stort behov av en ny konferens för länsnykterhetsnämnderna. Under de senaste åren ha nya rön gjorts rörande behandlingen för alkoholmissbruk, vilka böra dryftas av de ledande lokala organen inom nykterhetsvården. Under år 1948 har vidare 1946 års alkoholistvårdsutredning framlagt sitt betänkande. Detta innefattar en del detaljförslag, som kunna verka befruktande på nykterhetsvårdsarbetet även innan utredningens förslag genomförts i sin helhet. Särskilt må nämnas förslaget om inrättande i länsnykterhetsnämndernas regi av kliniker eller dispensärer för behandling av alkoholmissbrukare. Vidare behöva vissa aktuella företeelser på alkoholistvårdens område bli föremål för överläggning. Kraftiga åtgärder för effektivisering av den halvöppna och öppna

nykterhetsvården, såsom familjevård och övervakning, äro särskilt påkallade på grund av den akuta svåra platsbristen på alkoholistanstalterna. Härvid böra länsnykterhetsnämnderna ägna ett särskilt intresse åt det nya medicinska hjälpmedlet mot alkoholmissbruk, Antabus eller Abstinyll, vars användande ofta kräver särskild medverkan av de sociala nykterhetsvårdande organen.

I den sålunda ifrågasatta konferensen för länsnykterhetsnämnderna böra på grund av de aktuella överläggningsämnenas natur och omfattning deltaga minst tre representanter för varje nämnd, nämligen ordföranden, läkarledamoten och ombudsmannen. Deltagarna böra erhålla resekostnads- och traktamentsersättning enligt de grunder, som gälla för dem vid förrättningar i länsnykterhetsnämndens angelägenheter. Enligt verkställda beräkningar inom socialstyrelsen skulle dessa ersättningar draga en kostnad av tillhoppa omkring 11 000 kronor. För att konferensen skall kunna komma till stånd, måste anslagsposten till reseersättningar få överskridas jämväl med detta belopp.

Anslagsposten skulle alltså behöva överskridas med sammanlagt (10 000 + 11 000) 21 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med socialstyrelsen anser jag erforderligt, att ytterligare ett belopp av 21 000 kronor ställes till länsnykterhetsnämndernas förfogande till reseersättningar under innevarande budgetår. Den i omkostnadsstaten för detta ändamål upptagna anslagsposten, vilken är uppförd förslagsvis, synes emellertid icke lämpligen böra tagas i anspråk till kostnader för den i ärendet nämnda konferensen utan att riksdagens medgivande härtill inhämtas.

På grund av det anförda får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att från det för budgetåret 1948/49 anvisade förslagsanslaget till Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader må intill ett belopp av 11 000 kronor bestridas resekostnads- och traktamentsersättningar till representanter för länsnykterhetsnämnderna vid en allmän konferens under nämnda budgetår.

E. Polisväsendet.

[9.] **Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt av riksdagen godkänd avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49. I staten finnes bl. a. upptagen en anslagspost till avlöningar till icke-ordinarie personal å 198 500 kronor. Kungl. Maj:t har sagda dag vidare föreskrivit, att av anslagsposten ett belopp av högst 6 000 kronor finge användas till arvoden åt av anstalten anlidade experter samt medgivit, att från sistnämnda belopp finge bestridas kostnaderna för avlönande av en expert för biträde på anstaltens fingeravtrycksavdelning mot ett arvode av högst 300 kronor för månad.

I skrivelse den 3 mars 1949 har styrelsen för *statens kriminaltekniska anstalt* hemställt, att ifrågavarande anslagspost måtte få överskridas med 17 487 kronor samt till stöd härför anfört följande.

Posten till arvoden åt av anstalten anlitade experter vore förbrukad. Den 28 februari 1949 hade för ändamålet åtgått 6 060 kronor. Härav hade 2 400 kronor utgjort ersättning åt en av anstalten anlitad expert på fingeravtrycksavdelningen samt 3 660 kronor ersättningar för utlåtanden av anlitad expertis i övrigt. För de fyra återstående månaderna av budgetåret beräknades kostnaderna för fingeravtrycksexperten till (300×4) 1 200 kronor samt för expertutlåtanden till $(3\,660:8 \times 4)$ 1 830 kronor eller tillhoppa $(1\,200 + 1\,830)$ 3 030 kronor.

I ersättningar för övertidsarbete av personalen på registraturavdelningen erfordrades 2 600 kronor.

Till vikariatsersättning beräknades ytterligare 8 377 kronor. Det ökade medelsbehovet hade föranletts dels av att innehavaren av den ordinarie tjänsten som reparatör hade erhållit avsked från sin tjänst, vilken därefter uppehölls på förordnande, dels av beräknad tjänstledighet under två månader för en kriminalassistent, för vilken vikarie skulle förordnas, dels ock av inträffade sjukdomsfall. Härtill komme behov av en vikarie under fem och en halv månader, varunder en befattningshavare åtnjöte tjänstledighet till följd av havandeskap.

I skrivelse den 3 mars 1949 till Kungl. Maj:t hade styrelsen vidare anmält, att föreståndaren för anstalten åtnjöt ledighet för sjukdom under tiden 1 juni—31 december 1948 samt att laboratorn vid anstalten under samma tid uppehållit tjänsten som föreståndare. Såsom laborator hade fungerat en byråingenjör på kemiska laboratoriet, varigenom arbetskraften på laboratoriet icke oväsentligt minskats. Lämplig vikarie för byråingenjören hade icke erhållits förrän i september, då såsom vikarie förordnats en ingenjör. På grund av den eftersläpning av ärendena, som uppstått under tiden juni—september 1948, och med hänsyn till att arbetsbelastningen på kemiska laboratoriet fortfarande vore hög, syntes det synnerligen angeläget att ytterligare arbetskraft kunde erhållas. Styrelsen hemställde om tillstånd att få tills vidare till budgetårets utgång ha ingenjören anställd på halvtidstjänst. Kostnaderna för avlöning till ingenjören uppginge till 5 700 kronor, varav 2 567 kronor belöpte å tiden t. o. m. den 31 december 1948 samt återstoden å tiden därefter.

I enlighet härmed skulle medelsbehovet uppgå till $(3\,030 + 2\,600 + 8\,377 + 5\,700)$ 19 707 kronor. Då emellertid anslagsposten vore upptagen med en marginal av 2 220 kronor, inskränkte sig det ytterligare medelsbehovet till $(19\,707 - 2\,220)$ 17 487 kronor.

Departementschefen. Enligt vad jag inhämtat finnes på kemiska laboratoriet alltjämt en icke obetydlig balans av oavgjorda ärenden. Med hänsyn härtill finner jag det motiverat med den av anstaltsstyrelsen förordade arbetsförstärkningen och tillstyrker fördenskull styrelsens förslag i denna del. Ej heller i övrigt har jag något att erinra mot framställningen. Anslagsposten till avlöningar till icke ordinarie personal bör på grund härav få överskridas med i runt tal 17 500 kronor. Till en del av nämnda belopp torde Kungl. Maj:t redan nu äga bemyndigande att medgiva överskridande. Jag har emellertid funnit det lämpligt att överskridandet i dess helhet underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för statens kriminaltekniska anstalt upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1948/49 överskridas med högst 17 500 kronor.

H. Diverse.

[10.] 9. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Anslaget är för budgetåret 1948/49 anvisat med 500 000 kronor. Därjämte fanns vid ingången av budgetåret en reservation av i runt tal 28 400 kronor.

Medelsåtgången å anslaget under tiden 1 juli 1948—31 januari 1949 har utgjort i runt tal 345 800 kronor. Till tryckningskostnader för kommittéer, som slutat sin verksamhet under år 1948, kan antagas komma att åtgå ca 25 000 kronor. Enligt från de pågående kommittéerna infordrade uppgifter beräkna dessa utgifterna under tiden 1 februari—30 juni 1949 till omkring 299 100 kronor. Härtill måste för sistnämnda tid läggas kostnader för ersättningar till sakkunniga biträden inom departementet, ca 15 000 kronor. Belastningen å anslaget skulle enligt dessa beräkningar uppgå till (345 800 + 25 000 + 299 100 + 15 000) 684 900 kronor. Då till departementets förfogande står ett belopp av (500 000 + 28 400) 528 400 kronor, skulle följaktligen erfordras en förstärkning av anslaget med (684 900 — 528 400) 156 500 kronor. Då jag förutsätter, att en viss begränsning av kommittéernas verksamhet under återstoden av budgetåret är möjlig, torde emellertid den erforderliga medelsförstärkningen kunna beräknas till något mindre belopp än enligt kommittéernas uppskattning. Ofrånkomligt synes dock vara, att ett tilläggsanslag på 100 000 kronor ställes till förfogande.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Hans Åke Karlström.

Bilaga 10.

Egentliga statsutgifter.

Tolfte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Kock, anmäler här-
efter under tolfte huvudtiteln hörande ärenden angående egentliga statsut-
gifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför där-
vid följande.

C. Krisförvaltningen.

[1.] **Statens industrikommission: Omkostnader.** Under hänvisning till vad
chefen för handelsdepartementet förut denna dag anfört vid anmälan av
vissa frågor rörande anslaget till Statens handelskommission: Omkostnader
(bilaga 8, punkten 2) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riks-
dagen

att medgiva, att från förslagsanslaget till Statens industri-
kommission: Omkostnader må bestridas på kommissionen
belöpande kostnader för att anlita Thulebolagens plane-
ringsavdelning och därtill knuten expertis som expertorgan
i kontorstekniska och organisatoriska frågor.

[2.] **Statens trafikkommission: Avlöningar.** Ledningen av den under rå-
dande förhållanden erforderliga regleringen av landets trafikväsen handha-
ves sedan 1940 av statens trafikkommission. Hos kommissionen finnas an-
ställda länstrafikledare, en för varje län, vilka äro stationerade hos läns-

styrelserna. Länstrafikledarna ha till uppgift att, efter kommissionens be- myndigande och enligt dess anvisningar, handhava på kommissionen eljest ankommande ärenden angående regleringen av trafiken i länen. Vidare åligger det länstrafikledarna att, i enlighet med de anvisningar som med- delas av trafikkommissionen, planlägga regleringen av trafiken i länen vid av krig eller därmed jämförlig orsak skärpt läge i fråga om transportför- hållandena. Till befrämjande av den under rådande utomordentliga för- hållanden nödvändiga hushållningen med biltransportmedel inrättades ge- nom kungörelse den 20 november 1942, nr 908, en lokal transportorganisa- tion, de auktoriserade lastbilscentralerna och de av dessa bildade länscent- ralerna för lastbilstrafiken. Varje innehavare av tillstånd till beställnings- trafik för godsbefordran var enligt kungörelsen skyldig att vara ansluten till lastbilscentral. Bestämmelserna om auktoriserade lastbilscentraler upp- hörde enligt kungörelsen den 26 september 1947, nr 706, att gälla med ut- gången av 1947.

Vissa bestämmelser rörande användningen av landets motorfordonspark i händelse av krig eller krigsfara ha meddelats i en kungörelse den 18 fe- bruari 1944, nr 57. I 1 § i denna kungörelse förutsattes, att vid krig eller krigsfara en allmän civil trafikledning skall inrättas med uppgift att hand- hava ianspråktagandet av sådana motorfordon som icke jämlikt den mili- tära eller den civila uttagningsförordningen reserverats för särskilda ändamål. Några bestämmelser rörande en sådan central trafiklednings organi- sation ha dock icke utfärdats.

Trafikkommissionen har i olika framställningar till Kungl. Maj:t tagit upp frågan om organisation av den civila motorfordonstrafiken vid krig eller krigsfara samt andra därmed sammanhängande spörsmål. Dessa fram- ställningar ha av Kungl. Maj:t genom beslut den 17 januari 1947 överläm- nats till riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap.

I skrivelse den 14 januari 1949 har *riksnämnden för ekonomisk försvars- beredskap* framlagt förslag om uppbyggande av en lokal trafikberedskaps- organisation.

I skrivelsen har riksnämnden meddelat, att nämnden den 31 mars 1947 tillkallat två utredningsmän att biträda nämnden vid en allmän översyn av planläggningen av beredskapen i fråga om den inrikes trafiken. Utred- ningsmännen hade efter fullgjort uppdrag avgivit förslag till organisation av en allmän civil trafikledning vid krig eller krigsfara, över vilket för- slag yttranden inhämtats från åtskilliga därav berörda myndigheter. För- slaget innebar i korthet följande.

De transportmedel, som icke genom uttagning eller på annat sätt reser- verats för vissa särskilda ändamål i krig, skulle ställas till en allmän civil trafiklednings förfogande, som hade att disponera dessa för att tillgodose olika samhällsviktiga behov allt efter angelägenhetsgraden. Trafikledning- en borde i princip omfatta samtliga slag av transportmedel, även om den direkta ledningen av exempelvis järnvägstrafiken och sjötrafiken handha- des av vederbörande trafikföretag efter den allmänna trafikledningens an- visningar.

Trafikledningen i krig skulle utgöras av en direkt under Kungl. Maj:t lydande rikstrafikledare och under honom regionala och lokala organ, vilka i fråga om landsvägstrafiken skulle utgöras av länstrafikledare och lastbilscentraler.

Planlägningsarbetet på trafikområdet under fred skulle enligt utredningsmännens förslag i centralinstansen omhändervhas i huvudsak av riksnämnden med biträde av järnvägsstyrelsen och fartygsuttagningsskmissionen och i mellaninstansen av länsstyrelserna. Även om denna planlägningsverksamhet i regel icke torde erfordra medverkan av lokala trafikledningsorgan, borde planläggningen dock omfatta den lokala trafikledningens organisation och de verkställighetsåtgärder med avseende å denna organisation, som redan under fred måste vidtagas. Utredningsmännen erinrade om de svårigheter, som den allmänna civila trafikledningen komme att ställas inför i samband med mobilisering när det gällde att tillhandahålla krigsmakten s. k. tredagarsfordon och därjämte tillgodose civilförsvaret och andra angelägna civila transportbehov. Den planläggning som erfordrades härför torde i huvudsak komma att ske genom länsstyrelsernas försorg, men de sakkunniga ansåge, att beredskapen på detta område icke skulle kunna tillfredsställande upprätthållas utan medverkan av ett redan i fredstid anordnat lokalt trafikledningsorgan, som hade fortlöpande kontakt med den yrkesmässiga trafiken. Att därvid bygga uteslutande på den frivilliga lastbilscentralorganisation, som redan funnes, vore icke möjligt eller lämpligt, då det icke ginge att beräkna i vilken utsträckning dessa lastbilscentraler komme att kvarstå i framtiden. Med hänsyn till vikten av att en lastbilsorganisation, som omhändertade den lokala ledningen av landsvägstrafiken, helst omedelbart vid mobilisering eller i varje fall mycket snart därefter måtte kunna inrättas, borde det redan under fredstid tillskapas viss stomme härför. Enligt förslaget skulle därför särskilda lokala trafikledningsombud för landsvägstrafiken utses med samma verksamhetsområden som de vid krigsfall inrättade lastbilscentralerna. Såsom ombud hade man tänkt sig personer, som arbetade i aktiv trafik tjänst och vilka i krig skulle fungera som föreståndare för lastbilscentralerna. I de trafikområden, där frivilliga lastbilscentraler alltjämt funnes, kunde föreståndarna för dessa centraler utses till trafikledningsombud, i den mån de vore lämpliga härtill. I övrigt finge tillsättas personer, som hade fortlöpande kontakt med lastbilstrafiken. De föreslagna trafikledningsombuden skulle en var inom sitt verksamhetsområde ha att följa trafikarbetets och fordonsbeståndets utveckling samt för detta ändamål skaffa sig noggrann kännedom om transportbehoven och fordonsbeståndet inom området samt i övrigt i olika avseenden biträda länsstyrelsen vid planlägningsarbetet. Ombudens antal hade beräknats till omkring 200 och årskostnaderna för deras verksamhet i fred till omkring 100 kronor för ombud.

Riksnämnden anför, att nämnden ännu icke tagit slutlig ståndpunkt till utredningsmännens förslag. Frågan om organisationen i mellaninstansen hängde nära samman med frågan om en lokalorganisation för den ekono-

miska försvarsberedskapen över huvud. Riksnämnden övervägde denna fråga, vilken emellertid vore beroende av resultatet av den pågående utredningen om länsstyrelsernas omorganisation. Nämnden fortsätter härefter.

I avbidan på det slutliga organiserandet av den inrikes trafikberedskapen måste tillses, att en någorlunda tillfredsställande beredskap kan upprätthållas omedelbart. Så länge trafikkommissionen och de nuvarande länstrafikledarna finnas kvar, stå möjligheter till buds att på relativt kort tid organisera den allmänna trafikledningens central- och mellaninstanser. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 11 juni 1948 skall trafikkommissionen biträda riksnämnden vid planläggningen av trafikberedskapen. Några lokalorgan för landsvägstrafiken finnas däremot för närvarande icke. Riksnämnden delar utredningsmännens uppfattning om behovet av att dylika organ förberedas redan i fredstid. Från olika myndigheter, bl. a. cheferna för försvarsstaben och armén, har kraftigt understrukits vikten av att den lokala trafikledningsorganisationen kan träda i verksamhet omedelbart vid ett krigsutbrott. Utredningsmännens förslag i fråga om lokalorganisationen har från flertalet av de hörda myndigheterna icke föranlett annan erinran än att det ifrågasatts om det vore möjligt att för det föreslagna arvodet, 100 kronor, erhålla lämpliga ombud i fred.

Såsom nyss angivits är riksnämnden icke beredd att taga slutlig ståndpunkt till utredningsmännens förslag och alltså icke heller i denna del. För att tillgodose den omedelbara beredskapens krav och samtidigt få värdefulla erfarenheter om möjligheterna att erhålla lämpliga lokalombud anser riksnämnden det emellertid angeläget, att trafikkommissionen erhåller i uppdrag att snarast möjligt söka organisera en lokal trafikberedskapsorganisation i huvudsaklig överensstämmelse med utredningsmännens förslag. Lokalombuden böra tills vidare stå till länstrafikledarnas förfogande för upplysningar och rapporteringsverksamhet vid länstrafikledarnas planläggning av trafikberedskapen inom området. Lokalombuden böra vidare erhålla noggrann information om sina arbetsuppgifter i krig och hållas underrättade om planläggningen i vad densamma berör deras verksamhetsområde. Det torde vara lämpligt att ombuden någon eller några gånger om året länsvis sammandragas till konferenser, därvid orientering bör lämnas om det aktuella beredskapsläget på trafikområdet och tillfälle att diskutera med planläggningen sammanhängande problem beredas ombuden. Några fasta arvoden torde för närvarande icke behöva utgå till ombuden utan dessa torde böra erhålla ersättning med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning. Ersättning torde, efter förslag av vederbörande länsstyrelse, få fastställas av trafikkommissionen inom ramen för kommissionens befogenheter i fråga om sakkunniga.

Riksnämnden hade i ärendet samrätt med trafikkommissionen, som förklarat sig icke ha något att erinra mot att söka organisera en lokal trafikberedskapsorganisation på av riksnämnden angivet sätt. Kommissionen hade uppskattat kostnaderna härför för tiden fram till den 30 juni 1950 till omkring 40 000 kronor.

Riksnämndens skrivelse utnynnar i en hemställan, att trafikkommissionen måtte erhålla det av nämnden föreslagna uppdraget samt bemyndigas att under nyss angivna tid för ändamålet disponera högst 40 000 kronor av till kommissionens förfogande stående medel.

Departementschefen. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap har i sin nu förevarande framställning tagit upp frågan om ordnandet av landets

transportberedskap i händelse av krig eller krigsfara. Såsom i skrivelsen anförts torde det ännu vara för tidigt att taga slutlig ställning till hela denna fråga. Riksnämnden har emellertid understrukit vikten av att, i avvaktan på att så kan ske, beredskapen på ifrågavarande område upprätthållas, och har framhållit såsom särskilt angeläget att en lokal trafikberedskapsorganisation uppbygges.

Enligt vad jag inhämtat har av landets lastbilspark, som för närvarande omfattar i runt tal 75 000 fordon, en mycket stor del redan uttagits för särskilda militära och civila ändamål. En allmän civil trafikledning skulle sålunda till sitt förfogande ha endast ett mindre antal lastbilar, vilka dessutom till övervägande del torde utgöras av äldre fordon. Ur beredskapssynpunkt är det, såsom riksnämnden framhållit, synnerligen angeläget att planlägga utnyttjandet av dessa fordon i händelse av krig eller krigsfara. Handhavandet av denna uppgift skulle självfallet ha bort åvila de auktoriserade lastbilscentralerna, därest dessa nu funnits kvar. Systemet med auktoriserade lastbilscentraler har emellertid, som förut nämnts, avvecklats med utgången av 1947. De flesta av dessa centraler ha dock, enligt vad jag erfarit, av trafikutövarna bibehållits såsom frivilliga organisationer och ha även i betydande omfattning frivilligt medverkat vid trafikkommissionens planläggning av den civila trafiken. Riksnämndens förslag innebär i realiteten, att den sålunda på frivillighetens väg bedrivna verksamheten skall givas en fastare form. För egen del ansluter jag mig till denna tanke.

Den av riksnämndens utredningsmän föreslagna ersättningen med 100 kronor per år åt de personer, som avses skola medverka i detta planläggningsarbete, kan visserligen förefalla alltför liten för att kunna stimulera till ett mera intresserat arbete. Med hänsyn till det intresse för detta arbete som organisationerna redan lagt i dagen, vilket arbete hittills skett på frivillighetens väg och utan gottgörelse, torde dock även en ringa ersättning komma att utgöra en stimulans till en effektiv insats på detta område. På sätt riksnämnden framhållit torde några fasta arvoden ej böra bestämmas, utan ersättning torde få utgå efter bedömande i varje särskilt fall med hänsyn till arbetsinsatserna. Som en beräkningsgrund torde dock kunna tjäna ett genomsnittsbelopp av 100 kronor för varje person. Totalt skulle kostnaden för år således komma att uppgå till i runt tal 20 000 kronor. Trafikkommissionen räknar med en något högre kostnad i början, då organisationen skall byggas upp, och har därför uppskattat medelsbehovet även för innevarande budgetår till 20 000 kronor, oaktat endast en mindre del av året återstår.

Med hänsyn till den planerade organisationens beredskapskaraktär synas kostnaderna för densamma rätteligen ha bort bestridas från riksnämndens anslag. Då de lokala ombuden emellertid, på sätt som föreslagits, böra underställas läns trafikledarna och därmed även trafikkommissionen, synes det vara lämpligast, att kostnaderna för ombuden, så länge trafikkommissionen fortsätter sin verksamhet, utgå av anslaget för kommissionens avlöningar. Huruvida något överskridande av anslaget på grund härav blir nödvändigt, är dock med hänsyn till anslagets relativt vida ram ovisst.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att utgifterna för den lokala trafikberedskapsorganisationen måtte i enlighet med det anförda få bestri-
das från det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsan-
slaget till Statens trafikkommission: Avlöningar.

D. Diverse.

[3.] 5 a. Vissa kostnader i anledning av undanförel av varuförråd. Genom beslut den 23 juli 1943 fann Kungl. Maj:t, med stöd av 2 § lagen den 21 juni 1940 (nr 645) om skyldighet att bortföra varuförråd, gott bemyndiga statens industrikommission att förordna, att ett Mölnlycke väfveriaktiebolag tillhörigt, i Krokslätt upplagt parti råbomull skulle bortföras till ort som kommissionen bestämde.

I skrivelse den 5 april 1944 hemställde industrikommissionen — med för-
mälan att, sedan bortförandet av sagda varuparti verkstälts genom före-
nämnda bolags försorg, bolaget för därmed förenade kostnader fordrat ersättning, vilken av riksvärderingsnämnden den 17 mars 1944 faststälts till 32 757 kronor 26 öre — att Kungl. Maj:t måtte ställa medel till kommissionens förfogande för utbetalning av ifrågavarande ersättning.

Genom beslut den 14 april 1944 anbefalldes Kungl. Maj:t statskontoret att från det å förskottsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1943/44 under elfte huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder (XI a), med redovisning under särskild rubrik, till statens industrikommission utbetala 32 757 kronor 26 öre att av kommissionen användas för utbetalning av förenämnda ersättning.

Bolaget har sedermera verkställt återtransport av nämnda lager av råbomull till sin fabrik i Krokslätt, mot vilken åtgärd industrikommissionen förklarar sig ej hava något att erinra.

Med stöd av 81 § civilförsvarskungörelsen den 14 september 1944 (nr 646) jämförd med 67 § civilförsvarslagen samt mom. 4) till övergångsbestäm-
melserna till nämnda lag, översände kommissionen den 21 februari 1947 till länsstyrelsen i Älvsborgs län räkning jämte bilagor från bolaget, avse-
ende dels tidigare icke ersatta kostnader i anledning av kommissionens för-
ordnande om undanförel av ifrågavarande bomullsparti, dels ock kostna-
den för partiets återtransport till Krokslätt.

Vid sammanträde med allmänna lokala värderingsnämnden i Göteborgs stad den 22 april 1947 har nämnden fastställt ersättning till bolaget för sist-
nämnda åtgärder med tillhoppa 51 294 kronor 99 öre, vilket belopp den 20
juni 1947 av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län förskottsvis utanord-
nats till bolaget.

I skrivelse den 8 maj 1948 till civilförsvarsstyrelsen har länsstyrelsen i

Göteborgs och Bohus län anhållit om ersättning för vad länsstyrelsen sålunda förskotterat.

I skrivelse till industrikommissionen den 18 juni 1948 har civilförvarsstyrelsen under hänvisning till vad i ärendet förekommit hemställt, att kommissionen ville till Kungl. Maj:t ingiva framställning, att länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län måtte beredas ersättning för det förskotterade beloppet.

Kommissionen har med anledning härav i skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte ställa ifrågavarande belopp, 51 294 kronor 99 öre, till förfogande för länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län såsom täckning för det av länsstyrelsen förskotterade beloppet.

Över industrikommissionens framställning har *civilförvarsstyrelsen* den 7 juli 1948 avgivit utlåtande, därvid styrelsen förklarar sig icke hava något att erinra mot att länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, på sätt industrikommissionen föreslagit, beredes täckning för i samband med ifrågavarande undanförsel förskjutna kostnader, 51 294 kronor 99 öre.

I ärendet har *statskontoret* därefter avgivit utlåtande. Statskontoret har framhållit, att, när anslag för bestridande av de med ifrågavarande förskott avsedda kostnaderna icke längre funnes uppfört å riksstaten, framställning torde med hänsyn till beloppets storlek få göras till riksdagen om anvisande av medel för täckande av förskottet.

Departementschefen. Av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har förskottsvis utbetalats ersättning till Mölnlycke väfveriaktiebolag för vissa kostnader i anledning av ett av statens industrikommission med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 juli 1943 meddelat förordnande om undanförsel av ett bolaget tillhörigt parti råbomull samt för sedermera företagen återtransport av ifrågavarande bomullsparti. Till täckande av kostnader för undanförsel av varuförråd har tidigare särskilt anslag funnits uppfört å riksstaten, senast för budgetåret 1945/46. Genom beslut den 30 juni 1947 förklarade Kungl. Maj:t att den behållning, som vid utgången av budgetåret 1946/47 förelåg å det under riksstatens elfte huvudtitel anvisade reservationsanslaget till undanförsel av varuförråd, skulle i bokslutet för budgetåret 1946/47 tillföras budgetutjämningsfonden. Som något anslag för bestridande av de med nu ifrågavarande förskott avsedda kostnaderna sålunda icke längre finnes uppfört å riksstaten, böra medel anvisas för täckande av förskottet. De av länsstyrelsen förskjutna kostnaderna belöpa sig till 51 294 kronor 99 öre. Ett anslag å i avrundat tal 51 300 kronor, förslagsvis benämnt Vissa kostnader i anledning av undanförsel av varuförråd, bör därför uppföras å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av undanförsel av varuförråd* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av 51 300 kronor.

Kungl. Maj:ts proposition nr 125.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Ingvar J:son Rörs.

Bilaga 11.

Egentliga statsutgifter.

Trettonde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler härefter under riksstatens trettonde huvudtitel hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

[1.] **Statens pensionsanstalt: Avlöningar.** Gällande avlöningsstat för statens pensionsanstalt upptager för avlöningar till icke-ordinarie personal en obetecknad anslagspost å 124 700 kronor. I skrivelse den 18 februari 1949 har statens pensionsanstalt gjort framställning om medgivande att överskrida nämnda anslagspost. Pensionsanstalten har därvid åberopat innehållet i sin skrivelse den 30 augusti 1948 med anslagsberäkningar för budgetåret 1949/50, vari framhållits, att anstalten för att möta den ökade arbetsbelastning, som föranletts av en kraftig ökning av antalet ärenden rörande omreglering av pensionsunderlag, bl. a. sedan anstalten jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 januari 1948 fått övertaga vissa sådana ärenden från länsstyrelserna, funnit det erforderligt att nyanställa en heltids-amanuens och ett skrivbiträde. Vidare hade den automatiska ökningen av pensionsärenden nödgat anstalten att anställa ytterligare ett skrivbiträde (se prop. nr 163/1948 s. 61—62 och 1949: XIII ht. s. 11). På grund av nu angivna förhållanden har pensionsanstalten beräknat, att ett överskridande av förevarande anslagspost med 15 000 kronor — fränsett överskridande som Kungl. Maj:t hade befogenhet att medgiva — vore erforderligt för in-
nevarande budgetår.

Departementschefen. Med biträdande av statens pensionsanstalts förslag förordar jag, att riksdagens medgivande inhämtas att överskrida pensionsanstaltens icke-ordinariepost för löpande budgetår med högst 15 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i staten för statens pensionsanstalt uppförda anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal må under budgetåret 1948/49 överskridas med högst 15 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Carl Olov Sommar.

Bilaga 12.

Utgifter för statens kapitalfonder.

Avskrivning av nya kapitalinvesteringar.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler frågor om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 och anför därvid följande.

Under den gångna delen av riksdagssessionen ha i olika sammanhang äskats anslag till investeringar å tilläggsstat II till löpande riksstat. I enlighet med de principer som hittills tillämpats bör nu, då avskrivningsbehovet för de olika investeringarna kan överblickas, förslag om erforderliga avskrivningsanslag föreläggas riksdagen. Skulle nya avskrivningsbehov uppkomma eller ändring ske i de till grund för här beräknade avskrivningar liggande förhållandena förutsätter jag, att vederbörliga tillägg och jämkningar vidtagas av riksdagen.

Jag torde nu i korthet få redogöra för de olika fall, i vilka omedelbar avskrivning är påkallad beträffande investeringarna å tilläggsstaten.

Statens allmänna fastighetsfond. Anslaget till iståndsättande av vissa beskickningsfastigheter å 300 000 kronor bör avskrivas i sin helhet med hänsyn till att investeringen avser sådana reparations- och anläggningsarbeten, vilka icke väsentligt komma att höja fastigheternas värden. Anslaget till byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök å 60 000 kronor, vilket avser uppförande av ekonomibyggnad vid Flahults försöksgård, bör likaledes helt avskrivas, på sätt tidigare skett i fråga om anslag för detta ändamål. Anslaget till ämbetsbyggnad för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen å 280 000 kronor torde i enlighet med hittills tillämpade principer böra avskrivas med 25 procent. Övriga anslag, nämligen till inrättande av en undertryckskammare m. m. vid akademiska sjukhuset i Uppsala å 15 000 kronor, till nybyggnad för ge-

netiska institutionen vid universitetet i Lund å 33 000 kronor, till nybyggnad för gymnastiska centralinstitutet å 40 000 kronor, till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. å 528 000 kronor samt till anordnande av lokaler för centrallaboratoriet vid akademiska sjukhuset i Uppsala å 107 500 kronor, torde enligt gällande grunder böra avskrivas med 50 procent.

Försvarets fastighetsfond. De under arméns delfond äskade anslagen till anordnande av centrala ammunitionsförråd m. m. å 340 000 kronor, till ämbetsbyggnad å Ladugårdsgärde å 900 000 kronor, till ytterligare medel till ämbetsbyggnad å Ladugårdsgärde å 120 000 kronor och till ordnande av Svea artilleriregementes och Stockholms tygstations förläggningar å Järvafältet å 95 000 kronor torde enligt gällande regler böra avskrivas med 50 procent. Samma avskrivningsprocent bör även tillämpas beträffande anslaget till förvärf av viss fastighet å 30 000 kronor under flygvapnets delfond samt anslaget till anordnande av vissa drivmedelsförråd å 1 000 000 kronor under befästningars delfond. Avskrivningsbeloppen böra uppföras under de för investeringar i resp. delfonder gemensamma avskrivningsanslagen.

Statens utlåningsfonder. Investeringsanslaget till lånefonden för insamling av skogsfrö å 500 000 kronor torde helt böra avskrivas, då från fonden utlämnade lån löpa räntefritt.

Fonden för låneunderstöd. Anslagen till lån till svenska diakonsällskapet för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi å 200 000 kronor och till lån till föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för anordnandet av erkända alkoholistanstalten Björstorp å 300 000 kronor torde i sin helhet böra avskrivas, då lånen avses löpa ränte- och amorteringsfritt.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i härefter angivna fonder å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa följande *reservationsanslag*, nämligen:

Statens allmänna fastighetsfond.

Utrikesdepartementet:

Iståndsättande av vissa beskickningsfastigheter kronor 300 000

Kommunikationsdepartementet:

Ämbetsbyggnad för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen .. » 70 000

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Inrättande av en undertryckskammare m. m. vid akademiska sjukhuset i Upp- sala</i>	kronor	7 500
<i>Nybyggnad för genetiska institutionen vid universitetet i Lund</i>	»	16 500
<i>Nybyggnad för gymnastiska centralinsti- tutet</i>	»	20 000

Jordbruksdepartementet:

<i>Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök</i>	»	60 000
---	---	--------

Inrikesdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnes- sjukhus m. m.</i>	»	264 000
<i>Anordnande av lokaler för centrallabora- toriet vid akademiska sjukhuset i Upp- sala</i>	»	53 800

Försvarets fonder.

Försvarsdepartementet:

<i>Försvarets fastighetsfond:</i>		
<i>Arméns delfond</i>	»	727 500
<i>Flygvapnets delfond</i>	»	15 000
<i>Befästningars delfond</i>	»	500 000

Statens utlåningsfonder.

Jordbruksdepartementet:

<i>Lånefonden för insamling av skogsfrö</i> ..	»	500 000
--	---	---------

Fonden för låneunderstöd.

Inrikesdepartementet:

<i>Lån till svenska diakonsällskapet för sa- nering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi</i>	»	200 000
--	---	---------

Kungl. Maj:ts proposition nr 125.

Lån till föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för anordnandet av erkända alkoholistanstalten Björstorp kronor 300 000

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:
Carl Olov Sommar.

Bilaga 13.

Kapitalinvesteringar.*Utrikesdepartementet.*

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

[1.] 5 ba. Iståndsättande av vissa beskickningsfastigheter. För detta ändamål har riksdagen å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisat ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Vad löpande budgetår beträffar, har den för normala underhållsarbeten avsedda, i staten för statens allmänna fastighetsfond, utrikesdepartementets delfond, med 265 000 kronor uppförda anslagsposten för reparations- och underhållskostnader visat sig otillräcklig för att täcka kostnaderna för de ytterligare reparationsarbeten av större omfattning, som påkallas i fråga om vissa av statens fastigheter utomlands. Jag vill därvidlag erinra om att, såsom anfördes vid anmälan av frågan om anslag å tilläggsstat för nu ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48, reparations- och underhållsarbeten å statens fastigheter utomlands på grund av förhållanden, som sammanhånga med kriget, måst eftersättas under krigsåren och först därefter kunnat utföras. Även för innevarande budgetår synes erforderligt, att medel åskas för bestridande av dylika arbeten.

De arbeten, för vilka särskilt anslag sålunda torde böra begäras, äro dels sådana oundgängligen nödvändiga reparationsarbeten av större omfattning, som måst igångsättas till förekommande av skador och vilka till betydande

omfattning torde ha föranletts genom att underhåll eftersatts under kriget, dels ock reparations- och iståndsättningsarbeten, vilka vid syneförrättningar å vissa beskickningsfastigheter visat sig vara påkallade. Samtliga de arbeten, för vilka medel nu äskas, ha tillstyrkts av byggnadsstyrelsen.

För nödvändiga reparationer av tak m. m. å beskickningsfastigheten i Bern samt för utbyte av föråldrad värmepanna därstädes erfordras tillhoppa 21 000 kronor. — Vid en nyligen av en representant för byggnadsstyrelsen företagen syn å beskickningsfastigheten i Bryssel ha konstaterats allvarliga skador å bland annat vatten- och avloppsledningar samt elektriska installationer. Därjämte är taket till beskickningsfastighetens flygelbyggnad i behov av reparation. I samband därmed bör även ett i översta våningen av nämnda flygel beläget rum iståndsättas för att tillföras den i övrigt mycket begränsade representationsvåningen. Enligt av byggnadsstyrelsen verkställda preliminära beräkningar uppgå kostnaderna för avhjälpande av dessa brister till omkring 70 000 kronor. — För utförande av bl. a. vissa arbeten å beskickningsfastigheten i Helsingfors, vilka påtalats av byggnadsstyrelsen vid en efterbesiktning av fastigheten, sedan den efter krigets slut iståndsatts, erfordras ytterligare omkring 30 000 kronor. — Vid en nyligen av en representant för byggnadsstyrelsen företagen syn å beskickningsfastigheten i Köpenhamn ha vissa målningsarbeten ansetts böra så snart som möjligt komma till utförande. Dessa arbeten beräknas kosta omkring 16 000 kronor. — För iståndsättande av den under kriget skadade beskickningsfastigheten i London har riksdagen å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisat ett investeringsanslag av 250 000 kronor. För ifrågavarande arbeten komma enligt gjorda beräkningar att erfordras ytterligare omkring 42 000 kronor. Denna höjning av de ursprungligen beräknade kostnaderna har föranletts dels av undan för undan ökade material- och arbetskostnader, dels ock av att vissa skador på byggnaden, som förorsakats av i närheten av densamma nedfallna sprängbomber, visat sig vara av större omfattning än vad från början beräknats. — Vissa arbeten å konsulatsfastigheten i Minneapolis, huvudsakligen å tak, värmeanläggning och andra installationer, vilka beräknas kosta omkring 30 000 kronor, ha befunnits oundgängliga. — I syfte att genom bättre utnyttjande av lokalerna i beskickningsfastigheten i Paris kunna tillgodose det ökade behov av kanslilokaler, som uppstått i samband med Sveriges deltagande i arbetet i organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete i Paris, och därigenom i möjligaste mån undvika höga hotellkostnader för erforderliga arbetslokaler, ha vissa ombyggnadsarbeten å fastigheten igångsatts. Dessa arbeten beräknas draga en kostnad av 33 000 kronor. — Å statens fastighet i San Francisco ha reparations- och iståndsättningsarbeten måst igångsättas till ett belopp av 32 000 kronor. — Slutligen erfordras ett belopp av omkring 26 000 kronor för ofrånkomliga grundförstärkningsarbeten å beskickningsfastigheten i Wien, vilka måst igångsättas på begäran av vederbörande stadsmyndigheter.

Sammanlagt erfordras för nu ifrågavarande ändamål ett belopp av (21 000 + 70 000 + 30 000 + 16 000 + 42 000 + 30 000 + 33 000 + 32 000 +

26 000 ==) 300 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Iståndsättande av vissa beskickningsfastigheter* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Sven Backlund.

Bilaga 14.

Kapitalinvesteringar.

Försvarsdepartementet.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, anmäler här efter under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

IV. Försvarets fonder.

A. Försvarets fastighetsfond.

Arméns delfond.

[1.] 3 ba. Ytterligare medel till ämbetsbyggnad å Ladugårdsgärde. Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1945: 334 anvisade riksdagen (skr. nr 545) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 ett investeringsanslag av 3 100 000 kronor till Ämbetsbyggnad å Ladugårdsgärde. Genom beslut den 11 juni 1948 uppdrog Kungl. Maj:t sedermera åt byggnadsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med ett av styrelsen ingivet ritningsförslag med anlitande av berörda anslag ombesörja utförandet av en ämbetsbyggnad å Ladugårdsgärde för försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsförvaltning och arméförvaltningens tygavdelnings kontrollbyrå.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1949: 2 har sedermera riksdagen (skr. nr 26) till tackande av i samband med uppförande av ifrågasvarande byggnadsföretag beräknade merkostnader å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisat ytterligare ett investeringsanslag av 900 000 kronor.

I skrivelse den 28 februari 1949 har *byggnadsstyrelsen* anfört, att enligt anmälan från försvarets civilförvaltning ett större arkiv måste anordnas inom ämbetsbyggnaden för omhändertagande av förvaltningens arkivalier tillhörande räkenskaper och verifikationer budgetåren 1940/41—1946/47, vilka nu förvarades i skilda lokaler. Medel för själva hyllinredningen i detta arkiv hade anvisats i det för budgetåret 1946/47 anvisade reservationsanslaget av 260 000 kronor till anskaffning av inventarier m. m. för tillbyggnad till ämbetshuset å Ladugårdsgärde, vilket anslag ställts till byggnadsstyrelsens förfogande. Kostnaderna för anordnande av arkivutrymme hade emellertid icke medtagits vid anslagsäskandet. Erforderligt utrymme för åtminstone större delen av ifrågavarande arkiv skulle kunna anordnas å vinden till ämbetsbyggnaden, och styrelsen hade beräknat, att de härför erforderliga byggnadsåtgärderna skulle draga en kostnad av 120 000 kronor. Härigenom erhöles utrymme för cirka 3 000 hyllmeter arkivalier. Detta vore dock enligt uppgift från civilförvaltningen icke tillräckligt för omhändertagande av alla arkivalierna, vilka således efter förvaltningens inflyttning i den nya ämbetsbyggnaden alltjämt delvis måste förvaras i någon av de för närvarande disponerade arkivdepåerna. Styrelsen, som för sin del saknade möjlighet att närmare bedöma behovet av de begärda utrymmena, hemställde, att till anordnande av arkivutrymme i ämbetsbyggnaden å Ladugårdsgärde måtte anvisas ett investeringsanslag av 120 000 kronor.

Departementschefen. De hos försvarets civilförvaltning förvarade räkenskaperna kräva avsevärda arkivutrymmen. En begränsning av det arkiverade räkenskapsmaterialet torde emellertid icke kunna ske utan ingående utredningar. Med hänsyn till de stora kostnader, som äro förenade med den nuvarande arkiveringen, synes denna fråga böra göras till föremål för skyndsamt utredning. Jag torde i annat sammanhang få återkomma till frågan om formerna för en dylik utredning.

Även om en omfattande gallring av räkenskaperna skulle kunna genomföras, torde det arkivutrymme, som nu föreslagits för civilförvaltningens räkning, komma att behövas. Ett uppskov med de föreslagna arbetena skulle vålla ämbetsverket avsevärda olägenheter. Jag tillstyrker därför, att medel anvisas för ändamålet. Då kostnadsberäkningarna icke givit mig anledning till erinran, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ytterligare medel till ämbetsbyggnad å Ladugårdsgärde å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49* anvisa ett investeringsanslag av 120 000 kronor.

[2.] **Utbetalande av vissa semesterersättningar.** Genom entreprenadkontrakt åtog sig Malmö Nya Byggnadsaktiebolag år 1946 att för kronans räkning uppföra vissa förrådslokaler inom I. militärområdet. Den 26 november 1946 försattes emellertid bolaget i konkurs. Enligt en sedermera av hovrätten över Skåne och Blekinge den 19 december 1947 meddelad dom angående betal-

ningsrätt i konkursen tillerkändes kronan en i målet yrkad kvittningsrätt. Till följd härav reducerades konkursboets tillgångar i så hög grad, att full täckning ej fanns till prioriterade fordringar, däribland semesterersättningar till vissa byggnadsarbetare, som varit anställda vid förenämnda byggnadsaktiebolag. Samverkande Byggnadsfackförbundens Centralråd har å de fordringsberättigade arbetarnas vägnar hemställt, att kronan måtte utgiva ersättning till arbetarna för de belopp som de av sålunda anförda skäl icke kunnat utbekomma av konkursboet, tillhoppa 6 520 kronor 39 öre.

Frågan om lagstiftning till tryggnad av byggnadsarbetares lönefordringar har varit föremål för utredning genom den enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 november 1945 tillkallade byggnadsborgenärsutredningen, vilken den 10 september 1946 avlämnat betänkande med förslag till lag om tryggnad av byggnadsarbetares lönefordran m. m. (SOU 1946: 62). Enligt förslaget skall i fall, där staten eller kommun låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete genom entreprenör, staten respektive kommunen ansvara för betalningen av arbetslönerna. Lagförslaget är för närvarande föremål för övervägande inom justitiedepartementet. Ehuru det sålunda icke ännu varit möjligt att taga slutlig ställning till denna lagstiftningsfråga, synes med hänsyn till de särskilda omständigheter, som i förevarande fall föreligga, hinder icke böra möta att av billighetskäl bereda arbetarna ersättning för de löneförmåner, varom de gått miste. Enligt vad jag från centralrådet inhämtat är det här fråga om ett engångsfall, som icke kan få prejudicerande betydelse, och vederbörande fackförbunds förbundsledningar ha uttalat, att några liknande krav icke komma att framföras mot kronan. Mot den begärda ersättningen har jag icke funnit anledning till erinran. Ersättningen torde böra utgå av det å kapitalbudgeten under försvarets fastighetsfond, arméns delfond, för budgetåret 1946/47 till Vissa byggnadsarbeten m. m. anvisade investeringsanslaget av 32 000 000 kronor, från vilket anslag kostnaderna för ifrågavarande byggnadsarbeten bestritts.

Då riksdagens medgivande till den sålunda föreslagna dispositionen av anslaget torde böra inhämtas, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det av riksdagen såsom kapitalinvestering i försvarets fastighetsfond, arméns delfond, för budgetåret 1946/47 anvisade investeringsanslaget av 32 000 000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m. må disponeras för utbetalande av ifrågavarande semesterersättningar.

Flygvapnets delfond.

[3.] 14 a. **Förvärv av viss fastighet.** I skrivelse den 24 januari 1949 har *fortifikationsförvaltningen* gjort framställning om anvisande av medel för förvärv av fastigheten Häggatorp 2¹²³ i Ronneby socken. Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

Fastigheten vore belägen omedelbart söder om infarten till Blekinge flygflottilj. Å fastigheten funnes uppförda ett bostadshus, vilket fastighetsägaren, K. Persson, själv bebodde och vari han dessutom dreve kaféerörelse, ävensom några mindre uthus. Samtliga byggnader vore relativt gamla och befunne sig icke i bästa skick. Fastigheten vore belägen inom område, för vilket för närvarande byggnadsförbud gällde. Då Persson önskade riva bostadshuset och uppföra en nybyggnad, hade han hos länsstyrelsen i Blekinge län anhållit om dispens från gällande byggnadsförbud för området.

I yttrande den 22 oktober 1946 över framställningen hade länsarkitekten anfört, bland annat, att nybyggnaden syntes få ett olämpligt läge i förhållande till infarten till flottiljen, samt att densamma ur arkitektonisk synpunkt icke skulle väl anpassa sig till flottiljen närliggande byggnader eller till miljön i övrigt. Vid upprättande av byggnadsplan för området, varvid bland annat flottiljens behov av såväl större markområde som lämpliga vägförbindelser skulle iakttagas, syntes enligt länsarkitektens mening böra övervägas, om det icke ur flera synpunkter vore lämpligt, att fastigheten antingen tillades flottiljområdet eller anordnades som allmän plats.

Sedan jämväl flygförvaltningen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare till angränsande fastigheter beretts tillfälle yttra sig över Perssons framställning och flygförvaltningen anhållit om flottiljchefens yttrande, hade denne anfört, bland annat, att området vid infartsvägen till flottiljen komme att få ett ur estetisk synpunkt mera tilltalande utseende, därest fastigheten inköptes av kronan, och de å densamma uppförda byggnaderna flyttades bort och planteringar anordnades å platsen, samt att vid förvärv av fastigheten bostadshuset kunde flyttas till det för flottiljens tjänstebostäder disponerade området och efter reovering användas såsom uthyrningsfastighet till någon av befattningshavarna vid flottiljen. I anslutning därtill hade flottiljchefen hänvisat till ett vid yttrandet fogat, av Persson avgivet anbud, vari denne erbjudit sig att försälja fastigheten för en köpeskilling av 35 000 kronor, varav 25 000 kronor utgjort priset för själva byggnaden samt 10 000 kronor ersättning för mistad inkomst av kaféerörelsen.

Då medel sagnades för förvärv av fastigheten, hade flygförvaltningen uppdragit åt flottiljchefen att med Persson upptaga förhandlingar rörande visst ägoutbyte, varigenom flottiljchefens önskemål beträffande området kring infarten till flottiljen skulle kunna tillgodoses. Då dessa förhandlingar dock icke lett till något för kronan godtagbart resultat, hade flottiljchefen föreslagit flygförvaltningen, att förvärv av fastigheten skulle ske, samt kostnaderna härför täckas genom försäljning av flottiljens byggnad nr 237 med tillhörande och intilliggande tomtmark, vilken försäljning enligt flottiljchefens förmenande syntes kunna inbringa 25 000 kronor, samt att värdering av Perssons fastighet skulle verkställas. I anledning därav hade flygförvaltningen uppdragit åt flottiljchefen att föranstalta om dylik värdering.

Sedan handläggningen av ärendet efter omorganisationen av den centrala ledningen av fortifikations- och byggnadsförvaltningen inom försvaret övertagits av fortifikationsförvaltningen, hade flottiljchefen med skrivelse till fortifikationsförvaltningen överlämnat värderingsprotokoll, utvisande att en för ändamålet särskilt utsedd värderingsnämnd vid sammanträde den 15 juni 1948 dels åsatt fastigheten med tillhörande byggnader ett värde av 25 000 kronor, dels och ansett Persson berättigad till ersättning med 6 500 kronor för den av honom å fastigheten bedrivna kaféerörelsen ävensom flyttningersättning med 500 kronor eller sålunda tillhopa ($25\,000 + 6\,500 + 500 =$) 32 000 kronor. Därjämte hade flottiljchefen, under åberopande av sitt tidigare hos flygförvaltningen framlagda förslag till täckande av kost-

naden för förvärv av Perssons fastighet, överlämnat en handling rörande värdering av flottiljens byggnad nr 237 med tillhörande och intilliggande tomtmark, enligt vilken handling byggnaden och marken åsatts ett sammanlagt värde av 29 356 kronor. Det underskott, som sålunda vid förvärv skulle komma att uppstå, hade av flottiljchefen ansetts lämpligen kunna täckas genom försäljning av det å Häggatorp 2¹²³ befintliga bostadshuset.

I anledning av vad sålunda förekommit hade fortifikationsförvaltningen inhämtat yttrande i ärendet från chefen för flygvapnet, som därvid, under åberopande av att det vore nödvändigt att för uppsnygning av området invid flottiljens infart förvärva Perssons fastighet, tillstyrkt dels ett inköp av denna fastighet för en köpeskillning av högst 30 000 kronor, vilket pris Persson enligt uppgift vore villig godtaga, dels ock att de å fastigheten uppförda byggnaderna ävensom flottiljens byggnad nr 237 med tillhörande tomtmark därefter försåldes.

För egen del har fortifikationsförvaltningen anfört, att ämbetsverket med hänsyn till i ärendet förebragta förhållanden funnit sig böra tillstyrka förvärv av fastigheten för den av chefen för flygvapnet angivna köpeskillingen. I anledning därav hade förvaltningen låtit genom flottiljchefen införskaffa ett av fastighetsägaren undertecknat anbud, vari denne förbundit sig att till kronan försälja fastigheten i fråga för en köpeskillning av 30 000 kronor under förutsättning, att av Kungl. Maj:t godkänt köpekontrakt föreläge senast den 1 september 1949. Vad däremot anginge flottiljchefens förslag att försälja det å fastigheten befintliga bostadshuset ävensom flottiljens byggnad nr 237 med tillhörande och intilliggande tomtmark ansåge förvaltningen med hänsyn till rådande brist på bostäder för personalen vid flottiljen, att denna försäljning icke borde komma till stånd. Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att för förvärv av fastigheten Häggatorp 2¹²³ måtte anvisas ett investeringsanslag av 30 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår är den till inköp föreslagna fastigheten belägen invid infarten till Blekinge flygflottilj. Av flera anledningar synes det lämpligt, att fastigheten tillägges flottiljområdet. Jag förordar därför, att densamma förvärvas av kronan. Mot skäligheten av den avtalade köpeskillingen har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvärv av viss fastighet å tilläggsstat II* till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 30 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

A. Broberg.

Kapitalinvesteringar.

Kommunikationsdepartementet.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

T. f. chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Danielson, anmäler härefter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

I. Statens affärsverksfonder.

B. Telegrafverket.

[1.] 5 a. Inköp av fastigheter i kvarteret Jericho i Stockholm. I skrivelse den 24 februari 1949 har *telegrafstyrelsen* hemställt, att 860 000 kronor måtte anvisas för inköp av fastigheterna nr 9 och 10 i kvarteret Jericho i Stockholm.

Telegrafstyrelsen erinrar inledningsvis, att telegrafverket redan äger samtliga övriga fastigheter om 10 233,6 m² i kvarteret Jericho. De nu till inköp föreslagna fastigheterna äro belägna i hörnet av Lästmakargatan och Norrlandsgatan och ha en sammanlagd areal av 756 m², varav enligt stadsplanen ca 225 m² skola tagas i anspråk för breddning av sistnämnda gata.

Styrelsen erinrar vidare, hurusom telegrafverkets viktigaste och dyrbaraste anläggningar i Stockholm äro koncentrerade till kvarteret Jericho. Inom dessa fastigheter äro sålunda inrymda telegrafverkets riks- och landsstationer, automatisk telefonstation för de centrala delarna av Stockholm, gruppnummerstation, överdragsstation, felbyrå samt tjänstelokaler för distriktsbyrån i Stockholm, förrådslokaler m. m.

Då kvarteret till sin huvudsakliga del redan befinner sig i telegrafverkets ägo och där förlagda anläggningar komma att kräva ytterligare utrymme för framtida utvidgningar, har styrelsen ansett det vara av vikt att även söka förvärva de två återstående fastigheterna inom kvarteret. För telegrafverket är det dessutom synnerligen värdefullt att disponera hela kvarteret, eftersom detta ger verket större rörelsefrihet vid kommande ny- och ombyggnader.

Av nämnda anledningar ha sedan länge underhandlingar pågått angående förvärv av de nu återstående fastigheterna nr 9 och 10 inom kvarteret utan att för telegrafverket godtagbar överenskommelse härom kunnat träffas. Tidigare begärdes nämligen 1 000 000 kronor för båda fastigheterna, vilket pris emellertid med hänsyn till hyresavkastningen ansågs för högt. Efter ett flertal underhandlingar med ägaren — Fastighetsbolaget Bergslagen — har telegrafstyrelsen emellertid numera lyckats reducera priset till 860 000 kronor. Någon ytterligare reduktion är icke möjlig, då ägaren förklarat att annan spekulant till detta pris finnes. Även om priset med hänsyn till nuvarande hyresavkastning får anses vara i högsta laget har dock styrelsen, då det av förut angivna skäl måste anses vara av största vikt att även dessa fastigheter komma i telegrafverkets ägo, ansett att det nu begärda priset bör godtagas. Styrelsen har därför upprättat preliminära köpeavtal, vilka äro bindande under förutsättning att Kungl. Maj:ts tillstånd till köpet erhålles före tillträdesdagen den 1 april 1949. Säljaren har emellertid på begäran av telegrafstyrelsen medgivit framflyttning av överlåtelsen till den 1 juni 1949.

Sedan fastighetsköpet förelagts byggnadsstyrelsen för yttrande, har nämnda styrelse under hand meddelat, att den visserligen liksom telegrafstyrelsen finner den begärda köpeskillingen vara väl hög, men att byggnadsstyrelsen med hänsyn till de fördelar, som erhållas för telegrafverket genom att hela kvarteret kommer i verkets ägo, ansett sig böra tillstyrka att fastigheterna förvärvas till det nu begärda priset.

Den kontanta köpeskillingen, som skall erläggas till säljaren, minskas, framhåller telegrafstyrelsen, med fastigheterna åvilande inteckningsgäld. Denna uppgår till 292 398 kronor 20 öre och utgöres av reversskuld hos olika institutioner, vilken är bunden vissa år framåt och löper med låg ränta. Förräntningen och amorteringen av dessa lån böra handhas av riksgäldskontoret och redovisas över riksgäldsfonden.

Föredraganden. Med hänsyn till det värde ifrågavarande fastigheter måste anses ha för telegrafverket är jag beredd tillstyrka att medel anvisas för förvärv av fastigheterna.

I enlighet med styrelsens förslag torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva, att den fastigheterna åvilande inteckningsskulden överflyttas till riksgäldsfonden genom omföring över telegrafverkets investeringsstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av fastigheter i kvarteret Jericho i Stockholm* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 860 000 kronor.

[2.] **Åtgärder för utökning av telegraf- och telefonförbindelserna med Finland.** I skrivelse den 24 februari 1949 har *telegrafstyrelsen* anmält behov av vissa förberedande åtgärder för att trygga telegraf- och telefonförbindelserna med Finland under Olympiaden i Helsingfors 1952.

Telegrafstyrelsen framhåller, att de beslutade olympiska spelen i Helsingfors beräknas komma att ställa stora krav på telegraf- och telefonförbindelserna mellan Sverige och Finland, eftersom nyhetsförmedlingen från spelen i form av telefonsamtal, presstelegram, fjärrskrivningar mellan abonnenter, bildtelegraferingar och rundradioöverföringar måste så gott som helt försiggå över Sverige.

En översyn av möjligheterna att möta den väntade trafikökningen har, meddelar telegrafstyrelsen, nyligen företagits, och överläggningar härom ha ägt rum i Stockholm den 12—15 januari 1949 mellan representanter för styrelsen och Finlands post- och telegrafstyrelse samt den finska olympiska kommittén. Med hänsyn till angelägenheten för såväl Finland som Sverige att i nuvarande ekonomiska och valutapolitiska läge i det längsta undvika nyanläggningar undersöktes därvid möjligheterna att med nu befintliga trafikmedel möta det förutsedda stegrade trafikbehovet under spelen 1952.

I detta sammanhang erinrar telegrafstyrelsen, hurusom telefontrafiken mellan Sverige och Finland förmedlas över två år 1928 och 1938 utlagda kablar till Åland, vilka i närvarande stund äro tillräckliga för den normala trafikens behov. Reservutrymmet i kablarna är dock icke stort, och med trafikens fortgående tillväxt torde kablarna kunna beräknas bli i det närmaste fyllda senast i slutet av 1953. Undersökningar ha gjorts å såväl svensk som finsk sida angående möjligheterna att med den moderna transmissions-teknikens hjälp öka antalet förbindelser på de befintliga kablarna, men resultatet har blivit, att detta icke låter sig göra.

Telegrafstyrelsen räknar därför med nödvändigheten att snarast sörja för en utökning av nuvarande förbindelsemedel. Olika alternativ härför diskuterades vid överläggningarna i Stockholm och äro föremål för studium inom de båda förvaltningarna. För sträckan över Ålands hav kan ifrågakomma en sjökabel av koaxialtyp eller en radioförbindelse (kedja av radiolänkar). Styrelsen anför härom vidare.

Ungefärliga kostnaden för den svenska delen (Norrtälje—mittsjöss) av en sjökabel av nämnd typ samt för anordnande av motsvarande antal bärvågsförbindelser i en av de två befintliga kablarna mellan Stockholm och Norrtälje skulle enligt av styrelsen gjorda beräkningar i en första utbyggnad för 36 nya förbindelser belöpa sig till 1 800 000 kronor. Till följd av förefintligheten av ännu ej utnyttjade reservförbindelser i de existerande kablarna mellan Stockholm och Norrtälje skulle emellertid anordnandet av bärvågsförbindelser mellan dessa båda platser tills vidare möjligen kunna

anstå, varför den nu aktuella kostnaden skulle komma att inskränka sig till 1 225 000 kronor. Utökning å sträckan Stockholm—Norrtälje är i varje fall en fristående fråga. Sjökabeln kan ej tillverkas i Sverige utan måste inköpas från utlandet sannolikt från England.

Alternativet att anordna det behöfliga antalet nya förbindelser över Ålands hav med s. k. radiolänkar har ännu icke kunnat kostnadsberäknas. Med hänsyn till att det här gäller en helt ny typ av telefonförbindelser, som ännu icke har blivit prövad i Sverige och som utomlands nätt och jämnt har lämnat experimentstadiet, torde dock detta alternativ icke böra väljas annat än om kostnaderna härigenom skulle visa sig bli lägre än för kabelalternativet. Givetvis kan det dock endast komma i fråga, om man verkligen blir övertygad om att det kommer att ge en fullgod lösning.

Oavsett vilket alternativ som väljes, måste emellertid, framhåller telegrafstyrelsen, förberedelser för anläggningen träffas tämligen snart, enär planering, tillverkning och installation kräva avsevärd tid. För att anläggningen skall kunna vara färdig vid årsskiftet 1951/52 och i drift vid tiden för de olympiska spelen år 1952, är det erforderligt att beställning göres i början av år 1950 och att anbud infordras redan under innevarande år.

På grund av det anförda hemställer telegrafstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga styrelsen att företaga erforderlig beställning för utökning av telegraf- och telefonförbindelserna med Finland samt att, eftersom anslag för ändamålet icke begärts för budgetåret 1949/50, bekosta erforderliga planeringsarbeten, däri inberäknat eventuellt förskott å sålunda företagen beställning, med anlitande av telegrafverkets dispositionsanslag. Styrelsen förutsätter därvid, att särskilt anslag för ändamålet äskas för budgetåret 1950/51.

Föredraganden. För att tillgodose nyhetsförmedlingen under de olympiska spelen i Helsingfors 1952 erfordras en utökning av de nuvarande telegraf- och telefonförbindelserna mellan Sverige och Finland och vissa åtgärder måste redan nu vidtagas så att denna utökning kan vara genomförd till spelens öppnande. Även bortsett härifrån beräknas omkring denna tid reservutrymmet i nuvarande kabelanläggning vara i det närmaste förbrukat, vilket aktualiserar frågan om upprättande av ytterligare förbindelse. De på telegrafverket ankommande kostnaderna härför kunna preliminärt uppskattas till 1,2—1,8 miljon kronor. För egen del vill jag förordna, att telegrafstyrelsen lämnas bemyndigande att beställa erforderlig materiel m. m. och utföra vissa planerade arbeten samt att förskottsvis taga i anspråk telegrafverkets dispositionsanslag för i detta sammanhang uppkommande kostnader. Särskilt anslag för kostnadernas slutliga gäldande torde böra anvisas för budgetåret 1950/51.

Ehuru beställningen torde kunna utläggas med anlitande av medel som finnas anvisade under telegrafverkets dispositionsanslag, har jag likväl, med hänsyn till den utgiftsbelastning som uppkommer senare, ansett frågan böra anmälas för riksdagen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att lämna telegrafstyrelsen medgivande att företaga ifrågavarande beställning.

[3.] Telefonstationsbyggnad i Nässjö. Till uppförande av en telefonstationsbyggnad i Nässjö har riksdagen för budgetåren 1947/48 och 1948/49 anvisat sammanlagt 1 200 000 kronor. Telegrafstyrelsen har avsett att uppföra telefonstationsbyggnaden å den i kvarteret Göken i staden belägna, statens järnvägar tillhöriga tomten nr 2, vilken, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1948, från och med den 1 april 1949 skulle överföras från statens järnvägars till telegrafverkets förvaltning.

I skrivelse den 3 mars 1949 har *telegrafstyrelsen* framhållit, att den sålunda avsedda lösningen av byggnadsfrågan ej vore helt tillfredsställande från vare sig statens järnvägars eller telegrafverkets synpunkt samt att styrelsen ursprungligen sökt förvärva någon telegrafverkets nuvarande telefonstationsfastighet — tomten nr 4 i kvarteret Falken — angränsande tomt men att dess ägare då förklarat sig icke vilja sälja. När därför styrelsen erhöll kännedom om att ägaren till fastigheten nr 5 i kvarteret Falken på grund av skifte av det dödsbo, som ägde fastigheten, numera önskade sälja, inleddes ånyo underhandlingar om förvärv av denna fastighet för telegrafverkets räkning. Från början begärdes för fastigheten ett pris av 310 000 kronor, vilket styrelsen emellertid nu har lyckats reducera till 260 000 kronor. Då det redan från början stod klart, att telegrafverkets nybyggnadsfråga i Nässjö skulle erhålla den bästa lösningen genom att nybyggnad till en början uppföres å telegrafverkets nuvarande tomt och att för framtida tillbyggnader erhålles plats å intilliggande tomt inom kvarteret, har telegrafstyrelsen ansett angeläget att telegrafverket tillförsäkras denna möjlighet genom inköp av ifrågavarande fastighet. För att utröna skäligheten av det begärda priset har styrelsen uppdragit åt tre värderingsmän i Nässjö att värdera fastigheten. Enligt av dessa avgivet utlåtande har fastigheten i befintligt skick åsatts ett värde av 250 000 kronor. Fastighetsförvärvet har även förelagts byggnadsstyrelsen för yttrande, varvid nämnda styrelse förklarat sig icke ha något att erinra emot detsamma.

Säljarna ha förklarat, att de icke reflektera på ett lägre pris än 260 000 kronor. Detta pris måste med hänsyn till läget vid stadens huvudgata och torget anses skäligt, varför telegrafstyrelsen har ansett, att priset bör godtagas. Styrelsen har sålunda upprättat preliminärt köpeavtal under förbehåll att Kungl. Maj:ts tillstånd till köpet erhålles före den 1 juli 1949.

Den statens järnvägar tillhöriga fastigheten nr 2 i kvarteret Göken skulle härefter, anför telegrafstyrelsen, icke behöva tagas i anspråk av telegrafverket utan skulle förbli i statens järnvägars ägo. Järnvägsstyrelsen har för sin del framhållit, att den finner den nu föreslagna lösningen av telegrafverkets byggnadsfråga i Nässjö vara även ur statens järnvägars synpunkt att föredraga framför uppförande av nybyggnad å tomten nr 2 i kvarteret Göken. Järnvägsstyrelsen har därför förklarat sig icke ha något att erinra mot att tidigare träffad överenskommelse om telegrafverkets övertagande av fastigheten annulleras.

Genom att nybyggnaden bättre kan utnyttjas för telegrafverkets speciella ändamål, om den uppföres å den nuvarande telefonstationstomten och då

lokaler för statens järnvägars behov härvid icke behöva anordnas i nybyggnaden, kommer byggnadsföretaget enligt detta förslag att få mindre omfattning än vad tidigare planerats. Enligt preliminära beräkningar skulle för den tidigare avsedda nybyggnaden kvarteret Göken beviljade byggnadsanslag å tillhoppa 1 200 000 kronor komma att täcka icke blott kostnaderna för nybyggnad i kvarteret Falken utan även köpeskillingen, 260 000 kronor, för den till inköp föreslagna fastigheten inom samma kvarter. Något särskilt anslag för fastighetsförvärvet skulle således icke erfordras.

På grund av det anförda hemställer telegrafstyrelsen, såvitt här är i fråga, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga styrelsen att taga i anspråk de för budgetåren 1947/48 och 1948/49 anvisade anslagen om sammanlagt 1 200 000 kronor för inköp av tomten nr 5 i kvarteret Falken samt för uppförande av ny telefonstationsbyggnad inom nämnda kvarter i stället för som tidigare avsetts inom kvarteret Göken.

Föredraganden. Med hänsyn till att den nu föreslagna lösningen av telegrafverkets byggnadsfråga i Nässjö är att föredraga framför den tidigare avsedda tillstyrker jag, att de redan av riksdagen till Telefonstationsbyggnad i Nässjö anvisade anslagen om sammanlagt 1 200 000 kronor må tagas i anspråk för ändamålet på sätt telegrafstyrelsen föreslagit. På grund av den ändrade användningen av de anvisade medlen har jag ansett mig böra inhämta riksdagens yttrande. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut om godkännande av det i ärendet träffade köpeavtalet samt att förordna, att den statens järnvägar tillhöriga fastigheten i kvarteret Göken må även efter den 1 april 1949 stå under järnvägsstyrelsens förvaltning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva att anslaget till Telefonstationsbyggnad i Nässjö må användas på sätt i statsrådsprotokollet förordats.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Sven G. Karlson.

Kapitalinvesteringar.

Ecklesiastikdepartementet.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne, anmäler härefter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

[1.] 10 a. Inrättande av en undertryckskammare m. m. vid akademiska sjukhuset i Uppsala. Under hänvisning till vad jag i det föregående, bilaga 6, punkten 3, anför, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inrättande av en undertryckskammare m. m. vid akademiska sjukhuset i Uppsala* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 15 000 kronor.

[2.] 12 a. Nybyggnad för genetiska institutionen vid universitetet i Lund. Under hänvisning till vad jag i det föregående, bilaga 6, punkten 4, anför hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad för genetiska institutionen vid universitetet i Lund* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 33 000 kronor.

Kungl. Maj:ts proposition nr 125.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Hans Åke Karlström.

Kapitalinvesteringar.

Inrikesdepartementet.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg, anmäler härefter under inrikesdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 samt anför därvid följande.

VI. Fonden för låneunderstöd.

[1.] 8. Lån till svenska diakonsällskapet för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi. I skrivelse den 10 juli 1948 har *svenska diakonsällskapets styrelse* hemställt om ett statsbidrag å 72 500 kronor och ett räntefritt lån å 137 000 kronor för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi. Styrelsen hänvisar i fråga om anstaltens ekonomi till en framställningen bilagd utredning av anstaltens revisorer.

Revisorerna lämna till en början följande redogörelse för vissa investeringsbehov vid anstalten.

I revisionsberättelsen för år 1946 ha vi erinrat, att bl. a. de nuvarande förhållandena på arbetsmarknaden framtvingade, att under år 1947 två särskilda arbetarbostäder måste uppföras vid Björknäs samt att en eldsvåda i maj 1947 aktualiserat och nödvändiggjort uppförande av en ekonomibyggnad vid Östfora, varigenom en sedan länge planerad koncentration av verksamheten komme att möjliggöras. Kostnaderna för arbetarbostäderna ha hittills uppgått till omkring 60 000 kronor och kunna slutligt beräknas till omkring 62 000 kronor. För finansiering av kostnaderna kommer anstalten att erhålla lån och bidrag från egnahemsstyrelsen å 41 200 kronor. På ekonomibyggnaden vid Östfora har nedlagts omkring 100 000 kronor och den beräknas i färdigt skick komma att draga en kostnad av 150 000 kronor.

Såsom i årsberättelsen framhållits och som vi vid inspektion kunnat

konstatera, är det erforderligt, att köket på Östfora blir föremål för ombyggnad. Kostnaden härför beräknas till 20 000 kronor.

I balansräkningen finnas upptagna två brandskadefonder, den ena avseende ersättning för ett nedbrunnet svinhus å Björknäs och den andra avseende en lada å Östfora. Dessa båda byggnader synas inom den närmaste tiden böra återuppföras. Med hänsyn till prisutvecklingen komma emellertid brandskadefonderna icke att täcka kostnaderna för de nya byggnaderna. Anstaltsledningen beräknar kostnaderna till 50 000 resp. 10 000 kronor.

Vid inspektion av ladugården på Östfora ha vi förmärkt, att förstärkningsarbeten å denna byggnad äro erforderliga. Vi uppskatta utgifterna härför till minst 10 000 kronor.

På Björknäs egendom fallande andel av kostnader, överstigande beviljat statsbidrag till Björknäs m. fl. hemmans torrlägningsföretag, beräknas av anstaltsledningen till 20 000 kronor.

Nu nämnda investeringskostnader uppgå alltså till följande belopp:

Två lantarbetarbstäder å Björknäs.....	kronor	62 000
Ekonomibyggnad å Östfora	»	150 000
Köket å Östfora	»	20 000
Svinhus å Björknäs	»	50 000
Lada å Östfora	»	10 000
Förstärkningsarbeten på ladugården å Östfora.....	»	10 000
Björknäs m. fl. hemmans torrlägningsföretag.....	»	20 000
	Summa kronor	322 000.

För finansiering av dessa kostnader föreligga:

Lån och bidrag från egnahemsstyrelsen.....	kronor	41 200
Brandskadefonden för svinhuset å Björknäs.....	»	9 643
Brandskadefonden för ladan å Östfora.....	»	3 000
	Summa kronor	53 843.

Investeringsprogrammet skulle följaktligen draga en nettokostnad av 268 157 kronor.

Revisorerna upptaga härefter frågan om anstaltens skuldsättning och anföra.

Skuldsättningen utgjorde den 13 juni 1948:

a) Långfristiga skulder med säkerhet av inteckningar i Östfora och Björknäs egendomar.....	kronor	229 017
b) Kortfristiga skulder:		
Obetalda räkningar	kronor	88 506
Acceptskulder	»	47 121
		» 135 627
c) Lyftade brandskadeersättningar, för vilka likvida medel numera saknas	»	12 643
	Summa kronor	377 287.

Härtill komma långfristiga inom linjen förda skulder, för vilka säkerhet föreligger i form av inteckningar till

socialstyrelsen	kronor	131 500
Sans Soucifonden	»	70 000

Summa kronor 201 500.

Revisorerna framhålla vidare, att för arbetarbostäderna å Björknäs och ekonomibygnaden å Östfora återstår att likvidera ett belopp av (2 000 + 50 000) 52 000 kronor. Då anstalten ännu icke lyft 20 600 kronor såsom lån och bidrag från egnaheimsstyrelsen, borde dock detta belopp reduceras till 31 400 kronor.

Återstående investeringsåtgärder böra enligt revisorernas mening efter angelägenhetsgraden upptagas i följande ordning.

1) Torrlägningsföretaget å Björknäs (arbetet pågår och undandraget sig anstaltens bestämmanderätt)	kronor	20 000
2) Förstärkningsarbeten å ladugården vid Östfora (arbetena äro nödvändiga för att hindra att taket instörtar) . .	»	10 000
3) Köket å Östfora	»	20 000
4) Svinhuset å Björknäs	»	40 357
5) Ladan å Östfora	»	7 000.

De under 3), 4) och 5) angivna åtgärderna kunna enligt revisorerna anstå ytterligare några år.

Rörande omfattningen av det ekonomiska stöd, som anstalten anses behöva, uttala revisorerna.

De långfristiga skulderna uppgå till 229 017 kronor och komma att under den närmaste tiden, sedan resterande bidrag och lån erhållits från egnaheimsstyrelsen, att uppgå till närmare 250 000 kronor. Även om denna skuldbörda i och för sig innebär betydande ränteutgifter, synes den likväl icke vara av natur att böra avlyftas anstalten.

På grund av att likvida medel praktiskt taget saknas, utgöra de kortfristiga skulderna ett ständigt hot mot anstalten, förutom att de äro direkt ägnade att undergräva anstaltens ekonomi. Dessa skulder, uppgående till 135 627 kronor, synas därför böra täckas. Detta är även fallet med brandskadefonderna å tillhopa 12 643 kronor, vilkas likvida tillgångar tagits i anspråk för anstaltsrörelsen. Dessa fonder äro också till sin karaktär att likställa med kortfristiga skulder.

I anslutning till vad sålunda anförts, synas medel för likvidering av nedan angivna utgifter böra tillföras anstalten, nämligen

Kortfristiga skulder	kronor	135 627
Brandskadeersättningar	»	12 643
Arbetarbostäder å Björknäs och ekonomibygnad å Östfora	»	31 400
Torrlägningsföretag å Björknäs	»	20 000
Förstärkningsarbeten å ladugården vid Östfora	»	10 000

Summa kronor 209 670.

Revisorerna framhålla slutligen, att å anstaltens verksamhet under åren 1940—1945 uppkommit driftunderskott på i runt tal 59 300 kronor. För täckande av förlusten hade anstalten enligt beslut av 1947 års riksdag erhållit ett särskilt statsbidrag på 50 000 kronor. Enligt av revisorerna verkställda beräkningar hade vidare under åren 1940—1945 avskrivningarna på anstaltens tillgångar upptagits med för små belopp. De eftersatta avskrivningarna uppginge till sammanlagt ca 63 200 kronor. Revisorerna anse, att anstalten såsom slutlig täckning för lidna förluster under den nämnda sex-

årsperioden bör tilldelas ett statsbidrag på (59 300 + 63 200 — 50 000) 72 500 kronor. Återstående del av anstaltens kapitalbehov eller (209 670 — 72 500), i avrundat tal 137 000 kronor, borde utgå såsom räntefritt lån eventuellt mot inteckningar i egendomarna Björknäs och Östfora.

I skrivelse den 8 januari 1949 har styrelsen lämnat vissa ytterligare uppgifter angående anstaltens ställning. Enligt dessa uppgifter hade de kortfristiga skulderna till leverantörer av olika slag per 31 december 1948 utgjort i runt tal 153 000 kronor. Accepterna utgjorde samma dag 28 000 kronor. Övriga skulder uppgingo till 224 000 kronor. Anstaltens minskade likviditet hade omöjliggjort för densamma att tillfredsställande fullgöra sina betalningsskyldigheter, vilket i sin tur ytterligare dragit ner dess ekonomi. Så till exempel hade anstalten icke kunnat betala sina inköp kontant eller per 30 dagar och förlorade därigenom alla möjligheter till rabatter. Denna rabattförlust syntes kunna uppskattas till 2 000 kronor per år. Anstalten hade även blivit bunden vid sina leverantörer, vilket hindrade den att begära fördelaktiga anbud eller göra fördelaktiga inköp. De olika accepterna droge också med sig avsevärda räntor, vilka i hög grad belastade ekonomin. Dessa räntor beräknades till 2 500 kronor per år.

I utlåtande över framställningen den 10 juli 1948 har *socialstyrelsen* anfört.

De investeringar vid anstalten, som revisorerna betecknat såsom omedelbart erforderliga, utgöras till väsentlig del av byggnadsföretag, som redan äro utförda. Detta är fallet med ekonomibyggnaden å Östfora och arbetarhostäderna å Björknäs. I fråga om torrläggningensföretaget gäller, att det ligger utom anstaltsstyrelsens bestämmanderätt.

De framlagda uppgifterna rörande Björknäsanstaltens ekonomi och möjligheter att finansiera kostnaderna för erforderliga investeringar kunna enligt *socialstyrelsens* mening icke bestridas. Anstaltens drift under år 1947 visade ett underskott på 29 055 kronor. Anstalten åtnjöt visserligen detta år icke det författningsenligt högsta möjliga driftkostnadsbidraget, men även om så hade varit fallet skulle driften ha visat underskott, nämligen med 12 630 kronor. Driftförlusten under år 1947 är icke att sätta i samband med det i allmänhet dåliga skördeutfallet under detta år, ty Björknäsanstaltens jordbruk ger på sina lågt belägna, fuktiga marker relativt goda skördar just under torra år.

För att anstaltens ekonomiska ställning skall bliva stabiliserad synes anstalten sålunda behöva på extraordinärt sätt tillföras det av revisorerna angivna beloppet 209 670 kronor.

Socialstyrelsen finner det troligt, att de i anstaltens bokslut verkställda avskrivningarna äro upptagna med för låga belopp. Styrelsen är dock tveksam om hållbarheten av den av revisorerna använda beräkningsgrunden, enligt vilken de genom brandförsäkringsbolagen år 1947 verkställda värderingarna ligga till grund för avskrivningar, avseende åren 1940—1945. Härtill kommer, att det skulle kunna leda till svåröverskådliga konsekvenser att för en anstalts vidkommande godtaga i efterhand företagna justeringar i fråga om avskrivningsreglerna.

Vid bedömandet av det bokföringsmässiga underskottet åren 1941—1945 (statsbidraget avsåg icke år 1940) synas av Kungl. Maj:t tidigare godtagna beräkningar böra stå fast.

På grund av vad sålunda anförts kan *socialstyrelsen* icke f. n. tillstyrka,

att anstalten erhåller ytterligare gottgörelse för underskott å driften under åren 1940—1945. Med hänsyn härtill torde hela det belopp, varav anstalten är i behov för sanering av sin ekonomiska ställning, förslagsvis avrundat till 200 000 kronor, böra ställas till förfogande såsom räntefritt lån.

Statskontoret har uttalat, att ämbetsverket icke ville motsätta sig, att sällskapet enligt socialstyrelsens förslag beviljades ett räntefritt lån på 200 000 kronor men ansåge dock, att godtagbar säkerhet borde ställas för lånet. Erforderliga medel borde anvisas under fonden för låneunderstöd.

I skrivelsen den 8 januari 1949 har diakonsällskapets styrelse förklarat, att den, om bidrag ansåges icke böra ifrågakomma, icke hade något att erinra mot att understödet i sin helhet utginge i form av ett lån på 200 000 kronor.

Departementschefen. Av den lämnade redogörelsen framgår att erkända alkoholistanstalten Björknäs har en betungande skuldbörda. Denna uppgick i juni 1948 — bortsett från vissa långfristiga skulder mot inteckningssäkerhet — till omkring 377 000 kronor, varav 136 000 kronor i kortfristiga skulder. Den 31 december 1948 hade skuldsättningen stigit till omkring 405 000 kronor. Häri ingingo de kortfristiga skulderna med ett belopp av 181 000 kronor, därav 153 000 kronor i räkning hos leverantörer och 28 000 kronor i växelaccepter. Orsaken till att de kortfristiga skulderna ökats torde väsentligen vara, att under senare år vissa önskvärda och nödvändiga ny- och ombyggnader ägt rum på anstaltsegendomen. Den minskade likviditeten har medfört rabattförluster och räntor, vilka kunna uppskattas till sammanlagt 4 500 kronor per år. Den till följd av den ansträngda ekonomien uppkomna bundenheten vid vissa leverantörer torde i viss utsträckning ha föranlett oförmånliga inköp. Anstalten, som tidigare vid vissa tillfällen för att täcka driftkostnaderna måst anskaffa medel genom personliga borgensförbindelser, torde oaktat den år 1947 beslutade höjningen av de statliga driftbidragen till alkoholistvården icke ha någon möjlighet att med anlitande av löpande inkomster mera väsentligt nedbringa den kortfristiga skuldsättningen. Jag anser på grund av det anförda, att staten bör lämna anstalten ekonomiskt stöd. I likhet med vad socialstyrelsen och statskontoret förordat anser jag, att hjälpen lämpligen bör få formen av ett ränte- och amorteringsfritt lån.

Enligt den av anstaltens revisorer gjorda utredningen skulle anstalten behöva tillföras ett kapitalbelopp av ca 209 000 kronor. Efter det dessa beräkningar verkställdes ha, såsom av det föregående framgår, de kortfristiga skulderna icke obetydligt ökats. Enligt min mening bör dock statslånet kunna begränsas till 200 000 kronor.

Såsom villkor för lånets erhållande synes böra föreskrivas, att svenska diakonsällskapet i egenskap av ägare till anstalten ställer godtagbar säkerhet för lånet. Enligt vad jag inhämtat kunna såsom säkerhet lämnas inteckningar i anstaltsegendomen, vilka i stort sett ligga inom egendomens taxeringsvärde.

Vid lånet bör vidare knytas det villkoret, att detsamma skall återbetalas,

om verksamheten nedlägges eller icke upprätthålles på tillfredsställande sätt.

Då det är önskvärt, att anstaltens likviditet återställes snarast möjligt, torde medel böra ställas till förfogande på tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår. Anslag för ändamålet bör upptagas under rubriken Lån till svenska diakonsällskapet för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi samt såsom investeringsanslag anvisas under fonden för låneunderstöd.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till svenska diakonsällskapet för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

[2.] 9. **Lån till föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för anordnandet av erkända alkoholistanstalten Björstorp.** I skrivelse den 8 februari 1949 har föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. hemställt om ett räntefritt statslån till kostnaderna för anordnandet av erkända alkoholistanstalten Björstorp.

I skrivelsen anföres, att föreningen år 1931 upprättade erkända alkoholistanstalten Holmahemmet vid Höör. Då sysselsättningsmöjligheterna för de intagna på denna anstalt, sedan vissa nyodlings- och förbättringsarbeten slutförts, minskat, särskilt vintertiden, hade styrelsen under år 1944 tagit under övervägande att flytta verksamheten till en lämplig skogsegendom, som kunde erbjuda bättre arbetsmöjligheter. Styrelsen hade räknat med att försäljningen av Holmahemmet skulle lämna ett visst överskott, som skulle kunna användas till att bestrida åtminstone en del av kostnaderna för inköp av ny egendom och anordnande vid denna av en alkoholistanstalt. Med hänsyn till bristen på vårdplatser för alkoholskadade personer hade emellertid socialstyrelsen föreslagit, att föreningen skulle behålla Holmahemmet, vilket borde användas för arbetsoförmögna och mindre arbetsföra alkoholmissbrukare, och därjämte upprätta en ny anstalt för arbetsföra å egendomen Björstorp. Detta förslag hade föreningen tillmötesgått.

Egendomen Björstorp hade inköpts den 26 februari 1945 för en köpeskilling av 140 000 kronor. Därjämte hade ett belopp av 40 000 kronor erlagts för till egendomen hörande levande och döda inventarier.

Föreningen hade utgått från att den nya anstalten skulle vara färdigställd senast hösten 1946. Behandlingen av frågorna om anstaltens erkännande som alkoholistanstalt, beviljande av statsbidrag samt tillstånd att förvärva egendomen och byggnadstillstånd hade emellertid dragit längre tid än beräknat. Byggnadstiden hade dessutom förlängts genom rådande brist på byggnadsmateriel. Anstalten hade därför blivit färdigställd först i maj 1948.

Kostnaderna för erforderliga byggnadsarbeten och inköp av utrustning

m. m. hade något överstigit 565 000 kronor. Då köpeskillingen för den fasta egendomen med tillhörande inventarier utgjort (140 000 + 40 000) 180 000 kronor, hade alltså de totala utgifterna för den nya anstaltens inrättande uppgått till något mer än 745 000 kronor. Föreningen hade av staten erhållit ett anordningsbidrag på 147 750 kronor. För bestridande av överskjutande kostnader hade föreningen upptagit sparbankslån mot säkerhet av inteckningar och borgen. Den sammanlagda bankskulden uppginge f. n. till 642 100 kronor.

Under tiden från tillträdet av egendomen, den 1 april 1945, till dagen för anstaltens erkännande, den 22 november 1946, hade den använts såsom annex till Holmahemmet. Under denna tid vårdades till en början endast 3 å 4 personer och senare högst 10 på Björstorp. Den 22 november 1946 hade anstalten godkänts för 10 vårdplatser, fr. o. m. den 16 juni 1947 för 14 vårdplatser, fr. o. m. den 22 april 1948 för 34 vårdplatser och fr. o. m. den 4 maj 1948 för 50 eller fullt antal vårdplatser.

Under den tid av tre år, som förflutit mellan tillträdet av egendomen och till dess anstalten stod färdig, hade den från Holmahemmet överflyttade husfadern och husmodern samt vissa andra befattningshavare varit anställda vid Björstorpsanstalten. Utgifterna för anstaltens drift under denna tid hade icke kunnat bestridas med de inkomster, som inflöto genom vårdavgifter och driftbidrag för det ringa antalet vårdtagare och genom försäljning av produkter från jordbruket och skogen. Även dessa utgifter hade bidragit till att öka föreningens skuldbörda. Räkenskaperna för Björstorp hade för åren 1945—1947 uppvisat underskott med resp. 9 816, 11 551 och 18 796 kronor. Bokslutet för år 1948 föreläge ännu icke, men då anstalten varit i bruk för fullt antal vårdtagare endast under omkring 8 månader av året, vore det tydligt, att även 1948 års räkenskaper komme att uppvisa förlust.

Styrelsen framhåller i anslutning till det anförda, att svårigheter, till vilka föreningen icke varit vållande och vilka den ej kunnat förutse, bidragit till att kostnaderna för att upprätta anstalten och därmed även skuldbördan blivit avsevärt högre än som kunnat beräknas vid planerandet. Om anstalten varit färdig till den vid egendomens inköp beräknade tiden, hade läget säkerligen nu varit bättre. Nu befarade föreningen, att förräntningen och amorteringen av lånen bleve mycket tryckande för anstaltens ekonomi. Föreningen hyste även den uppfattningen, att det icke vore lyckligt eller gagneligt, om anstalten i framtiden skulle arbeta under tryckande ekonomiska förhållanden. Det syntes icke heller rimligt, att styrelsens ledamöter, som offrat tid och krafter för anstalten och haft stora bekymmer för dess tillkomst under en svår tid, därjämte skulle bära det stora ekonomiska ansvar, som de genom borgensförbindelser nödgats ikläda sig.

Slutligen anföres, att anstalten trots alla svårigheter under anordningstiden blivit väl och ändamålsenligt iordningställd. Den syntes därför ha

goda förutsättningar att bli till värdefull hjälp i samhällets vård av alkoholmissbrukare.

Styrelsen hemställer, att ett räntefritt lån på 300 000 kronor måtte beviljas. Lånet skulle helt användas för avbetalning på föreningens bank-skuld.

Över framställningen ha yttranden avgivits av socialstyrelsen och statskontoret.

Socialstyrelsen vitsordar vad föreningen anfört angående Björstorpsanstaltens tillkomst. Styrelsen anför vidare.

Enligt av föreningen lämnad utredning har en kostnadsökning på 50 005 kronor uppkommit till följd av byggnadskostnadernas stegring under tiden mellan de första kostnadsberäkningarnas och entreprenadkontraktens upprättande. Under själva byggnadstiden ha därefter ytterligare kostnadsstegringar inträtt på 30 602 kronor. Med tillägg av driftförlusterna under utbyggnadstiden, tillhoppa 40 165 kronor, uppgår alltså kostnadsökningen till följd av förseningen till 120 772 kronor. Härtill kommer ett belopp av 7 771 kronor för anordnande av en ny brunn, vilken visat sig vara nödvändig, när vattentillgången i de gamla brunnarna befunnits otillräcklig.

Föreningen är en ideell organisation, som genom att i en kritisk tid tillmötesgå socialstyrelsens önskemål att anordna en ny allmän alkoholistanstalt kommit att ikläda sig mycket stora utgifter för detta ändamål. Från allmän synpunkt är det värdefullt, att Björstorpsanstalten, som i olika hänseenden är en av de bästa av de nu verksamma alkoholistanstalterna, trots alla svårigheter dock kom till stånd. Den har nämligen medverkat till att fylla en del av den mycket svåra platsbrist på de allmänna alkoholistanstalterna, vilken rått sedan omkring ett år tillbaka. Det kan under sådana förhållanden icke vara rimligt, att föreningen — som är en i ekonomiskt avseende mycket bräcklig organisation — i längden skall svara för de stora kostnader, som varit förbundna med tillkomsten av anstalten.

På grund av det anförda tillstyrker socialstyrelsen, att föreningen erhåller ett räntefritt statslån på 300 000 kronor att användas till lösen av de amorteringslån, föreningen måst upptaga.

Statskontoret har uttalat, att ämbetsverket under förhandenvarande omständigheter icke ville motsätta sig, att föreningen erhöle ett räntefritt lån på 300 000 kronor. För lånet borde dock ställas godtagbar säkerhet. Erforderliga medel borde anvisas under fonden för låneunderstöd.

Departementschefen. I likhet med de hörda myndigheterna anser jag, att de särskilda omständigheter som föreligga i detta fall motivera, att ekonomisk hjälp i form av ett räntefritt lån på 300 000 kronor lämnas föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. till kostnaderna för anordnandet av erkända alkoholistanstalten Björstorp. Lånet torde helt böra användas för avbetalning på föreningens bank-skuld. Såsom villkor för lånets erhållande torde böra föreskrivas, att föreningen till säkerhet för lånet lämnar inteckningar i anstaltsegendomen med förmånsrätt näst efter de inteckningar, vilka erfordras för föreningens återstående bank-skuld. Dessa inteckningar komma att till en del ligga ovanför egendomens taxeringsvärde. Föreningen bör vara skyldig att återbetala lånet,

därest verksamheten skulle nedläggas eller icke upprätthållas på ett tillfredsställande sätt.

Medel för lånet torde böra anvisas under fonden för låneunderstöd samt upptagas på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1948/49.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Lån till föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för anordnandet av erkända alkoholistanstalten Björstorp å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:

Hans Åke Karlström.

Bihang.

Förteckning

över av Kungl. Maj:t hos riksdagen år 1949 äskade anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 utöver de i propositionen nr 2 upptagna anslagen.

Driftbudgeten.

A. Egentliga statsutgifter.

III. Utrikesdepartementet.

		Kronor
A: 4	Särskilda kostnader för vissa administrativa anordningar ...	50 000
B: 4	Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden, <i>reservationsanslag</i>	75 000
B: 5	Extra biträden och vaktbetjänte, <i>reservationsanslag</i>	230 000
B: 6	Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän, <i>reservationsanslag</i>	75 000
D: 12	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	15 000
		445 000

IV. Försvarsdepartementet.

	Marinförvaltningen:	
B: 18 a	Anskaffning av inventarier, <i>reservationsanslag</i>	35 000
B: 21	Anskaffning av inventarier m. m. för tillbyggnad till ämbets- husen å Ladugårdsgärde, <i>reservationsanslag</i>	138 000
	Armén:	
C: 26 a	Ytterligare utgifter för övningar m. m., <i>reservationsanslag</i> .	450 000
C: 37 b	Ersättning till Norrtälje stad, <i>reservationsanslag</i>	125 000
C: 41	Hemvärnets övningar, <i>reservationsanslag</i>	50 000
		798 000

V. Socialdepartementet.

C: 9	Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 000 000
F: 11	Driften av centraldepån för blindas arbeten	14 125
		1 014 125

VI. Kommunikationsdepartementet.

I: 9	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	180 000
------	--	---------

VII. Finansdepartementet.

	Kronor
Mynt- och justeringsverket:	
C: 10 a Nyanskaffning av vissa maskiner, <i>reservationsanslag</i>	29 000
D: 5 a Inlösen av landgille, <i>reservationsanslag</i>	150 000
E: 7 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	150 000
	329 000

VIII. Ecklesiastikdepartementet.

C: 8 a Vissa skyddsarbeten å Uppsala domkyrka, <i>reservationsanslag</i>	118 000
C: 8 b Bidrag till reparation av Västerås domkyrka, <i>reservationsanslag</i>	4 700
E: 9 b Utrustning av en undertryckskammare m. m. vid akademiska sjukhuset i Uppsala, <i>reservationsanslag</i>	80 500
E: 14 a Inredning och utrustning av genetiska institutionen vid Lunds universitet, <i>reservationsanslag</i>	75 600
K: 4 a Bidrag till ekonomisk studie- och upplysningsverksamhet, <i>reservationsanslag</i>	62 000
N: 17 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	100 000
N: 18 Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	50 000
	490 800

IX. Jordbruksdepartementet.

J: 19 Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor, <i>reservationsanslag</i>	25 000
Skogsvård m. m.:	
J: 23 Bidrag till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, <i>reservationsanslag</i>	400 000
J: 23 a Täckande av viss förlust hos skogsvårdsstyrelsen i Väster- norrlands län	111 300
Rikets allmänna kartverk:	
L: 4 Utrustning m. m., <i>reservationsanslag</i>	20 000
	556 300

X. Handelsdepartementet.

C: 27 a Upplysningsarbete avseende produktions- och exportfrågor, <i>reservationsanslag</i>	100 000
D: 8 a Utrustning av lokaler för statens handelskommission och statens industrikommission, <i>reservationsanslag</i>	245 500
F: 7 Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet	54 000
F: 11 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	200 000
	599 500

XI. Inrikesdepartementet.

Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:	
B: 34 a Växthusanläggning, <i>reservationsanslag</i>	15 000
Universitetssjukhus:	
B: 54 Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm	26 700
B: 78 Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater	25 000

		Kronor
	Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholist-anstalt därstädes:	
C: 2 a	Vissa ombyggnadsarbeten, <i>reservationsanslag</i>	105 000
C: 2 b	Utbyggnad av en transformatorstation, <i>reservationsanslag</i> .	23 800
H: 9	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	100 000
		295 500

XII. Folkhushållningsdepartementet.

D: 5 a	Vissa kostnader i anledning av undanförsel av varuförråd ...	51 300
	Säger för egentliga statsutgifter	4 759 525

B. Utgifter för statens kapitalfonder.

III. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar.

B. Statens allmänna fastighetsfond.

Utrikesdepartementet:		
5 ba	Iståndsättande av vissa beskickningsfastigheter (III: 5 ba), <i>reservationsanslag</i>	300 000
Kommunikationsdepartementet:		
6	Ämbetsbyggnad för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen (III: 6), <i>reservationsanslag</i>	70 000
Ecklesiastikdepartementet:		
9 a	Inrättande av en undertryckskammare m. m. vid akade- miska sjukhuset i Uppsala (III: 10 a), <i>reservationsanslag</i>	7 500
11 a	Nybyggnad för genetiska institutionen vid universitetet i Lund (III: 12 a), <i>reservationsanslag</i>	16 500
20 a	Nybyggnad för gymnastiska centralinstitutet (III: 22 a), <i>reservationsanslag</i>	20 000
Jordbruksdepartementet:		
21 a	Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lant- bruksförsök (III: 23 a), <i>reservationsanslag</i>	60 000
Inrikesdepartementet:		
26	Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. (III: 28), <i>reservationsanslag</i>	264 000
29	Anordnande av lokaler för centrallaboratoriet vid akade- miska sjukhuset i Uppsala (III: 31), <i>reservationsanslag</i> ..	53 800
		791 800

C. Försvarets fonder.

Försvarets fastighetsfond:		
1	Arméns delfond (IV: 3 a, 3 b, 3 ba och 3 c), <i>reservationsan- slag</i>	727 500
2	Flygvapnets delfond (IV: 14 a), <i>reservationsanslag</i>	15 000
4	Befästningars delfond (IV: 17), <i>reservationsanslag</i>	500 000
		1 242 500

Kronor

D. Statens utlåningsfonder.

Jordbruksdepartementet:

8	Lånefonden för insamling av skogsfrö (V: 8), <i>reservationsanslag</i>	500 000
---	--	---------

E. Fonden för låneunderstöd.

Inrikesdepartementet:

6	Lån till svenska diakonsällskapet för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi (VI: 8), <i>reservationsanslag</i>	200 000
7	Lån till föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för anordnandet av erkända alkoholistanstalten Björstorp (VI: 9), <i>reservationsanslag</i>	300 000
		500 000

Säger för utgifter för statens kapitalfonder **3 034 300**Summa för driftbudgeten **7 793 825****Kapitalbudgeten.****Kapitalinvestering.***I. Statens affärsverksfonder.*

B. Telegrafverket.

5 a	Inköp av fastigheter i kvarteret Jericho i Stockholm	860 000
-----	--	----------------

III. Statens allmänna fastighetsfond.

Utrikesdepartementet:

5 ba	Iståndsättande av vissa beskickningsfastigheter	300 000
------	---	---------

Ecklesiastikdepartementet:

10 a	Inrättande av en undertryckskammare m. m. vid akademiska sjukhuset i Uppsala	15 000
------	--	--------

12 a	Nybyggnad för genetiska institutionen vid universitetet i Lund	33 000
------	--	--------

Inrikesdepartementet:

28	Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. ..	528 000
----	--	---------

876 000*IV. Försvarets fonder.*

A. Försvarets fastighetsfond.

Arméns delfond:

3 ba	Ytterligare medel till ämbetsbyggnad å Ladugårdsgärde ..	120 000
------	--	---------

Flygvapnets delfond:

14 a	Förvärv av viss fastighet	30 000
------	---------------------------------	--------

150 000

VI. Fonden för låneunderstöd.

Inrikesdepartementet:

8	Lån till svenska diakonsällskapet för sanering av erkända alkoholistanstalten Björknäs' ekonomi	200 000
9	Lån till föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för anordnandet av erkända alkoholistanstalten i Björstorp	300 000
		500 000
	Säger för kapitalbudgeten	2 386 000